

Sisällysluettelo

Dnro V/3233/2025

1. Johdon katsaus	3	5.7 Terveysturvallisuuslain mukainen ohjaus, lupahallinto ja valvonta	59
2. Tuloksellisuus	6	5.8 Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta (Tukija)	61
3. Vaikuttavuus	15	5.9 Adoptiolautakunta	63
4. Toiminnallinen tehokkuus	22	6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	66
4.1 Toiminnan taloudellisuus	22	7. Tilinpäätösanalyysi	71
4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	23	7.1 Rahoituksen rakenne	71
5. Tuotokset ja laadunhallinta	25	7.2 Talousarvion toteutuminen	72
5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus, luvat ja valvonta	25	7.3 Tuotto- ja kululaskelma	73
5.1.1 Ammattihenkilöiden laillistukset ja nimikesuojaukset	25	7.4 Tase	73
5.1.2 Yksityisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien rekisteröinnit	33	8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	74
5.1.3 Terveystta ja tutkimusta koskevat luvat	35	9. Arviointien tulokset	75
5.1.4 Suunnitelmaperusteinen valvonta	36	10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	76
5.1.5 Reaktiivinen valvonta	38	Talousarvion toteutumalaskelma	77
5.1.6 Ammattihenkilöiden valvontalautakunta	42	Tuotto- ja kululaskelma	78
5.1.7 Ammattihenkilön omaan pyyntöön perustuvat ammattioikeuksien poistopäätökset	44	Tase	79
5.2 Asiakastietolain ja toisiolain mukainen ohjaus ja valvonta	44	Liitetiedot	81
5.3 Varhaiskasvatuksen ohjaus ja valvonta	45	Allekirjoitukset	89
5.4 Alkoholilupahallinto ja -valvonta	46	Tilintarkastajan merkintä	90
5.5 Alkoholihallinnon ohjaus ja alkoholimarkkinoinnin valvonta	52		
5.6 Tupakkalain mukainen ohjaus ja valvonta	55		

1 Johdon katsaus

Vuonna 2024 jatkoimme Valvirassa vaikuttavaa valvontaa kaikilla toiminnan osa-alueillamme. Monien onnistumisten ja perustehtäviemme hoitamisen lisäksi kohtasimme myös haasteita, erityisesti lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (sote-valvontalaki) perustuvan palveluntuottajarekisteri Soterin käyttöönoton yhteydessä. Hyvällä yhteistyöllä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön (STM), aluehallintovirastojen ja muiden sidosryhmiemme kanssa sekä sitoutuneella ja joustavalla henkilöstöllä olemme kuitenkin löytäneet eteenpäin vieneitä ratkaisuja. Saavutimme tulostavoittemme pääosin hyvin.

Valvira on yhdessä aluehallintovirastojen kanssa jatkanut hyvinvointialueiden ohjausta ja varmistanut niiden omavalvonnan toteutumista. Syksyn 2023 ja alkuvuoden 2024 aikana kaikille hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymään tehdyillä aluehallintovirastojen ja Valviran ohjaus- ja arviointikäynneillä keskeinen havainto oli, että omavalvontaohjelmat on laadittu, mutta omavalvonnan laadussa, kattavuudessa ja resursseissa oli paljon vaihtelua. Ohjaus- ja arviointikäyntien vaikuttavuutta selvitettiin Valviran syyskuussa 2024 toteuttamalla seurantakyselyllä, jonka tulokset osoittivat, että organisaatiot olivat huomioineet saamansa ohjauksen, ja että käynneillä oli monia myönteisiä vaikutuksia omavalvontaan. Hyvinvointialueiden järjestämisvastuun ja omavalvonnan toteutumisen valvonta jatkui Valviran ja aluehallintovirastojen yhteisen valvontaohjelman mukaisesti koko vuoden 2024 ajan. Nelivuotinen valvontaohjelma ulottuu vuoteen 2027 saakka.

Sote-valvontalaki tuli voimaan 1.1.2024 ja muutti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien lupamenettelyn rekisteröintimenettelyksi. Samaan aikaan Valvira ja aluehallintovirastot ottivat käyttöön lain edellyttämän uuden palveluntuottajarekisteri Soterin, kun vanhalla Valveri-rekisterillä ei voitu enää jatkaa. Uusi laki oli vahvistettu huhtikuussa 2023, joten valvontalain toimeenpanoon ja rekisterin käyttöönoton valmisteluun jäi aikaa vain kahdeksan kuukautta. Tämä oli liian lyhyt aika näin laajakantoisen kokonaisuuden valmisteluun, ja Soterin sähköiseen asiointiin jäi puutteita.

Soterin sähköistä asiointia korjattiin aktiivisesti vuoden aikana, ja alkuvuoden tilanteeseen nähden rekisteröintiprosessi ja sähköisen asioinnin käytettävyys parantuivat. Sekä Valvira että aluehallintovirastot sijoittivat runsaasti lisäresursseja rekisterin kehittämiseen,

korjauksiin ja rekisteröintityöhön sekä hakijoiden ohjeistukseen ja neuvontaan. Haasteista huolimatta Valvira ja aluehallintovirastot tekivät vuoden 2024 aikana yhteensä lähes 13 000 uuden tai toimintaansa olennaisesti muuttaneen yksityisen sote-palveluntuottajan rekisteröintiä.

Uusi laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta toi paljon muutoksia rekisteröintiä koskeviin vaatimuksiin. Muutos oli suurin yksin toimiville palveluntuottajille, jotka aiemmin olivat voineet aloittaa toimintansa heti rekisteröintihakemuksen jätettyään. Uusi laki muutti heidän tilannettaan siten, että toiminnan aloittaminen edellyttää hyväksyttyä rekisteröintipäätöstä. Vuoden lopulla tasavallan presidentti vahvisti tilapäisen lakimuutoksen, jolla yksin toimivat palveluntuottajat voivat aloittaa toimintansa heti hakemuksen jättämisen jälkeen, kuten oli ennen uutta lakia. Helmikuun alussa 2025 voimaan tullut muutos mahdollistaa elinkeinon harjoittamisen rekisteröintipäätöstä odottaessa ja turvaa palveluiden saatavuutta.

Asiakastietolakiin perustuvassa tietojärjestelmävalvonnassa onnistuimme ohjaamaan palvelunantajia vakavien haavoittuvuuksien korjaamiseen. Yhteistyössä Kyberturvallisuuskeskuksen kanssa toteutetun valvonnan ansiosta valvonnan kohteena olleet organisaatiot kehittivät tietoverkkojensa turvallisuutta myös muutoin.

Uusi asiakastietolain ja toisiolain mukainen kansallinen viranomaisrekisteri Astori julkaistiin syyskuussa. Asiakastietolain mukaista tietojärjestelmää tai toisiolain mukaista käyttöympäristöä ei saa ottaa käyttöön ennen kuin sen tiedot ovat Astori-rekisterissä.

Ammatinharjoittamisoikeutta koskevien hakemusten ja päätösten määrät ovat selkeässä nousussa. Myönteisiä päätöksiä tehtiin ennätysmäärä. Tämä johtui suurelta osin lääkäreiden ja hoitoalan ammattioikeushakemusten kasvusta. EU:n ja ETA-alueen ulkopuolella koulutettujen sairaanhoitajien ammattioikeuksien hakemusprosessia kevennettiin ja sujuvoitettiin yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa.

Kesäkuussa tulivat voimaan alkoholilain muutokset, joilla vähittäismyyntiluvanhaltijat voivat myydä 5,5 tilavuusprosentin vahvuisten alkoholijuomien lisäksi korkeintaan 8 tilavuusprosentin vahvuisia käymisteitse valmistettuja

alkoholijuomia. Valvira päivitti alkoholiasioita koskevat ohjeensa vastaamaan lakimuutosta.

STM:lle laadittiin yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa laaja selvitys alkoholijuomien kotiinkuljetuksesta sekä siihen liittyvistä sääntelyvaihtoehdoista. Kotiinkuljetusta koskevasta lakiehdotuksesta lausuiimme, että emme kannata sitä, sillä muutos heikentäisi huomattavasti sekä elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia valvoa alkoholilaissa säädettyjen luovutuskieltojen noudattamista että viranomaisen valvontamahdollisuuksia.

Alkoholielinkeinorekisteri Allun käytettävyydestä saimme arvokasta palautetta, kun toteutimme käyttäjäkokemuskyselyn tukkumyyntiluvanhaltijoille. Kyselyn mukaan käytettävyydessä on tapahtunut runsaasti myönteistä kehitystä edellisvuoteen verrattuna, vaikka parannettavaakin on. Allu on Valviran ja aluehallintovirastojen ylläpitämä rekisteri, jonne tallennetaan tiedot alkoholielinkeinon toimijoista, alkoholiluvista sekä alkoholituotteiden valmistuksesta ja toimituksista. Tupakan vähittäismyyntilupien ja tukkumyynti-ilmoitusten rekisteri Turre uudistettiin nopeassa aikataulussa, ja valvontayksiköt ottivat sen onnistuneesti käyttöön toukokuun lopussa. Samalla uudistettiin rekisteriin liittyvä sähköinen asiointi.

Ympäristöterveydenhuollossa julkaistiin Valviran ja Ruokaviraston yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2025–2028. Valvira julkaisi lisäksi valtakunnalliset terveydensuojelun ja tupakkalain valvontaohjelmat vuosille 2025–2028. Myös talousvesisäännösten soveltamisohje uudistettiin ja julkaistiin. Kyseessä on laaja talousveden laadun valvontaa valtakunnallisesti yhdenmukaistava ohjekokonaisuus. Asumisterveydessä Valviran laatima asuntojen terveyshaittojen selvittämistä koskeva ohje julkaistiin alkuvuodesta 2024.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmaan kirjattu aluehallinnon uudistus eteni ja vaikutti enenevässä määrin Valviran henkilöstön työhön. Uudistuksessa syntyy uusi Lupa- ja valvontavirasto. Valviran henkilöstöstä lähes neljännes osallistui uuden valtakunnallisen viraston toimeenpanohankkeeseen joko työryhmien puheenjohtajina, jäseninä tai henkilöstön edustajina. Uuden viraston on määrä aloittaa toimintansa 1.1.2026, jolloin Valvira ja aluehallintovirastot lakkaavat, ja toiminta siirtyy uuteen virastoon. Tavoitteena on vahvistaa ja

yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöjä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Valvira pitää uudistusta erittäin tervetulleena.

Valvira on toteuttanut hallituksen tuottavuusohjelmaa ja säästötoimenpiteitä omassa toiminnassaan. Valvira on jo pitkään noudattanut pitkäjänteistä toiminnan ja talouden suunnittelua, jolle uudet toimenpiteet muodostavat luontevan jatkumon. Valvira esitti STM:lle lukuisia säädösmuutoksia, joiden avulla toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta voitaisiin parantaa potilasturvallisuutta vaarantamatta. Säädösmuutoksista on odotettavissa positiivisia vaikutuksia myös esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhoidon henkilöstön saatavuuteen. STM huomioi Valviran ehdotukset, ja ensimmäisten toiminnan tuottavuutta ja tehokkuutta parantavien säädösmuutosten valmistelu on jo käynnissä, kun ammattihenkilölainsäädäntöä uudistetaan.

Aiempien vuosien tapaan Valvira osallistui hyvin merkittävällä työpanoksella STM:n tekemään säädösvalmisteluun, kuten sote-valvontalain tilapäisten muutosten, alkoholilain ja tupakkalain muutosten, terveydensuojelulain kokonaisuudistuksen ja vammaispalvelulain valmisteluun. Ministeriötä tuettiin myös ammattihenkilölain kokonaisuudistuksen aloittamisessa.

Valviralla on vakiintunut rooli valmiuden ja varautumisen tilannekuvaviranomaisena. Olimme tiiviisti mukana monissa STM:n hallinnonalan valmiusasioiden työryhmissä ja yhteistyö- ja tilannekuvakokouksissa yhdessä muun muassa valmiuskeskusten kanssa. Osallistuimme kyberturvallisuusharjoitus Taistoon sekä Säteilyturvakeskuksen (STUK) järjestämiin viestintäharjoituksiin.

Valvira jatkoi aktiivista kansainvälistä vaikuttamista. Marraskuussa virastossamme vieraili Viron sisarvirastomme (Terviseamet), jonka kanssa vaihdettiin tietoja terveydenhuollon valvonnasta ja sen kehittämisestä. Valvira jatkoi eurooppalaisten sisarvirastojemme SINC-verkoston (International Innovation Network for Health & Care Regulators) jäsenenä. Osallistuimme SINC-verkoston tiimien työskentelyyn sekä vuosikokoukseen Dublinissa. Esitimme tulevaa Lupa- ja valvontavirastoa, jonka kansainvälisesti tarkasteltuna ainutlaatuinen monialaisuus herätti paljon kiinnostusta. SINC-tiimeistä Valviran näkökulmasta ajankohtaisin tällä hetkellä on tietoon perustuvan valvonnan

kehittämisen tiimi, jossa työskentelimme tiiviisti. Lisäksi olimme aktiivisessa roolissa EU-jäsenmaiden ja pohjoismaisissa verkostoissa, esimerkiksi Nordiska Gruppen för Hälsopersonal -yhteistyöryhmässä.

Vuosittaisen työtyytyväisyyskyselyn mukaan Valviran henkilöstön työtyytyväisyys on pysynyt hyvällä tasolla. Vuonna 2024 kokonaistyötyytyväisyys oli 3,75 asteikolla 1–5 (3,78 vuonna 2023). Henkilöstön oma arvio työhyvinvoinnista kouluarvosana-asteikolla 4–10 oli 8,19. Luku oli hieman noussut edellisvuodesta (8,10). Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen on keskeistä meneillään olevan virastorakenneuudistuksen aikana.

Valviran toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuodelle 2025 hyväksyttiin joulukuussa. Vuoden 2025 toimenpiteitä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ovat muun muassa sähköisen asioinnin saavutettavuuden kehittäminen, uuden vammaispalvelulain toimeenpano, hedelmöityshoitoklinikoiden toiminnan valvonta, varhaiskasvatuksen palveluntuottajien ja -järjestäjien ohjaus tasa-arvosuunnitelmien laadinnassa sekä henkilöstön osaamisen vahvistaminen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksissä.

Vuosi 2025 on Valviran viimeinen toimintavuosi – edellyttäen, että eduskunta hyväksyy aluehallinnon uudistusta sekä Lupa- ja valvontaviraston perustamista koskevan hallituksen esityksen. Edessämme on intensiivisen tekemisen ja priorisoinnin vuosi, kun perustehtäviemme ohella valmistelemme sujuvaa siirtymistä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Organisaatiomuutosten keskelläkin on monien lakimuutosten vuoksi tehtävä myös kehittämistyötä. On tärkeää, että toiminnan jatkuvuus turvataan ja että Valviran hyvät käytännöt siirtyvät uuteen virastoon. Uudet lakisäätteiset tehtävät hoidamme pääsääntöisesti olemassa olevalla henkilöstöllä. Kiristynyt taloudellinen tilanne asettaa omat haasteensa niin Valviran kuin valvottavienkin toimintaan.

Lämmin kiitos Valviran henkilöstölle, asiakkaille ja sidosryhmille vuodesta 2024. Hyvä yhteistyö jatkokoon vuonna 2025.

Ylijohtaja **Markus Henriksson**

2 Tuloksellisuus

Tulossopimuksen ja siinä asetettujen tulostavoitteiden arvioinnissa käytetään asteikkoa 1–5

5 = tulostavoite on saavutettu ja ylitetty huomattavasti

4 = tulostavoite on saavutettu tavoitteen mukaisesti

3 = tulostavoite on toteutunut lähes suunnitellun mukaisesti

2 = tulostavoite on osittain toteutunut

1 = tulostavoitetta ei ole edistetty toimintavuonna

1. TURVAAMME VÄESTÖN HYVINVOINNIN JA YHDENVERTAISUUDEN KAIKISSA TILANTEISSA

1.3 Sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuva, valmius ja varautuminen on parantunut sekä väestön ja toimialan kriisinkestävyys on vahvistunut.

1.3.1 Palvelujärjestelmän valmiuden ja varautumisen parantaminen.

Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on varmistanut säännönmukaisen yhteistyön valmiuskeskusten kanssa sekä huolehtinut roolinsa mukaisista toimenpiteistä ajantasaisen tilannekuvan luomisessa (kauden 2024–2027 tavoite). Valvira on jatkanut Soteri-rekisterin jatkokehitystyötä ajantasaisen tietopohjan ja tilannekuvan varmistamiseksi.	Soterin kehitystyötä on jatkettu aktiivisesti koko vuoden ajan.	3
Valviran valmius ja kyvykyys häiriötilanteiden sekä kyberturvallisuuden valvontaan on vahvistunut (kauden 2024–2027 tavoite). Valvira on valmistautunut yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa oman valvontavalmiuden kehittämisellä NIS2-direktiivin toimeenpanoon.	Valvira on suunnitellut kyberturvallisuuslain toimeenpanon. Lain voimaantulo kuitenkin siirtyi vuodelle 2025. Valvira on osallistunut tiiviisti NIS2-direktiivin viranomaisyhteistyöhön. Traficom julkaisee lain voimaantultua suosituksen NIS-valvoville viranomaisille kyberturvallisuuden riskienhallinnan toimenpiteistä. Valviralla on hyvä valmius ottaa suositus käyttöön.	4

2. VARMISTAMME VAIKUTTAVAT ETUUDET JA PALVELUT KESTÄVÄLLÄ TAVALLA

2.1 Palvelureformin toimeenpano on käynnissä ja sosiaali- ja terveydenhuolto toteutuu mahdollisimman yhdenvertaisesti, laadukkaasti, yhteen toimivasti ja kustannusvaikuttavasti koko maassa.

2.1.1 Palvelureformin toimeenpano.

Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on osallistunut yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (jäljempänä THL) ja aluehallintovirastojen kanssa vuotuisiin selvityksiin liittyvään prosessiin sekä erityisesti tiedon arviointiin ja raportointiin koskevaan kehitystyöhön erikseen sovitusti (kauden 2024–2027 tavoite). Ensimmäinen hyvinvointialueita koskeva selvitys on laadittu yhteistyössä aluehallintovirastojen ja THL:n kanssa yhteisesti sovittujen kehittämistavoitteiden pohjalta sekä huomioiden STM:n ohjaus asiassa.	Valvira on laatinut hyvinvointialueiden selvityksen pyydetyssä aikataulussa yhteistyössä aluehallintovirastojen ja THL:n kanssa. Valvira on huomioinut selvityksen teossa STM:n ohjauksen ja THL:n näkemykset. Valvira on osallistunut raportoinnin kehittämiseen STM:n ja THL:n kanssa.	4
Valvira on ohjannut valvovien viranomaisten yhteistä kehitystyötä, jossa luodaan yhteistyössä THL:n kanssa virastoille kyvykkyys arvioida valvontahavaintojen merkitystä taloudellisen kestävyys kannalta samoin kuin valvovien viranomaisten ratkaisujen vaikutuksia hyvinvointialueiden toimintaedellytyksiin ja palvelujen saatavuuteen (tavoitetaso koko kaudelle 2024–2027).	Valvira on aloittanut yhteistyössä THL:n kanssa suunnittelun, miten valvontahavaintojen merkitys taloudelliselle kestävyydelle vuosittaisessa THL:lle toimitettavassa selvityksessä huomioidaan. Yhteistyö jatkuu tiiviinä vuonna 2025.	3,5
Valvira on osaltaan varmistanut, että hyvinvointialueiden ohjauksen ja sen tuen roolit ja vastuut ovat selkeät sekä ohjaus ja tuki on mahdollisimman yhdenmukaista. Valvira on varmistanut aluehallintovirastojen ohjauksella hyvinvointialueiden kansallista strategista ohjausta tukevat sujuvat toimintakäytännöt sekä yhteistyön menettelytavat ohjaamiseen osallistuvien toimijoiden kanssa (tavoitetaso koko kaudelle 2024–2027).	Valvira on tiiviissä yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa varmistanut, että ohjaus ja tuki hyvinvointialueille on mahdollisimman yhdenmukaista. Yhteisiä linjauksia on tehty tilanteen edellyttäessä.	3,5
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvonnan vaikuttavuus on kasvanut ja Valvira on edistänyt valvonnan yhtenäisyyttä ja viranomaisten yhteistyötä. Valvonta perustuu toiminnasta saatavaan tietoon sekä valvonnassa syntyneisiin tietoihin. Valvonnassa syntynyt tieto on mahdollisimman avointa ja muiden toimijoiden käytettävissä (kauden 2024–2027 tavoite). Asiakastietolain mukaisen rekisterin asiointipalvelun uudistamista koskeva selvitys on toteutettu yhteistyössä uudistukseen osallistuvien toimijoiden (THL, Kela, yksityiset arviointilaitokset) kanssa.	Valvira arvioi, että asiakastietolain mukaisen rekisterin asiointipalvelun uudistamista koskevan selvityksen toteuttaminen ei ollut tarkoituksenmukaista vielä vuonna 2024.	1
Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatietojen välittämistä koskeva ratkaisu on suunniteltu (tavoitetaso 2024) sekä valvontatietojen välittämisen mahdollistava ratkaisu kehitetty ja toteutettu (tavoitetaso 2025).	Ratkaisu on suunniteltu ja toteutus aikataulutettu vuodelle 2025.	4
Analysoitua valvontatietoa on hyödynnetty aiempaa systemaattisemmin ja yhdenmukaisemmin valvontatehtävissä, huomioiden myös yhteistyö THL:n sote-asiointitoiminnon kanssa.	Sote-valvontatiedon hyödyntämistä on edistetty parantamalla tietojen yhdenmukaisuutta. Valvontatietoa ei ole pystytty täysimääräisesti hyödyntämään tietovaraston tietojen puutteiden vuoksi.	2

Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on vahvistanut valvonnan painopistettä hyvinvointialueiden järjestämistehtävän ja omavalvonnan valvontaan sekä tähän liittyvään ohjaukseen, ja kohdennanut valvontaa valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti peruspalvelujen saatavuuteen ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Valvonnan kohdentamisella Valvira on varmistanut omavalvontaa varmistavien menetelmien käyttöä toiminnan johtamisen ja kehittämisen työkaluna (kauden 2024-2027 tavoite). Suunnitelmallisten valvontojen määrä on kasvanut.	Valvira on vahvistanut suunnitelmallisen valvonnan osuutta erityisesti hyvinvointialueille suunnatuilla webinaareilla ja ohjauksella. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaohjelmaan liittyneet hyvinvointialueiden ohjaus- ja arviointikäynnit toteutettiin vuoden aikana.	3,5
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvonta on suunnattu palveluihin, joiden saatavuudessa, turvallisuudessa tai oikea-aikaisuudessa on vakavimpia puutteita. Valvonnassa on kiinnitetty erityistä huomiota henkilöstön saatavuuteen ja riittävyteen sekä hoitoon ja palveluihin pääsyn toteutumisen varmistamiseen (kauden 2024–2027 tavoite). Valvonnan kohdentamisen yhteiset esiarviointikriteerit sekä menettelytavat on vakiinnutettu osaksi toimintaa.	Valviran ja aluehallintovirastojen yhteistyössä laaditut esiarviointikriteerit on vakiinnutettu käytännön toimintaan.	4
Sote-valvontaohjelmaa on kohdennettu ja toimenpiteet on toteutettu.	Sote-valvontaohjelma on toteutettu suunnitelman mukaisesti pois lukien perusterveydenhuollon hoitoon pääsy.	4
Sote-valvontaohjelmaan on sisällytetty hoitoon ja palveluihin pääsyn määrää- aikojen tehostettu valvonta.	Perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn toimenpää siirtyi hoitoon pääsyn määrääaikojen lakimuutosten valmistelun vuoksi.	1
Valvira on kehittänyt yhdessä aluehallintovirastojen kanssa valvontatoimintaa valvontalain tavoitteiden ja edellytysten mukaisesti. Valvira on varmistanut Soteri-rekisterin toimivuuden sekä jatkokehityksen tukemaan uuden lain mukaista toimintaa.	Soteri-rekisteriä on jatkokehitetty tiiviissä yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa hankkeen tavoitteiden mukaisesti. 1.2.2025 voimaan tulleen väliaikaissääntelyn aiheuttamien muutosten valmistelu vei aikaa useilta kehitystehtäviltä, jotka siirrettiin vuodelle 2025. Soteri-rekisterihanketta päätettiin jatkaa vuoden 2025 huhtikuun loppuun jatkokehitystavoitteiden saavuttamiseksi. Valvira on tehnyt hyvin tiivistä yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa yhdenmukaisten ohjeistusten ja menettelyjen varmistamiseksi.	3
Valvira on toteuttanut suunnitelman mukaisesti valvontaa, jolla edistetään sosiaali- ja terveydenhuollon tietoturvaa ja tietosuojaa sekä näihin liittyvää omavalvontaa.	Valvira on ohjannut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajia asiakastietolain mukaisissa tietojärjestelmävaatimuksissa. Valvira järjesti webinaarin palvelunantajille.	4

Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian (2022–2026) toimeenpanosuunnitelman toimenpiteet on toteutettu (kauden 2024–2027 tavoite). Valvira on päivittänyt omavalvontaa koskevat määräykset uudistuvan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön mukaisesti.	Valvira antoi valvontalain perusteella määräyksen omavalvontasuunnitelman laatimisesta ja seurannasta.	4
Valvira on varmistanut potilas- ja asiakastietojärjestelmiin liittyvien asiakas- ja potilasturvallisuusriskien riittävän viranomaisvalvonnan.	Valviran arvio on, että aiemmin saadut lisäresurssit ovat olleet riittävät asiakas- ja potilastietojärjestelmien valvontaan.	4
Valvira on tuottanut yhdessä STM:n hallinnonalan muiden virastojen, laitosten sekä palvelunjärjestäjien kanssa poliittisen päätöksenteon tueksi tietoa asiakas- ja potilasturvallisuuden perusteista, turvallisuuden toteutumisesta ja poikkeamien ja huonon laadun taloudellisista ja inhimillisistä seurauksista.	Valvira on tehnyt vuosittaisen selvityksen havainnoistaan THL:lle STM:n ohjeistuksen mukaisesti. Asian selvittely ja suunnittelu THL:n kanssa on aloitettu.	2

2.3 Sote-henkilöstön riittävyyden, saatavuuden ja pysyvyyden varmistamiseen on luotu edellytykset.

2.3.2 Henkilöstön riittävyyden, saatavuuden ja pysyvyyden edellytysten kehittäminen.

Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on osaltaan sujuvoittanut kansainvälistä rekrytointia nopeuttamalla ja sujuvoittamalla prosessejaan koskien EU/ETA-maiden ulkopuolella koulutettujen ammattihenkilöiden ammattioikeuden saamista (kauden 2024–2027 tavoite). Valvira on tehostanut kokonaisuudessaan ammattioikeusprosessejaan, jotta hakemuksia kyetään käsittelemään määrällisesti enemmän. Valvira on tehostanut ammattikorkeakoulujen osaamisen täydentämishankkeissa olevien kolmansissa maissa kouluttautuneiden sairaanhoitajien hakemusprosessia tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa. Valvira on suunnitellut tiiviissä yhteistyössä korkeakoulujen kanssa tehostetun hakemusprosessin laajentamista muihin ammattiryhmiin.	EU/ETA-alueen ulkopuolella kouluttautuneiden sairaanhoitajien hakemusprosessia on sujuvoitettu ja nopeutettu yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa. Ammattikorkeakoulujen hankkeissa osaamistaan täydentäville sairaanhoitajille on luotu erityistä tehostettua prosessia. Hakemusmäärät ja päätösmäärät selkeässä nousussa.	4
Valvira on ylläpitänyt tilannekuvaa havainnoista ja ilmiöistä, joilla ammattioikeusprosessia voidaan tehostaa.	Tilannekuvaa on ylläpidetty ja on laadittu koko ammattioikeusprosessin kattava laatukäsikirja. Tarvittaessa on osallistuttu ammattioikeuslakien kokonaisuudistuksen valmisteluun.	4

3. EHKÄISEMME JA VÄHENNÄMME IHMISTEN ERIARVOISTUMISTA		
3.1 Eriarvoistumiskehitys sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kasvu on käännetty laskuun.		
3.1.1 Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on ohjannut aluehallintovirastoja hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä sekä ehkäisevän päihdetyön vahvistamisessa valvonnan ja siihen sisältyvän ohjauksen valtakunnallisen yhdenmukaisuuden parantamiseksi sekä yhteistyörakenteiden ja niitä tukevien toimintamallien toimivuuden varmistamiseksi (kauden 2024–2027 tavoite). Valvira on yhdessä aluehallintovirastojen kanssa arvioinut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön valvonnan ja näihin sisältyvän ohjauksen nykytilan, kartoittanut kehittämisen tarpeet sekä suunnitellut toimenpiteet valtakunnallisen yhdenmukaisuuden parantamiseksi sekä yhteistyörakenteiden ja toimintamallien toimivuuden varmistamiseksi sillaten kehittämistä myös meneillään olevaan rakenneuudistukseen.	Valvira on kartoittanut yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa terveyden edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön valvonnan nykytilan ja kehittämisen tarpeet. Toimenpiteet suunnitellaan vuonna 2025. Ehkäisevän päihdetyön (EPT) vahvistamiseksi osallistuttu säännöllisesti THL:n vetämän EPT-verkoston sekä EPT-ohjausryhmän toimintaan sekä koulutettu sidosryhmien tilaisuuksissa. Aktiivista verkostotyötä tehtiin muun muassa nikotiinipussien osalta.	4
3.2 Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on parantunut monialaisella tuella ja toimilla.		
3.2.1 Lapsi- ja perhepolitiikan toimeenpano.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Varhaiskasvatuksen valtakunnallista valvontaohjelmaa on koordinoitu ja toimeenpantu yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa (kauden 2024-2027 tavoite). Varhaiskasvatuksen valvontaohjelma on toimeenpantu.	Varhaiskasvatuksen valtakunnallista valvontaohjelmaa on koordinoitu ja toimeenpantu suunnitelmallisesti yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa.	4
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Varhaiskasvatuksen palvelunjärjestäjien ja -tuottajien omavalvontaa on edistetty, tuettu ja varmistettu (kauden 2024-2027 tavoite). Palveluntuottajien omavalvontaa on edistetty, tuettu ja varmistettu.	Varhaiskasvatuksen palvelunjärjestäjien ja -tuottajien omavalvontaa on varmistettu. Yksityisen perhepäivähoidon omavalvontaa varmistettu osana valtakunnallista valvontaohjelmaa.	4
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Varhaiskasvatuslaissa säädettyä Valviran aluehallintovirastoihin kohdistuvaa valtakunnallista ohjaustehtävää on vahvistettu sekä Valviran ja aluehallintovirastojen yhteistyökäytäntöjä ja kehittämistä koskeva suunnitelma on toimeenpantu ja seuranta toteutettu (kauden 2024–2027 tavoite). On toteutettu suunnitelmaa sekä seuranta ja arviointia jatkokehittämiseksi.	Varhaiskasvatuslaissa säädettyä Valviran aluehallintovirastoihin kohdistuvaa valtakunnallista ohjaustehtävää on vahvistettu sekä Valviran ja aluehallintovirastojen yhteistyökäytäntöjä ja kehittämistä koskevaa suunnitelmaa on toimeenpantu. Vuonna 2024 alkoi Kaiku-kehittämishanke, joka on aluehallintovirastojen ja Valviran valvontaviranomaisten välisen yhteistyön ja asiantuntijuuden vahvistamista varhaiskasvatuksen valvonta- ja lupatehtävissä koskeva hanke.	4

4. EDISTÄMME SUKUPUOLTEN TASA-ARVON TOTEUTUMISTA		
4.4 Edistämme sukupuolten tasa-arvon toteutumista.		
4.4.1 Sukupuolten tasa-arvon poikkihallinnollinen edistäminen.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Yhteiskunnallisesti ja viraston toiminnan kannalta merkittävien teemojen osalta tietotuotannossa ja raportoinnissa huomioidaan erottelu ja analysointi sukupuolen mukaan.	Arvioinnin mukaan viraston toiminnan kannalta merkittä- vissä teemoissa sukupuolierottelu ei olennaista, joten on painotettu muita tietotuotanto- ja raportointitarpeita.	3
5. PARANNAKEMME ELIN- JA TYÖYMPÄRISTÖN TERVEYTTÄ JA TURVALLISUUTTA		
5.2 Ihmisten ja ympäristön yhteistä terveyttä on edistetty poikkihallinnollisesti.		
5.2.1 Valmius ja varautuminen.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on vahvistanut terveydensuojelun häiriötilanteisiin varautumista (kau- den 2024–2027 tavoite). Valvira on valmistellut ja toteuttanut ympäristöterveydenhuollon häiriötilan- neharjoituksen yhteistyössä Ruokaviraston ja Säteilyturvakeskuksen kanssa.	Osana valmiuden ja varautumisen parantamista Valvira val- misteli yhteistyössä Ruokaviraston ja Säteilyturvakeskuksen kanssa säteilyvaaratilannetta käsittelevän YMPPI24/25-val- miusharjoituspaketin kuntien terveydensuojeluviranomaisil- le.	4
5.2.2 Vahvistetaan elinympäristön terveellisyttä sekä ehkäistään ja torjutaan tartuntatauteja.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Kuntien terveydensuojelun ohjauksessa on painotettu terveyshaittojen tunnis- tamista ja ennaltaehkäisyä. Tämän toteuttamiseksi on tiivistetty viranomaisyh- teistyötä Valviran, THL:n ja aluehallintovirastojen kesken (kauden 2024–2027 tavoite). Valviran, THL:n ja aluehallintovirastojen yhteistyönä on jatkettu elinympäris- tön terveellisyteen liittyvää terveydensuojelulain ohjausta.	Hallitusohjelman eräänä tavoitteena on mahdollistaa uusien ampumaratojen perustaminen Suomeen, joten Valvira ohjasi terveydensuojeluviranomaisia terveyshaittojen arviointiin ja hallitsemiseen ampumaratatoiminnassa.	4
5.3 Päihteiden ja riippuvuuksien aiheuttamia riskejä ja haittoja ehkäistään näyttöön perustuvilla toimilla sekä tuetaan mielenterveyttä.		
5.3.1 Päihteistä aiheutuvien haittojen ehkäiseminen ja riippuvuuksien vähentäminen.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Alkoholilain valvonnan ja ohjauksen tilannekuvaa on vahvistettu ja kerättävää rekisteritietoa on hyödynnetty (kauden 2024–2027 tavoite). Alkoholielinkeinorekisterin kehittämistä on jatkettu yhteisten toimintamalli- en mahdollistamiseksi.	Alkoholielinkeinorekisterin kehittämistä on jatkettu tieto- hallinnon, substanssin ja järjestelmätoimittajan yhteistyönä tavoitteena yhteiset toimintamallit sekä rekisterin sisältä- män tiedon hyödyntäminen valvonnassa.	3,5
Raportoinnin toimivuus on varmistettu ja kehitetty vuosittaista alkoholitilas- tointia yhteistyössä THL:n kanssa.	Raportointiin liittyvät prosessit on varmistettu ja vuosittai- nen tilastointi THL:n kanssa on saatu toimimaan. Kuukau- sittaiset tilastot on julkaistu kahden vuosikolmanneksen osalta. Ajantasainen kuukausitilastojen julkaisu saadaan prosessiin 2025.	4

Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Alkoholilain muutokset on toimeenpantu valtakunnallisesti ja valvonnan riskiperusteisuutta on vahvistettu ohjauksessa (kauden 2024–2027 tavoite). Alkoholilain muutokset on toimeenpantu ja arvioitu vähittäismyyntimuutosten vaikutukset valvontaan.	Valvira ja THL laativat yhteistyössä ministeriölle laajan selvityksen alkoholin kotiinkuljetuksen sääntelyvaihtoehtoista ja vaikutuksista. Valvira toimeenpani valtakunnallisesti alkoholilain muutoksen, joka koski käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien luvanvaraisen vähittäismyyntin prosenttirajaa.	5
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Tupakkalain ohjauksen tilannekuvaa on vahvistettu ja kerättävää rekisteritietoa hyödynnetty (kauden 2024–2027 tavoite). Vähittäismyyntilupien ja tukkumyynti-ilmoitusten rekisteri (Turre) on uudistettu tukemaan valtakunnallisen tilannekuvan muodostamista ja kuntien lupahallintoa sekä valvontaa.	Tupakan vähittäismyyntilupien ja tukkumyynti-ilmoitusten rekisteri Turre kokonaisuudistettiin hyvin nopeassa aikataulussa ja kuntien valvontayksiköt ottivat sen onnistuneesti käyttöön 30.5.2024. Samalla uudistettiin rekisteriin liittyvä sähköinen asiointi.	5
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Tupakkalain mukaista valvontaa on kehitetty ja markkinoilla olevien tuotteiden lainmukaisuus on varmistettu (kauden 2024–2027 tavoite). Tupakkalain muutokset on toimeenpantu ja kehitetty menettelyitä sekä valvontaa tukevia työkaluja.	Tupakkalain muutoksiin valmistauduttiin koskien savuttomia nikotiinituotteita. Markkinoinnin ja tuotteiden valvonnan prosesseja kehitettiin sisäisesti. Tuotevalvonnan osalta määriteltiin tuotevalvonnan tietojärjestelmän tarpeet ja laadittiin projektisuunnitelma toteutukselle.	4
6. VIRASTON TOIMINNALLISET TAVOITTEET		
6.1 Tuottavuus.		
6.1.1 Tuottavuusohjelma.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Viraston tuottavuusohjelma on valmis toimeenpanoon ja on huomioitu JTS 2025–2028.	Valvira on toimittanut STM:lle ehdotuksensa tuottavuusohjelmassa huomioon otettaviksi asioiksi. STM:n asettamat tuottavuussäästöt on huomioitu Valviran JTA 2025–2028 ehdotuksessa ja laskelmissa.	4
6.1.2 Varmistetaan kustannusvastaavuuden toteutuminen.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valviran maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on varmistettu maksupöytäseläin edellyttämälle tasolle (kauden 2024–2027 tavoite). Alkoholihallinnon kustannusvastaavuus on parantunut.	Valviran maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on 92 %, joka on sama luku kuin vuonna 2023. Erillislakien mukaisissa suoritteissa (alkoholilaki 1102/2017) kustannusvastaavuus on ollut 2024 vuonna 95 %, kun vuonna 2023 kustannusvastaavuus on ollut 104 %.	4

6.2 HR		
6.2.1 Vastuullinen toimintakulttuuri, joka perustuu yhteisiin arvoihin.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Edistämme organisaatorajat ylittävää yhteistyötä ja ilmiölähtöisyyttä, muun muassa henkilökierto hallinnonalan virastojen kesken hallitusohjelman tavoitteiden toteutumisen edistämiseksi.	Henkilökiertoa on edistetty ja useita kiertoja on toteutettu hallinnonalan virastojen välillä. Valvira on osallistunut valtionhallinnon henkilökiertoverkostoon, jossa edistään konkreettisesti organisaatorajat ylittävää yhteistyötä henkilökierron osalta. Lisäksi Valvira on lisännyt entisestään yhteistyötä osaamisen kehittämisen alueella erityisesti aluehallintovirastojen kanssa.	3,5
6.2.2 Ihmislähtöinen johtaminen, joka varmistaa myös tuottavuuden ja tuloksellisen toiminnan.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valmistaudumme tuottavuussäästöjen/tuottavuusohjelman toteuttamiseen kestäväällä tavalla ja hyvin johdettuna.	Valvira on aktiivisesti osallistunut tuottavuusohjelman toteuttamiseen toimittamalla STM:lle lukuisia pysyviä säästöjä aikaan saavia säädösmuutosehdotuksia, ja viraston omassa toiminnassa on huomioitu tarvittavat säästöt.	4
6.2.3 Uudistuva henkilöstöpolitiikka, joka mahdollistaa onnistumisen.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Toteutamme ennakoivaa henkilöstöpolitiikkaa ja parannamme edelleen tulevaisuuden osaamistarpeiden tunnistamista ja tulevaisuuden osaamisen varmistamista (entistäänkin tärkeämpää tuottavuussäästöjen ja virastojen töiden priorisoinnin vuoksi).	Valvirassa on edelleen edistetty vuonna 2023 tunnistettujen strategisten osaamisten kehittämistä. Virastossa on luotu myös asiantuntijapolku, jolla mahdollistettu tunnistettuihin vaativampiin tehtävärooleihin siirtyminen osaamisen kehittymisen ja vastuiden kasvamisen myötä.	3,5
6.3 Kestävyys.		
6.3.1 Valvira on edistänyt toimillaan sote-alan vastuullisuutta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on laatinut vastuullisuusraportin koskien vuotta 2023 ja asettanut vastuullisuustavoitteet vuodelle 2024.	Laadittu vastuullisuusraportti vuodesta 2023. Asetettu uudet vastuullisuustavoitteet vuodelle 2024. Osallistuttu STM:n ja Valtiokonttorin vastuullisuusverkostojen toimintaan.	4
6.4 Tiedonhallinnan ja tietojohdamisen vahvistaminen.		
6.4.1 Valvira on lisännyt sähköistä asiointia ja toimintamallien digitalisointia sekä kehittänyt tietojohdamista.		
Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Digitiekarttaa on toteutettu, sen toteutumista seurattu ja päivitetty säännöllisesti.	Digitiekarttaa seurataan säännöllisesti.	4
Tietojohdamista ja tietoyhteistyötä hallinnonalan virastojen ja laitosten kanssa on kehitetty hyväksytyn tiekartan mukaisesti.	Työssä on edistytty, mutta suunniteltua hitaammin.	3

6.4.2 Valvira on osallistunut sekä tukenut ministeriötä valvonnan toimeenpanon kannalta kaikkein keskeisimpien lainsäädäntöhankkeiden valmistelussa.

Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on osallistunut keskeisimpien lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun sekä tukenut ministeriötä valmistelussa.	Valvira osallistui useiden lainsäädäntöhankkeiden valmisteluun ja STM:n tukemiseen hyvin merkittävällä työmäärällä muun muassa seuraavissa: • terveydensuojelulain kokonaisuudistus • sote-valvontalain tilapäissäännökset • vammaispalvelulaki • NIS2-direktiivi/kyberturvallisuuslaki • ammattihenkilölain kokonaisuudistuksen aloittaminen • alkoholilaki • tupakkalaki • CER – laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta • EDHS – eurooppalainen terveysdata-avaruussäätely • tekoälyasetus Valvira on osallistunut hyvin suurella työmäärällä Valtion aluehallinnon uudistamiseen (katso kohta 6.5.1 (Tuloksellisuus)).	5

6.5 Yhtenäistetään sosiaali- ja terveysalan valvontaa. Kootaan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät yhden viraston alaisuuteen. Varmistetaan, että valvonta sekä lupakäytännöt ovat yhdenvertaiset ja yhdenmukaiset sekä julkiselle että yksityiselle palveluntuotannolle.

6.5.1 Valvira on osallistunut aktiivisesti valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista koskevan virastorakenneuudistuksen toteuttamiseen, jolla yhtenäistetään sosiaali- ja terveysalan valvontaa (suunniteltu toimeenpano 2026).

Tavoitetaso 2024	Toimenpiteet 2024	Arvio 2024
Valvira on osallistunut aktiivisesti Valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntöhankkeeseen (VAU) sekä sen alaisen Valtakunnallisen lupa-, ohjaus- ja valvontaviraston alatyöryhmän (VALO-ryhmä) valmisteluun ja siten osaltaan varmistanut uudelle virastolle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen sekä Valviran tehtävien häiriöttömän siltaamisen uuteen virastoon.	Valvira on osallistunut erittäin suurella panostuksella LVV-hankkeen eri valmisteluryhmiin. Valviran suhteellinen osuus eri valmisteluryhmissä/htv on suurempi kuin muilla hankkeeseen osallistuvilla virastoilla. Työ on ollut laadukasta.	5
Aluehallintovirastojen kanssa on edistetty valvonnan ratkaisu- ja toimintakäytäntöjen yhdenmukaisuutta sillaten kehitystä myös meneillään olevaan rakenneuudistukseen.	Valviran ja aluehallintovirastojen sosiaali- ja terveydenhuollon ennakkovalvonnan ja valvonnan yhteistyöryhmien ja muiden useiden työryhmien toiminta on ollut tiivistä ja edistänyt toimintakäytäntöjen yhdenmukaisuutta.	4

3 Vaikuttavuus

Valviran yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet perustuvat hallitusohjelmassa määriteltyihin hallinnonalan yhteisiin vaikuttavuustavoitteisiin. Valviran toiminnalliset tavoitteet tukevat hallitusohjelman vaikuttavuustavoitteen Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet -painopistealueen toteutumista. STM:n ja Valviran välisen tulossopimuksen tavoitteenasettelussa on otettu huomioon myös STM:n konsernistrategian 2017–2030 tavoitteet.

Valviran toiminnan vaikuttavuus oli vuonna 2024 hyvällä tasolla.

Sosiaalihuolto, terveydenhuolto ja varhaiskasvatus

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumäärä vuoden 2024 lopussa oli 557 748 ammattihenkilöä, jossa edelliseen vuoteen lisäystä 11 560 henkilöä. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumäärä vuoden 2024 lopussa oli 253 766 henkilöä. Lisäystä edelliseen vuoteen on 9 624 henkilöä. Vuoden 2024 aikana Valvira myönsi yli 31 000 uutta sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeutta. Tämä on enemmän kuin minään aiempana toimintavuonna.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeuksia menetettiin selvästi edellisvuotta enemmän. Valvontalautakunnan päätöksellä ammattioikeutensa menetti 132 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöä, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 91.

Ammattioikeutensa menettäneistä suurin osa oli lähihoitajia, yhteensä 68. Sairaanhoidajista ammattioikeutensa menetti 33 ja lääkäreistä 11. Kasvua oli myös ammatinharjoittamisoikeuden rajoituksissa. Rajoituspäätöksiä tehtiin 45, joista lääkäreitä koskevia päätöksiä oli 32 ja sairaanhoitajia koskevia päätöksiä yhdeksän. Vuonna 2023 rajoituspäätöksiä tehtiin 35.

Valvira palautti ammattioikeuksia kokonaan tai osittain 129 hakijalle.

Yleisimpiä syitä ammatinharjoittamisoikeuden poistamiseen tai rajoittamiseen ovat päihdeongelmat ja muut terveydentilaan liittyvät syyt, ammattitaidon puutteet sekä muu epäasianmukainen toiminta. Eri syiden osuudet päätöksissä

eivät muuttuneet. Sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö voi menettää oikeutensa harjoittaa ammattiaan tai hänen oikeuksiaan voidaan rajoittaa, jos se on asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi perusteltua. Tavoitteena on estää asiakkaiden ja potilaiden hoidon vaarantuminen.

Ammattioikeuksien palautushakemusten määrä säilyi ennallaan. Valvira palautti ammattioikeuksia kokonaan tai osittain 129 hakijalle. Edeltävänä vuonna luku oli 135. Kokonaan hyväksytyistä hakemuksista 104 hakemusta oli sellaisia, joissa ammattioikeus oli aiemmin poistettu ammattihenkilön omasta pyynnöstä. Valvontalautakunta ratkaisi 182 asiaa, joissa ammattihenkilö haki oikeuksiaan takaisin. Vuonna 2024 ammattihenkilöiden omien pyyntöjen määrä ammattioikeuksien poistamiseksi laski selvästi edellisvuoteen verrattuna. Ammattioikeudet poistettiin henkilön omasta pyynnöstä yhteensä 159 henkilöltä (602 vuonna 2023).

Valvontalautakunnassa tehtyjen päätösten määrä nousi jälleen edellisvuodesta. Kaikkiaan vuoden 2024 aikana päätöksiä tehtiin 389, kun vuotta aiemmin tehtyjen päätösten määrä oli 347.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisessa suunnitelmallisessa valvonnassa tehdyillä ohjaus- ja arviointikäynneillä oli myönteisiä vaikutuksia hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän omavalvontaan. Vuoden 2023 syksyn ja alkuvuoden 2024 aikana tehdyillä käynneillä painotettiin omavalvonnan merkitystä ja sen laajuutta. Tarkoituksena oli edistää omavalvonnan onnistumista. Loppuvuodesta tehty

seurantakysely osoitti, että omavalvonnan vastuita oli täsmennetty, valvonnasta saatavan tiedon merkitys palvelujen kehittämisessä oli ymmärretty aiempaa paremmin ja että valvontaa pyritään kohdentamaan tasapuolisesti sekä omiin että ostopalveluina hankittuihin sosiaali- ja terveyspalveluihin suunnitelmallisesti ja vastuullisesti. Omavalvontaa koskevan hyvinvointialueiden seurantatiedon saamisessa on vielä haasteita, koska riittäviä tietojärjestelmiä ei ole eikä tietoja kerätä järjestelmällisesti kaikilta osin. Kehittämistyö alueilla on kuitenkin jo aloitettu.

Valvira on tiiviissä yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa varmistanut, että ohjaus ja tuki hyvinvointialueille on mahdollisimman yhdenmukaista. Valviran ja aluehallintovirastojen koordinaatioryhmän alaisten sosiaali- ja terveydenhuollon ennakkovalvonta- ja valvontayhteistyöryhmien ja muiden työryhmien toiminta on ollut tiivistä toiminta- ja ratkaisukäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi.

Aluehallintovirastojen kanssa yhteiset valvonnan kohdentamisen esiarviointikriteerit ja arviointikehikko vakiinnutettiin osaksi toimintaa.

Valvontaohjelmakauden 2024–2027 teemana jatkui vuonna 2023 aloitettu hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän, Helsingin kaupungin, Kelan ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) valvonta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisen ja tuottamisen omavalvonnassa. Vuoden 2024 valvonnassa tarkasteltiin erityisesti kiireettömään hoitoon pääsyä perusterveydenhuollossa, lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun järjestämisen omavalvontaa, perustason mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelujen järjestämistä hyvinvointialueilla, kotihoidon riittävyyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden omavalvontaa hyvinvointialueilla. Valvonnan tuloksista raportoidaan vuoden 2025 aikana.

Kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn tilanne oli edelleen vaikea ja lainvastainen. Valvira ratkaisi maaliskuussa 2024 kesällä 2023 aloittaman-

sa valvonnat 16 hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymään määräämällä 14 hyvinvointialuetta ja HUS-yhtymän järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi viimeistään 31.3.2025. Lisäksi kahta hyvinvointialuetta kehoitettiin järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy alueella lainmukaiseksi mahdollisimman nopeasti.

Keväällä Valvira julkaisi sote-valvontalakiin perustuvan määräyksen omavalvontasuunnitelman laatimisesta ja seurannasta. Määräyksessä annetaan myös ohjeistusta suunnitelman sisällöstä. Hyvinvointialueiden omavalvontatehtävää tuettiin myös järjestämällä alueille valvontaan ja uusien lakien toimeenpanoon liittyviä webinaareja sekä antamalla ohjausta puhelimitse ja sähköpostitse.

Valvira laati STM:lle ja THL:lle yhteenvedon valvontaa, kanteluja sekä yhteydenottoja koskevista aluehallintovirastojen ja Valviran havainnoista vuodelta 2023 ja alkuvuodesta 2024. Hyvinvointialueiden toisen toimintavuoden havaintojen perusteella voidaan todeta, että henkilöstön saatavuudessa, pysyvyydessä ja osaamisessa on laajaa riittämättömyyttä. Lisäksi resurssit jakautuvat epätasaisesti hyvinvointialueiden sisällä.

Suunnittelu valvontahavaintojen merkityksestä hyvinvointialueiden taloudellisen kestävyyskannalta aloitettiin yhteistyössä THL:n kanssa. Yhteistyö jatkuu tiiviinä vuonna 2025.

Varhaiskasvatuksen valvonnassa Valvira jatkoi yhdessä aluehallintovirastojen kanssa yhteisen valvontaohjelman mukaista suunnitelmallista valvontaa. Painopisteitä olivat henkilöstön kelpoisuudet sekä omavalvonta. Yksityisille varhaiskasvatuksen palveluntuottajille annettiin omavalvontasuunnitelmiin liittyvää ohjausta. Omavalvonnan lomaketta päivitettiin lakimuutosten mukaisesti. Varhaiskasvatuksen lääkehoitoon liittyvää ohjausta annettiin suoraan yksittäisille kunnille sekä Valviran verkkosivujen kautta.

Valvira otti vuonna 2024 varhaiskasvatuksen valvontaan valtakunnallisesti toimivan palveluntuottajan. Valvonnassa painopiste oli henkilöstömitoituksen ja omavalvonnan toteutumisen valvonnassa. Valvonta oli vaikuttavaa ja palveluntuottajan huomiota kiinnitettiin omavalvontasuunnitelmien laatimiseen ja henkilöstömitoitukseen.

Varhaiskasvatuslain mukaista Valviran aluehallintovirastoihin kohdistuvaa valtakunnallista ohjaustehtävää vahvistettiin. Valviran ja aluehallintovirastojen yhteistyökäytäntöjä kehitettiin aiemmin tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Aluehallintovirastojen ja Valviran valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä ja asiantuntijuutta varhaiskasvatuksen valvonta- ja lupatehtävissä kehitettiin Kaiku-hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on varhaiskasvatuksen valvonnan ja ohjauksen sekä toimintaprosessien valtakunnallinen yhdenmukaistaminen. Tavoitteena on kehittää varhaiskasvatuksen valvontaa, yksityisen päiväkotitoiminnan lupa- ja ilmoitusasioihin liittyvää käsittelyä maantieteellisestä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa hakuprosessia ja palveluntuottajien asiakaspalvelua.

Soteri-rekisteri otettiin käyttöön myös varhaiskasvatuksen ennakoivassa valvonnassa 1.1.2024. Soteri-rekisteriin rekisteröidään varhaiskasvatuksen yksityiset palveluntuottajat osana lupaprosessia. Varhaiskasvatuksen palveluntuottajien rekisteröinti tapahtui sujuvasti.

Asiakastietolakiin ja toisiolakiin perustuva valvonta

Valvira vastaanotti asiakastietolakiin perustuvia tietojärjestelmien poikkeamailmoituksia vuoden 2024 aikana 112. Asiakastietolakiin perustuvia valvonta-asioita aloitettiin 66. Valvonnan ansiosta puutteita ja epäkohtia saatiin korjattua.

Valvira vastaanotti viisi ilmoitusta sosiaali- ja terveydenhuollon tietoturva- ja loukkauksista NIS-direktiivin eli EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivin perusteella. Tietojärjestelmärekisteröintejä tehtiin asiakastietolain perusteella 217, joka on 74 enemmän kuin edellisenä vuonna. Toisiolain perusteella tehtiin kolme toisiokäyttöympäristön rekisteröintiä.

Asiakastietolain ja toisiolain mukainen uusi Astori-rekisteri otettiin käyttöön. Tietojärjestelmäpalvelun tuottajat, hyvinvointisovellusten valmistajat ja käyttöympäristöjen palveluntarjoajat rekisteröivät järjestelmänsä, sovelluksensa ja käyttöympäristönsä Astoriin. Astori on julkinen kansallinen viranomaisrekisteri, joka helpottaa tietojen hakua sekä sujuvoittaa viranomaisten työtä. Rekisterissä on tiedot asiakastietolain mukaisista sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmistä, Kanta-palveluihin liitetystä hyvinvointisovelluksista sekä toisiolain mukaisista käyttöympäristöistä.

Psykoterapiakeskus Vastaamoon tapahtuneen tietomurron jälkeen Valvira on ennakoivasti valvonut sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten palveluntarjoajien tietojärjestelmiä koskevia tietoturvariskejä yhteistyössä Kyberturvallisuuskeskuksen kanssa. Kyberturvallisuuskeskus teki vuosina 2021 ja 2023 Valviran pyynnöstä verkkoliikenteen skannauksia, joista saatujen havaintojen perusteella Valvira pyysi useilta palveluntarjoajilta selvityksiä. Selvitysten tarkoituksena oli varmistaa, että havaitut haavoittuvuudet eivät aiheuttaisi haittaa asiakas- tai potilastietojen käsittelylle tai asiakas- tai potilasturvallisuudelle. Vuosina 2021–2024 saatujen selvitysten perusteella valtaosa havainnoista koski verkkopalveluita, jotka eivät liittyneet palveluntarjoajan käyttämiin asiakas- tai potilastietojärjestelmiin. Tällaisia olivat esimerkiksi potilashälytinsäätimet tai verkkosivujen ylläpitoon liittyvät palvelimet. Valvonnan ansiosta selvityksen kohteena olleet palveluntarjoajat korjasivat havaintojen perusteella vakavaksi luokitellut haavoittuvuudet. Organisaatiot käyttivät skannausraporttien havaintoja myös muussa tietoverkkojen turvallisuuden kehittämisessä.

Valvira suunnitteli kyberturvallisuuslain toimeenpanon, mutta lain voimaantulo siirtyi vuodelle 2025.

Alkoholi- ja tupakkalakien valvonta ja ympäristöterveydenhuolto

Alkoholielinkeinorekisterin kehittämistä jatkettiin tietohallinnon, alkoholi-asioiden vastaavien asiantuntijoiden ja järjestelmätoimittajan yhteistyönä. Kehittämistyön tavoitteena oli yhteisten toimintamallien luominen sekä rekisterin sisältämän tiedon hyödyntäminen valvonnassa.

Valvira ja THL laativat yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriölle laajan selvityksen alkoholin kotiinkuljetuksen sääntelyvaihtoehdoista ja vaikutuksista. Käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien luvanvaraisen vähittäismyynnin prosenttirajaa koskeva alkoholilain muutos toimeenpantiin valtakunnallisesti.

Savuttomia nikotiinituotteita koskeviin tupakkalain muutoksiin valmistauduttiin kehittämällä markkinoinnin ja tuotteiden valvonnan prosesseja ja määrittelemällä tuotevalvonnan tietojärjestelmän tarpeet. Toteutukselle laadittiin projektisuunnitelma.

Valvira ja Ruokavirasto julkaisivat ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman vuosille 2025–2028. Valvontaohjelman teemana ovat ydintehtävät ja vaikuttava valvonta.

Valvira julkaisi myös valtakunnalliset terveydensuojelun ja tupakkalain valvontaohjelmat vuosille 2025–2028. Uuden valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman painopisteitä ovat talousvesivalvonnan uudet sisällöt, osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa sekä valmius ja varautuminen terveydensuojelussa. Valtakunnallisessa tupakkalain valvontaohjelmassa on viisi painopistettä: savuttomat nikotiinituotteet tuotevalvonnan näkökulmasta, laittoman kaupan ehkäisy ja jäljitettävyyttä koskevan tiedon hyödyntäminen valvonnassa, etämyynti, markkinointi ja ehkäisevä päihdetyö.

Digitalisaatio

Uuden palveluntuottajarekisteri Soterin ensimmäinen versio otettiin käyttöön vuoden 2024 alussa. Soterin ja sen sähköisen asioinnin kehittäminen jatkui koko vuoden ja jatkuu edelleen. Soterista kerrotaan tarkemmin johdon katsauksessa (sivuilla 3–4). Rekisteröintipäätöksiä tehtiin 980 (69 %) enemmän kuin edellisenä vuonna lupapäätöksiä.

Asiakastietolain ja toisiolain mukainen Astori-rekisteri otettiin käyttöön syksyllä. Astorissa on kaikki asiakastietolain mukaiset tietojärjestelmät, hyvinvointisovellukset ja toisiolain mukaiset käyttöympäristöt. Astori-rekisteri on julkisesti nähtävillä Valviran verkkosivujen kautta.

Tupakan vähittäismyyntilupien ja tukkumyynti-ilmoitusten rekisteri Turre uudistui. Samalla uudistettiin rekisterin sähköinen asiointi. Turre on valtakunnallinen järjestelmä, johon elinkeinonharjoittajat jättävät tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntiä koskevat hakemukset ja ilmoitukset tukkumyynnistä. Turre-rekisterissä kuntien valvontayksiköiden tarkastajat käsittelevät tupakan vähittäismyyntiluvat ja tukkumyynti-ilmoitukset. Turre otettiin onnistuneesti käyttöön nopeassa aikataulussa.

Alkoholielinkeinorekisteri Allun kehitystyö on jatkunut vuoden 2024 aikana. Laskutusprosesseja on automatisoitu, sähköisen asiointipalvelun käytettävyyttä on kehitetty ja järjestelmään on toteutettu alkoholielinkeinon valvontaan liittyviä toiminnallisuuksia. Tukkumyyntiluvan haltijoille tehdyssä käyttäjäkokemuskyselyssä saatiin runsaasti myönteistä palautetta Allun kehityksestä.

Valvira on ollut aktiivisesti kehittämässä ympäristöterveydenhuollon keskitettyä toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmää Vatia, jotta tar-

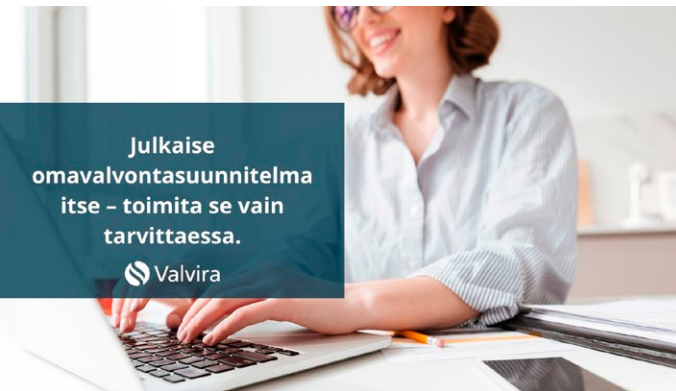
Uusia rekistereitä otettiin käyttöön.

Laadi
omavalvontasuunnitelma
sähköisesti.

Omavalvonta
on osa jokapäiväistä
palvelujen
tuottamista.

Julkaise
omavalvontasuunnitelma
itse – toimita se vain
tarvittaessa.

Miksi
omavalvontasuunnitelma
laaditaan?

keää talousveden valvontatietoa voidaan hyödyntää kansallisesti valvonnan kehittämisessä. Kehittämisen ansiosta Suomi sai ensimmäisenä maana raportoitua komissiolle vaaditut talousveden laatutiedot.

Yhteistyössä Ruokaviraston ja Säteilyturvakeskuksen (STUK) kanssa toteutettiin ympäristöterveydenhuollon virtuaalinen säteilyvaaratilannetta käsittelevä valmiusharjoituskokous kuntien terveydensuojeluviranomaisille. Talousveden häiriötilanteista ilmoittaminen sähköistyi.

Vireille tulleista ammattioikeushakemuksista yli 88 % (85 % vuonna 2023) tuli sähköisen asioinnin kautta.

Alkoholiin liittyvistä lupa- ja ilmoitusasioista sähköisen asioinnin kautta vireille tuli 67 %.

Viestintä

Valvonnan vaikuttavuutta edistettiin suunnitelmallisella, ennakkoivalla ja kohdennetulla viestinnällä. Hyvinvointialueiden omavalvonnan tukemista viestinnän keinoin jatkettiin. Hyvinvointialueiden johdolle ja valvonnasta vastaaville lähetettiin kuukausittain Vaikuttavaa omavalvontaa -tiedote, jonka sisältö painottui hyvinvointialueiden omavalvonnan onnistumisen kannalta tärkeisiin asioihin.

Uuden palveluntuottajarekisteri Soterin käyttöönotossa ja sen haasteissa viestinnän tarve oli suuri. Soteri-viestintää tehtiin tehostetusti koko vuoden ajan. Verkkouutisten ja some-viestinnän lisäksi toimitettiin kohdennettuja asiakasviestejä säännöllisesti suoraan yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä varhaiskasvatuksen palveluntuottajien sähköposteihin, 18 asiakasviestiä, yli 35 000 vastaanottajalle. Verkkosivustolla ja Soterin sähköisessä asiointissa olevia ohjeistuksia kehitettiin jatkuvasti selkeämmiksi ja ymmärrettävimmiksi. Viestintäyhteistyö sidosryhmien kanssa oli tärkeässä roolissa. Viestintää kohdennettiin julkisille palveluntuottajille, hyvinvointialueille, kuntien varhaiskasvatusviranomaisille sekä liitoille ja järjestöille. Sosiaali- ja terveydenhuollon alan liitot ja järjestöt julkaisivat Soteria

Webinaari
omavalvontasuunnitelmaa
koskevasta Valviran
määräyksestä

30.8.2024

Mikä omavalvonta-
suunnitelma?

Pidä palveluyksikön
omavalvonta-
suunnitelma ajan
tasalla.

Omavalvonta
on osa jokapäiväistä
palvelujen
tuottamista.

koskevia uutisia omissa kanavissaan, jolloin viestinnän vaikuttavuus vahvistui entisestään. Mediaosumia Soterista oli yli 590, 116 eri mediassa. Valviran julkaisemista uutisista (yhteensä 89) Soteri-rekisteriä koskevia uutisia oli yli kolmannes.

Sosiaalisessa mediassa toteutettiin useita valvontaa tukevia kampanjoita. Soterin lisäksi tärkeimpiä teemoja olivat omavalvonta ja ammattioikeudet. Omavalvontamääräystä koskevien yhteydenottojen määrää hillitsemään luotiin omavalvontasuunnitelmasta tietoa jakava kampanja Valviran LinkedIn-tilillä. Kohde-ryhmänä olivat erityisesti yksityiset sote-palveluntuottajat. Kampanjan analytiikka osoitti, että kohderyhmä tavoitettiin erinomaisesti ja että tavoiteltu vaikuttavuus saavutettiin. Omavalvontaa käsittelevät verkkosivut olivat myös vuoden 2024 käytetyimpien sivujen joukossa.

Valviran LinkedIn-tilin seuraajamäärä karttui yhteensä lähes 4 800:lla. Seuraajamäärä oli vuoden lopussa 28 632 seuraajaa. Vuoden vaihteessa Valvira poistui X-viestipalvelusta. Viestintä X-palvelussa ei enää tuonut tavoiteltua vaikuttavuutta.

Mediassa Valvira oli 3 434 kertaa vuonna 2024, 586 kertaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Valviran julkaisemilla tiedotteilla ja asiantuntijoiden antamilla haastatteluilla oli merkittävä rooli medianäkyvyydessä. Mediaosumista 17 % oli peräisin Valviran omista tiedotteista. Konsulttiyrityksen tekemän analyysin mukaan medianäkyvyydestä 98 % oli säilyttään neutraalia tai myönteistä.

Sisäisessä viestinnässä erityinen painopiste oli uuden Lupa- ja valvontaviraston valmisteluun liittyvässä henkilöstöviestinnässä.

Häiriötilanteiden viestintää harjoiteltiin osallistumalla Säteilyturvakeskuksen järjestämään säteilytilanteiden viestinnän työpöytäharjoitukseen ja kyberturvallisuusharjoitus Taistoon.

**Viestintä sosiaalisessa
mediassa oli vaikuttavaa.**

4 Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Toiminnan taloudellisuus

Valviran ydinprosessit ovat 1) terveydenhuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen, 2) sosiaalihuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen, 3) alkoholista aiheutuvien haittojen ehkäisy ja 4) elinympäristön terveysriskien hallinta.

Valvirassa on käytössä Kieku-järjestelmä ja työajankohdennuksiin perustuva jakopalkkalaskenta. Jakopalkkalaskennassa henkilöstökustannukset kohdennetaan toiminnoille kirjatun työajan perusteella.

Ydinprosesseille kohdistuneet henkilötyövuodet ja kustannukset vuodelta 2024 sekä vertailuvuosilta 2022–2023:

Ydinprosessit	2022		2023		2024	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Terveydenhuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen	11 373	110,4	14 276	119,5	14 532	127,1
Sosiaalihuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen	4 169	40,6	4 322	37,0	3 943	33,3
Alkoholista aiheutuvien haittojen ehkäisy	2 063	22,8	2 636	25,3	2 763	25,9
Elinympäristön terveysriskien hallinta	1 674	17,1	2 649	24,4	2 703	26,1
Yhteensä	19 279	190,9	23 884	206,2	23 941	212,4

Taulukko 1: Ydinprosessien kustannusten ja henkilötyövuosien kehitys.

Ylimmän johdon, henkilöstö-, talous- ja tietohallinnon sekä viestinnän kustannukset ja henkilötyövuodet on kohdistettu laskennallisesti prosesseille.

4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannusvastaavuusprosentti vuonna 2024 oli 92 %, tavoite oli 100 %. Kustannusvastaavuusprosentti on sama kuin vuonna 2023. Yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon luvat ja vuosimaksut poistuivat ja näiden tilalle uusina suoritteina tulivat sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain mukaiset suoritteet.

Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti oli 94 % (92 % vuonna 2023). Maksuperustelain mukaisiin julkisoikeudellisiin suoritteisiin sisältyy suoritteita, joista valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua terveyden- ja sairaanhoitoon liittyvästä perustellusta syystä peritään omakustannusarvoa alemmat maksut. Ilman näitä omakustannusarvoa alempia suoritteita julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti oli 98 %.

Erillislakien mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden (alkoholilaki 1102/2017) kustannusvastaavuus oli 95 % (104 % vuonna 2023). Vuosi 2024 oli ensimmäinen vuosi, kun uusi Allu 2.0 -tietojärjestelmä oli käytössä koko vuoden.

Maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat edellisestä vuodesta yhteensä 1,281 miljoonaa euroa. Tästä suurin osa 1,182 miljoonaa euroa oli terveyden- ja sosiaalihuollon ammattioikeustuloja. Tupakkalain mukaisia ilmoituksia laskutettiin 96 000 euroa vähemmän ja tupakkalain mukaisia valvontamaksuja 15 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023, mutta suoritteisiin tehtiin tileistä poistoja yhteensä 778 000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon luvat ja vuosimaksut poistuivat ja näiden tilalle tulivat sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain mukaiset suoritteet. Valvontalain mukaisia tuloja kertyi 675 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023 yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon maksuja. Valtakunnallisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan Tukijan tulot kasvoivat 144 500 euroa.

	Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus yhteensä		Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet			Erillislakien mukaiset suoritteet (alkoholilaki 1102/2017)		
	2024	2024	2024	2023	2022	2024	2023	2022
	tilinpäätös	tavoite	tilinpäätös	tilinpäätös	tilinpäätös	tilinpäätös	tilinpäätös	tilinpäätös
TUOTOT								
Maksullisen toiminnan tuotot								
- maksullisen toiminnan myyntituotot	8 783	6 620	7 302	6 170	5 916	1 049	1 047	1 066
- maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuotot yhteensä	8 783	6 620	7 302	6 170	5 916	1 049	1 047	1 066
KOKONAISKUSTANNUKSET								
Erilliskustannukset								
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	5		4	3	6	0	0	0
- henkilöstökustannukset	2 837		2 359	2 101	2 076	278	247	225
- vuokrat	1		0	1	1	0	0	0
- palvelujen ostot	116		100	69	69	17	11	10
- muut erilliskustannukset	9		3	4	3	4	2	1
Erilliskustannukset yhteensä	2 968	3 000	2 466	2 178	2 155	299	260	236
Osuus yhteiskustannuksista								
- tukitoimintojen kustannukset	5 193		4 129	3 397	3 405	619	492	464
- poistot	230		172	151	222	51	68	2
- korot	43		29	4	0	14	10	0
- muut yhteiskustannukset	1 141		945	965	781	118	175	131
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	6 607	3 620	5 275	4 517	4 408	802	745	597
Kokonaiskustannukset yhteensä	9 575	6 620	7 741	6 695	6 563	1 101	1 005	833
Kustannusvastaavuus	-792	0	-439	-525	-647	-52	42	233
Kustannusvastaavuusprosentti	92 %	100 %	94 %	92 %	90 %	95 %	104 %	128 %

Taulukko 2: Kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 e).

5 Tuotokset ja laadunhallinta

5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus, luvat ja valvonta

5.1.1 Ammattihenkilöiden laillistukset ja nimikesuojaukset

Terveydenhuollon ammattihenkilöt

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumäärä vuoden 2024 lopussa oli 557 748 ammattihenkilöä, jossa edelliseen vuoteen lisäystä 11 560 henkilöä. Ammatinharjoittamisoikeutta koskevien myönteisten päätösten määrä nousi vuonna 2024 verrattuna edelliseen vuoteen. Tämä johtui suurelta osin hoitoalan ammattioikeushakemusten kasvusta. Erityisesti sairaanhoitajien hakemusmäärät kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuoden 2024 alussa sosiaali- ja terveysministeriö antoi asetuksen Valviran maksullisista suoritteista vuosina 2024–2025. Maksuasetuksen mukaisesti ulkomailla sosiaali- tai terveydenhuollon koulutuksen suorittaneiden henkilöiden ammatinharjoittamispäätöksiin liittyviin maksuihin tehtiin korotuksia kustannusvastaavuuden toteutumiseksi. Valviraan saapui hakemusten peruutuksia, joiden syyksi hakijat mainitsivat maksujen korotukset. Useat hakijat ilmoittivat keskeyttäneensä lisäopintojen suorittamisen korotettujen käsittelymaksujen vuoksi.

Myönnettyt terveydenhuollon laillistukset ja nimikesuojaukset jaoteltuina kotimaisen ja ulkomaisen tutkinnon nojalla oikeuden saaneisiin:

Terveydenhuollon laillistukset ja nimikesuojaukset	2022	2023	2024
Ammattioikeudet yhteensä	15 477	17 981	19 681
Laillistukset	8 073	9 550	10 235
Nimikesuojaukset	7 404	8 431	9 446
Laillistukset ja nimikesuojaukset, joissa tutkinto on suoritettu kotimaassa yhteensä	14 985	17 377	18 977
Laillistukset	7 597	8 961	9 554
Nimikesuojaukset	7 388	8 416	9 423
Laillistukset ja nimikesuojaukset, joissa tutkinto on suoritettu ulkomailla yhteensä	492	604	704
Laillistukset	476	589	681
Nimikesuojaukset	16	15	23

Taulukko 3: Terveydenhuollon laillistukset ja nimikesuojaukset 2022–2024*.

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia. Luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

Yliopistokoulutukset

Lääkäreille myönnettyjen laillistusten kokonaislukumäärässä ei ollut suuria muutoksia. EU-/ETA-maissa tutkinnon suorittaneiden oikeutta toimia johdon ja valvonnan alaisena lääkärinä valmistumisen jälkeisen harjoittelun suorittamiseksi koskevat päätösmäärät sen sijaan lähes puolittuivat. Muutoksen taustalla on korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) antama päätös 2023:26, johon pohjautuen Valvira on katsonut, että sen on hakijan niin halutessa suoritettava ammattipätevyyden vertailu, vaikka hakija ei ole suorittanut toisessa EU/ETA-maassa sijaitsevassa opiskelumaassaan tutkinnon jälkeistä lääkäriharjoittelua.

Lääketiedettä toisessa EU/ETA-maassa opiskelevien opiskelijarekisteröinnit pysyivät kutakuinkin edellisen vuoden tasolla. Lääketieteen 4. vuoden rekisteröintejä (4. vuoden rekisteröinti tarkoittaa neljä vuotta opiskelleen rekisteröintiä) tehtiin vuonna 2024 yhteensä 881, joista 674 tutkintoa on suoritettu Suomessa

ja 207 tutkintoa on suoritettu EU/ETA-maassa. Eniten rekisteröintejä tehtiin Latviassa (90), Romaniassa (46), Ruotsissa (26) ja Virossa (22) opiskeleville. Lääketieteen 5. vuoden rekisteröintejä tehtiin vuonna 2024 yhteensä 956, joista 730 tutkintoa on suoritettu Suomessa, 223 tutkintoa on suoritettu EU/ETA-maassa ja kolme tutkintoa on suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella. Eniten rekisteröintejä tehtiin Latviassa (78), Virossa (55), Romaniassa (33) ja Ruotsissa (20) opiskeleville.

Lääkäreille myönnetyt oikeudet ja luvat	2022	2023	2024
Laillistettu lääkäri	1 003	1 107	1 148
Tutkinto suoritettu Suomessa	729	724	744
Tutkinto suoritettu EU/ETA-maassa	229	335	355
Tutkinto suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella	45	48	49
Laillistettu erikoislääkäri	712	815	848
Tutkinto suoritettu Suomessa	672	758	777
Tutkinto suoritettu EU/ETA-maassa	39	57	67
Tutkinto suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella	1	0	4
4. vuoden lääketieteen opiskelija	892	906	881
Tutkinto suoritettu Suomessa	726	731	674
Tutkinto suoritettu EU/ETA-maassa	165	175	207
Tutkinto suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella	1	0	0
5. vuoden lääketieteen opiskelija	975	953	956
Tutkinto suoritettu Suomessa	766	720	730
Tutkinto suoritettu EU/ETA-maassa	205	231	223
Tutkinto suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella	4	2	3
EU/ETA-alueen ulkopuolisen tutkinnon hyväksyminen (lääkärit ja hammaslääkärit)	178	208	376

Taulukko 4: Lääkäreille myönnetyt oikeudet ja luvat 2022–2024*.

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia. Luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

EU/ETA-alueen ulkopuolisen lääkärintutkinnon hyväksyntää koskeneita päätöksiä tehtiin 435, joista myönteisiä oli 376. Kielteisen päätöksen tai rauenneen asian pääasiallinen syy oli, ettei hakija toimittanut kaikkia Valviran edellyttämiä liiteasiakirjoja. EU/ETA-alueen ulkopuolella koulutettujen lääkäreiden tutkinnon hyväksymisiä koskevia hakemuksia kirjattiin 305 vuonna 2024, kun vastaava luku edellisenä vuonna oli 371.

Lupa toimia lääkärinä tarkoittaa toimilupaa, joka myönnetään EU/ETA-alueen ulkopuolella kouluttautuneelle lääkärille, joka saa toimia lääkärin tehtävässä pätevytymiskoulustelujensa aikana yhteensä kahden vuoden ajan. Näitä lupia myönnetään korkeintaan kuuden kuukauden jaksoina useamman kerran vuodessa, kun toimipaikka vaihtuu. Kuuden kuukauden harjoittelun, kielikokeen ja kuulustelujen hyväksytyn suorittamisen jälkeen lääkärit laillistetaan tai he saavat määräaikaisen toimiluvan. Vuonna 2024 toimilupia myönnettiin 285 kappaletta 192 hakijalle, kun vuonna 2023 niitä myönnettiin 75 kappaletta 173 hakijalle ja vuotta aiemmin 269 kappaletta 165 hakijalle.

Ulkomailla kouluttautuneiden psykologien hakemusmäärät ja tehdyt laillistukset nousivat edellisistä vuosista. Toisessa EU/ETA-maassa kouluttautuneilta saapui 47 hakemusta (37 vuonna 2023) ja toisessa EU/ETA-maassa saadun koulutuksen nojalla laillistettiin 31 henkilöä (18 vuonna 2023). EU/ETA-maiden ulkopuolella kouluttautuneilta saapui 32 hakemusta (25 vuonna 2023) ja EU/ETA-maiden ulkopuolisen koulutuksen perusteella laillistettiin 6 henkilöä (3 vuonna 2023).

Psykoterapeuttien kokonaislukumäärä vuoden 2024 loppuun mennessä oli 9 319 (9 104 vuonna 2023). Psykoterapeutin ammattioikeuksia myönnettiin 267 kappaletta (310 vuonna 2023), joista 261 kappaletta suomalaisen koulutuksen perusteella. Näistä Helsingin yliopistosta 102, Itä-Suomen yliopistosta 47, Tampereen yliopistosta 41, Oulun yliopistosta 41, Jyväskylän yliopistosta 21 ja Turun yliopistosta yhdeksän. Ulkomaisen koulutuksen nojalla myönnettiin kuusi psykoterapeutin nimikesuojausta vuonna 2024.

Korkein hallinto-oikeus päätti joulukuussa 2022 palauttaa Valviran käsiteltäväksi ammattioikeusasian, joka liittyi toisessa EU/ETA-valtiossa yhteistyössä suomalaisen koulutuksen järjestäjän kanssa toteutettuun psykoterapeuttikoulutukseen, ja johon korkein hallinto-oikeus oli pyytänyt Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua. Valvira antoi vuonna 2024 asiaan liittyen 15 kielteistä päätöstä liittyen psykoterapeutin nimikkeen myöntämiseen. Suurimpaan osaan päätöksistä on haettu muutosta hallinto-oikeuksilta.

Ammattikorkeakoulut ja toisen asteen oppilaitokset

Suomessa koulutettujen sairaanhoitajien laillistusten lukumäärä nousi edellisestä vuodesta. Vuonna 2024 laillistettiin yhteensä 4 603 sairaanhoitajaa, joka on 350 sairaanhoitajaa enemmän kuin vuonna 2023, jolloin laillistettiin yhteensä 4 253 sairaanhoitajaa. Kätilöitä laillistettiin 13 enemmän, terveydenhoitajia 22 enemmän ja laboratoriohoitajia 11 enemmän kuin vuonna 2023.

EU- tai ETA-alueen ulkopuolelta tulleiden sairaanhoitajien ammattioikeushakemusten määrä jatkoi kasvuaan ja hakemuksia saapui ennätysmäärä, yhteensä 471 kappaletta. Hakemusmäärä on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2023, jolloin hakemuksia saapui yhteensä 189 (108 vuonna 2022 ja 79 vuonna 2021). Hakemusmäärän kasvua selittää Suomen ammattikorkeakouluissa järjestettävät pätevytymiskoulutukset ja laillistamisväylät. Isoin hankkeista on valtakunnallinen 20 ammattikorkeakoulun yhteishanke Sairaanhoitajaksi laillistaminen Suomessa (Saila) EU- ja ETA-maiden ulkopuolella sairaanhoitajan tutkinnon suorittaneille. Näissä Valviran kanssa yhteistyössä suunnitelluissa koulutuksissa hakijan osaaminen on voitu arvioida kokonaisuutena. Valvira on voinut antaa määräyksen lisäopinnoista ilman asiantuntijalausuntoa, mikä on keventänyt ja sujuvoittanut hakemusprosessia merkittävästi. Valvira on tulossopimuksessa asetetun tavoitteen mukaisesti tehostanut kokonaisuudessaan EU- ja ETA-maiden ulkopuolella koulutettujen ammattioikeusprosessia, minkä ansiosta hakemuksia on kyetty käsittelemään määrällisesti enemmän.

Sairaanhoitajan laillistuksen EU- ja ETA-alueen ulkopuolella suoritettun tutkinnon perusteella sai 58 ammattihenkilöä vuonna 2024 (muutos edelliseen vuoteen +33). Näistä eniten tutkintoja oli suoritettu Filippiineillä (14) ja Venäjällä (9). Suurin osa laillistetuista sairaanhoitajista on jo pitkään ollut lähtöisin Filippiineiltä. Vuonna 2024 sairaanhoitajahakemuksia saapui myös Sri Lankasta, Kosovosta, Etiopiasta, Intiasta, Myanmarista, Ukrainasta, Venäjältä ja Nepalista. Vaikka EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulleiden ammatinharjoittamisoikeuden saaneiden sairaanhoitajien määrä kasvoi selvästi, ovat määrät edelleen melko pieniä. Oletettavaa on, että laillistettavien sairaanhoitajien määrä jatkaa kasvuaan lähivuosina, kun hankkeisiin valitut saavat lisäopintonsa valmiiksi ja saavuttavat riittävän kielitaidon.

Toisessa EU/ETA-maassa koulutuksen suorittaneiden sairaanhoitajien määrä laski. Vuonna 2024 lukumäärä oli 21 (muutos edelliseen vuoteen -15). Sairaanhoitajia saapui aiempien vuosien tapaan Ruotsista ja Virosta.

Kokonaisuudessa ulkomailla kouluttautuneiden osuus alalle tulevasta uudesta hoitohenkilökunnasta on edelleen hyvin vähäinen.

Hoitohenkilökunnalle myönnetyt oikeudet ja luvat	2022	2023	2024
Laillistettu sairaanhoitaja	3 302	4 253	4 603
Tutkinto suoritettu ulkomailla	45	61	79
Nimikesuojattu terveydenhuollon lähihoitaja	6 267	7 381	8 500
Tutkinto suoritettu ulkomailla	7	7	12
Oikeus lääkkeenmääräämiseen yhteensä	174	121	182
Sairaanhoitajan rajattu lääkkeenmääräämisoikeus	81	61	85
Optikon lääkkeenmääräämisoikeus	88	58	94
Suuhygienistin lääkkeenmääräämisoikeus	5	2	3

Taulukko 5: Hoitohenkilökunnalle myönnetyt oikeudet ja luvat 2022–2024*.

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia. Luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

Valviran myöntämien sairaanhoitajien ja optikkojen lääkkeenmääräämisoi-
keuksien lukumäärä on pysynyt kokonaisuudessa varsin tasaisena. Optikkojen
rajattuja lääkkeenmääräämisoi-
keuksia myönnettiin viime vuotta merkittä-
västi enemmän, mutta pidemmän aikavälin tarkastelussa muutosta ei voida
pitää poikkeuksellisenä. Vuoden 2024 loppuun mennessä terveydenhuollon
ammattihenkilöiden keskusrekisterissä Terhikissä oli 793 terveydenhuollon
ammattihenkilöä, jolla oli voimassa oleva sairaanhoitajan rajattu lääkkeen-
määräämisoi-
keus.

Sähköinen asiointi

Valviran sähköisessä asiointissa voi hakea sosiaali- ja terveydenhuollon am-
mattioikeutta sekä tilata EU-todistuksen (Certificate of Current Professional
Status) tai rekisteriotteen. Sähköinen asiointi on vakiinnuttanut asemansa,
ja valtaosa ammattioikeushakemuksista saapuu sähköisen asiointin kautta.
Kotimaista koulutusta koskevista ammattioikeushakemuksista 94,80 % tuli
vireille sähköisen asiointin kautta. Kaikkien ammattioikeutta hakeneiden
(sisältäen ulkomaiset) vireille tulleista asioista 88,18 % tuli sähköisen asiointin
kautta.

Sähköisen asiointin rinnalle on otettu käyttöön turvaviestipalvelun
kautta lähetettäviä lomakkeita, joilla voi hakea oikeutta lääkkeen määräämi-
seksi, ilmoittaa suomalaisen henkilötunnuksen tai hakea EU- tai ETA-alueen
ulkopuolella koulutetun sairaanhoitajan ammattioikeutta.

Valviran myöntämät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeudet
rekisteröidään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusre-
kistereihiin Suosikkiin ja Terhikkiin. Ajantasaiset tiedot ammattioikeuksista
löytyvät rekisterien julkisista tietopalveluista JulkiSuosikista ja JulkiTerhikistä.
Haut JulkiSuosikkiin, eli sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri
Suosikin julkiseen tietopalveluun tehdään samassa hakuportaalissa kuin

JulkiTerhikin haut. Tietopalvelu näyttää samalla kertaa ammattihenkilölle
molempiin rekistereihiin merkityt oikeudet. Palvelu on toiminut luotetta-
vasti ja ollut ahkerassa käytössä aina palvelun avausvuodesta 2010 lähtien.
Vuonna 2024 julkiseen tietopalveluun tehtiin yhteensä noin 3 miljoonaa
onnistunutta hakua (vuonna 2023 noin 2,6 miljoonaa ja vuonna 2022 noin
3,1 miljoonaa).

Vuonna 2024 Valviraan
saapui poikkeuksellisen paljon
rekisteriotetilauksia Suomessa
koulutuksen suorittaneilta ter-
veyden- ja sosiaalihuollon ammat-
tihenkilöiltä, joilta työnantaja oli vaatinut uutta todistusta ammattioikeuden
voimassaolosta. Valvira tiedotti asiasta ja kiinnitti työnantajien huomiota
julkisen tietopalvelun ammattioikeuden tarkistuksen riittävyteen, jolloin
maksullisen rekisteriotteen tilaaminen ei ole tarpeellista. Lisäksi Valviran
tietoon tuli epäselvyyksiä lähihoitajien ammattioikeuksien tarkistuksessa.
Valvira muistutti, että lähihoitaja on ainoa ammatti, joka voidaan rekisteröidä
sekä sosiaali- että terveydenhuollon ammattihenkilörekisteriin. Tästä syystä
työnantajan pitää varmistaa, että henkilöllä on toimipaikan ja työtehtävien
mukainen oikeus lähihoitajana joko terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa
tai molemmissa.

**Valtaosa ammattioikeus-
hakemuksista tulee
sähköisen asiointin kautta.**

Rekistereiden julkisen tietopalvelun lisäksi Valvira julkaisee sosiaali- ja
terveydenhuollon ammattihenkilöiden tilastolukumääriä avoimen datan
palvelussa. Tilastotiedot päivitetään vuosittain.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden laillistukset ja nimikesuojaukset

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumäärä vuoden 2024 lopussa oli 253 766 henkilöä.

Sosiaalihuollon ammattioikeudet	2022	2023	2024
Laillistetut	2 935	3 215	3 673
Sosionomit	2 363	2 557	2 898
Sosiaalityöntekijät	366	425	528
Geronomit	148	143	175
Kuntoutuksen ohjaajat	58	70	72
Nimikesuojatut	5 110	5 930	7 407
Lähihoitajat	5 088	5 903	7 376
Kodinhoitajat	10	16	25
Kehitysvammaistenhoitajat	12	11	6
Yhteensä laillistuksia ja nimikesuojauksia	8 045	9 145	11 080

Taulukko 6: Sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset 2022–2024*.

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia. Luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöille myönnettyjen ammatinharjoittamisoikeuksien kokonaislukumäärä nousi edelliseen vuoteen verrattuna. Sosiaalihuollon ammattihenkilöissä suurin ryhmä on edelleen nimikesuojattavat lähihoitajat ja toisena laillistettavat sosionomit. Lähihoitajat voivat rekisteröityä joko sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin (Suosikki) tai terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin (Terhikki) tai molempiin sen mukaisesti, missä tehtävissä työskentelevät.

Lähihoitajien rekisteröintejä tehtiin suomalaisen sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteella vuoden 2024 aikana ammattihenkilörekistereihin (Suosikki/Terhikki) selvästi edellisvuotta enemmän, yhteensä 15 876. Vuonna 2023 lukumäärä oli yhteensä 13 269.

Kotimaisella tutkinnolla lähihoitajaksi rekisteröityjä henkilöitä oli myös edellisvuotta enemmän, kaiken kaikkiaan 9 950 henkilöä (8 358 henkilöä vuonna 2023). Heistä 5 899 henkilöä rekisteröitiin molempiin rekistereihin. Vuonna 2023 vastaava henkilömäärä oli 4 911. Pelkästään Suosikkiin rekisteröityjen henkilöiden lukumäärä oli 1 462 ja pelkästään Terhikkiin rekisteröityjen 2 589 (vuonna 2023 vastaavat luvut 984 ja 2 463).

Ulkomailla suoritettuun koulutukseen perustuvia lähihoitajien rekisteröintejä tehtiin saman verran kuin edellisenä vuonna. Lukumäärät ovat pieniä, ja lähihoitajan rekisteröintiä hakevat henkilöt tulevat pääsääntöisesti Ruotsista ja Virosta. EU- tai ETA-alueen ulkopuolisen koulutuksen perusteella ei tehty yhtään rekisteröintiä.

Myönnetyt sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset jaoteltuina tutkintomaan mukaisesti:

Sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset	2022	2023	2024
Ammattioikeudet yhteensä	8 045	9 145	11 080
Laillistukset	2 935	3 215	3 673
Nimikesuojaukset	5 110	5 930	7 407
Laillistukset ja nimikesuojaukset, joissa tutkinto on suoritettu kotimaassa yhteensä	8 015	9 118	10 936
Laillistukset	2 913	3 196	3 653
Nimikesuojaukset	5 102	5 922	7 392
Laillistukset ja nimikesuojaukset, joissa tutkinto on suoritettu ulkomailla yhteensä	30	27	35
Laillistukset	22	19	20
Nimikesuojaukset	8	8	15

Taulukko 7: Sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset 2022–2024*.

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia. Luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

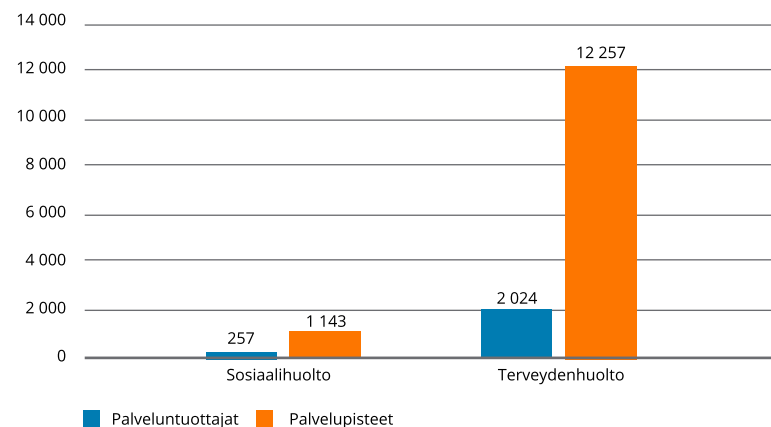
Sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muutos tuli voimaan 1.1.2025. Lain muutoksella laajennettiin sitä joukkoa, jolla on mahdollisuus toimia tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä. Valvira tiedotti asiasta heti vuoden 2025 alussa.

5.1.2 Yksityisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien rekisteröinnit

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annettu laki (sote-valvontalaki) tuli voimaan 1.1.2024. Laki muutti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien lupamenettelyn rekisteröintimenettelyksi. Soteriin rekisteröidään yksityiset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä varhaiskasvatuksen palveluntuottajat. Myöhemmässä vaiheessa rekisteröidään myös julkiset palveluntuottajat. Valvira toimeenpani lakia tiiviissä yhteistyössä aluehallintovirastojen ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Rekisteröintimenettelyn, valtakunnallisen palveluntuottajarekisterin (Soteri-rekisteri) ja sähköisen asioinnin kehitystyöhön käytettiin paljon työaikaa. Rekisteröintimenettelystä järjestettiin palveluntuottajille koulutusta yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa sekä annettiin runsaasti muuta ohjausta monien eri viestintäkanavien kautta. Sekä Valvira että aluehallintovirastot sijoittivat runsaasti lisäresursseja rekisterin kehittämiseen, korjauksiin ja rekisteröintityöhön.

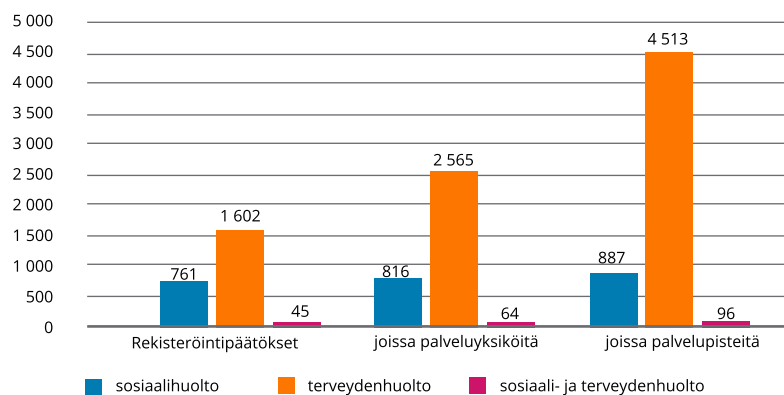
Palveluntuottajat ja niiden palvelupisteet

Valvira rekisteröi Soteri-rekisteriin 257 sosiaalihuollon palveluntuottajaa ja 1 143 palvelua tuottavaa palvelupistettä. Vastaavasti terveydenhuollon palveluntuottajia Valvira rekisteröi 2 024 ja palvelupisteitä 12 257. Vuoden aikana palveluntuottajia on tullut lisää 939. Vanhasta Valveri-rekisteristä on siirretty Soteri-rekisteriin yhteensä 44 000 sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajaa.

Kuvio 1: Valviran rekisteröimät sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajat ja palvelupisteet (31.12.2024).

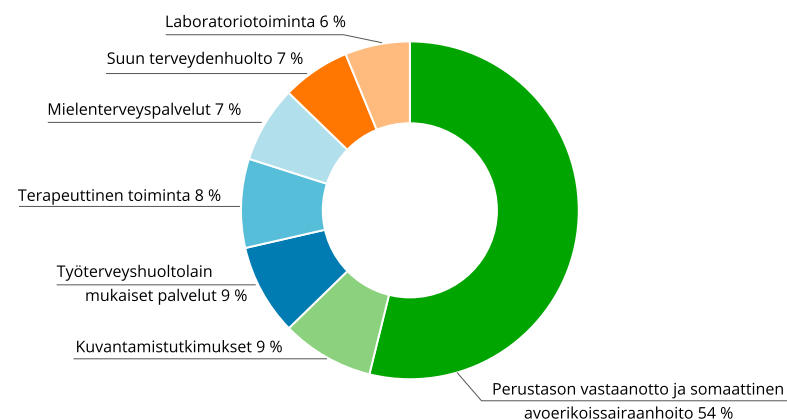
Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien rekisteröintipäätöksiä tehtiin Valvirassa 2 408, joista hylkääviä päätöksiä oli 16. Rekisteröintipäätöksiä tehtiin 980 (69 %) enemmän kuin edellisenä vuonna lupapäätöksiä. Määrän voimakasta kasvua selittää osin valvontalain muutokset ja lisääntynyt yksityinen palvelutarjonta. Valvontalaki mahdollistaa rekisteröinnin kahdessa osassa. Palveluntuottaja voi hakea rekisteröintiä ainoastaan palveluntuottajaksi. Tällaisia rekisteröintejä oli 85. Jos aloittaa palvelutoiminnan, tulee rekisteröidä myös palveluyksikkö ja palvelupiste.

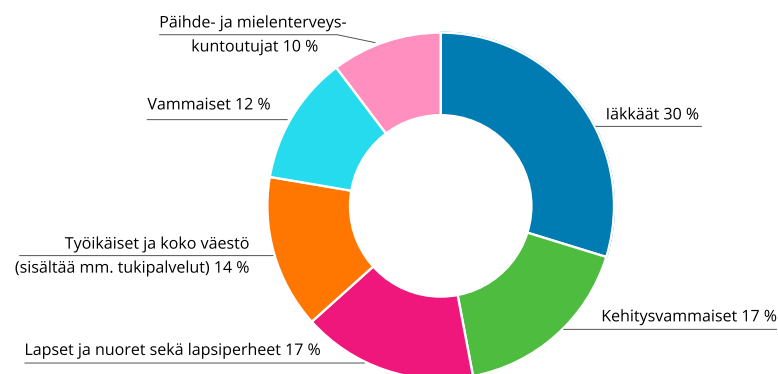
Kuvio 2: Valviran tekemät sosiaali- ja terveydenhuollon rekisteröintipäätökset 2024 ja niihin sisältyneet palveluyksiköt ja palvelupisteet (31.12.2024).

Vuoden alussa käyttöön tuli uusi Valtiokonttorin/THL:n Aura-palvelualaluokitus, minkä vuoksi suoraa vertailua tuotettavista palvelualoista ei voida tehdä aikaisempiin vuosiin verraten.

Valvira myönsi lääkelain perusteella sosiaalihuollon toimintayksiköihin rajatun lääkevaraston uusia lupia kaksi ja muutoslupia 21. Näissä ei tapahtunut erityistä muutosta edelliseen vuoteen.

Kuvio 3: Terveydenhuollon palvelupisteissä tuotettavat palvelut (31.12.2024).

Kuvio 4: Sosiaalihuollon palvelupisteissä tuotettavat palvelut (31.12.2024).

5.1.3 Terveyttä ja tutkimusta koskevat luvat

Terveyttä ja tutkimusta koskevat luvat	2022	2023	2024
Raskaudenkeskeytyslupapäätökset (sikiövaurioperusteet)	404	378	366
Raskaudenkeskeytyslupapäätökset (muut perusteet)	372	371	344
Yhteensä raskaudenkeskeytyslupapäätökset	776	749	710
Sterilisaatiolupapäätökset	7	9	7

Taulukko 8: Terveyttä ja tutkimusta koskevat lupapäätökset 2022–2024.

Raskaudenkeskeyttämis- ja sterilioimisasiat

Vuonna 2024 raskaudenkeskeyttämis- ja sterilioimisasioiden lautakunnan istuntoja oli 104. Lisäksi vuoden aikana pidettiin viisi hätäkokousta. Lautakunnan kokouksissa ratkaistiin 710 raskaudenkeskeytysasia ja seitsemän sterilioimisasia. Kokonaismäärät olivat pitkäaikaisen keskiarvon mukaisia, kuitenkin niin, että viime vuosina lupien määrä on ollut hienoisessa laskussa.

Vuonna 2024 Valviran antamien raskaudenkeskeytyslupien perusteita olivat sosiaaliset syyt noin 40 %:ssa (295 päätöstä), ikä- ja lapsilukuperusteet noin 4 %:ssa (27 päätöstä) ja sikiöperusteet noin 50 %:ssa (366 päätöstä) tapauksista. Sikiöperustein annetuista päätöksistä noin kaksi kolmasosaa oli tapauksia, joissa keskeytystä haettiin ennen 20 raskausviikkoa, ja noin kolmasosa oli tapauksia, joissa keskeytystä haettiin myöhemmillä raskausviikoilla 20–24.

”OmaTahto2020”-kansalaisaloitteeseen perustuva lakimuutos tuli voimaan 1.9.2023. Lakimuutoksen jälkeen alle 12 viikkoa kestänyt raskaus on voitu keskeyttää ilman perusteluja tai lääkärin puolta. Perusteeksi riittää raskaana olevan oma tahto. Lakimuutoksen jälkeen Valviraan toimitettavien hakemusten määrä on laskenut hieman. Pidemmän ajan vaikutus Valvirasta haettavien lupien lukumäärään selviää lähivuosina.

Hedelmöityshoidot

Suomessa on 17 hedelmöityshoitoa antavaa julkisen tai yksityisen sektorin toimijaa, ja toiminta on va-
kiintunutta. Vuoden 2024 aikana ei myönnetty yhtään uutta klinikkalupaa. Viimeisin lupa toimintaan on
myönnetty vuonna 2020. Yksityisiä klinikoita kuitenkin fuusioituu keskenään tai lopettaa toimintansa
kokonaan, joten klinikkamäärät voivat vaihdella vuosittain. Vuodesta 2007 alkaen sukusoluja on luo-
vuttanut runsaat 7 500 henkilöä. Vuonna 2024 Valviran ylläpitämään
luovuttajarekisteriin (Luoteri) ilmoitettiin 586 uutta luovuttajaa, mikä
osoittaa pientä laskua viime vuosiin verrattuna (604 uutta luovut-
tajaa vuonna 2023). Hedelmöityshoitojen määriä seurataan THL:n
hedelmöityshoitotilastosta.

**Hedelmöityshoitojen
luovutusrekisteriin
586 uutta luovuttajaa.**

Hedelmöityshoitoklinikat kokoontuivat joulukuussa Valviran klinikkatapaamiseen, joka pidettiin
webinaarimuotoisena. Tilaisuudessa käytiin läpi ajankohtaisia asioita ja erityisesti valmistautumista
vuonna 2026 alkavaan hedelmöityshoitolain 23 §:n mukaiseen tiedonsaantimenettelyyn. Lisäksi aloi-
tettiin hedelmöityshoitoklinikoiden asiakirjatarkastukset.

5.1.4 Suunnitelmaperusteinen valvonta

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma

Valvira valmisteli yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakun-
nallisen valvontaohjelman vuosille 2024–2027. Valvontaohjelmakauden teemana on tukea hyvinvoin-
tialueita, HUS-yhtymää, Helsingin kaupunkia, Kelaa ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiötä (YTHS)
niiden järjestämisvastuuseen kuuluvassa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisen ja
tuottamisen omavalvonnassa.

Vuoden 2024 valvonnassa tarkasteltiin erityisesti viittä osa-aluetta:

- perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsy
- lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun järjestäminen
- perustason mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelujen järjestäminen
- kotihoidon riittävyys
- sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden omavalvonta

Perusterveydenhuollon kiireetöntä hoitoon pääsyä koskevan valvonnan toimeenpano siirtyi vuodelta 2024 hoitoon pääsyn määräaikoja koskevan lakimuutosten valmistelun, mahdollisten lakimuutosten sekä niiden hyväksymisen aikataulun ollessa epäselviä.

Lapsiperheiden palveluissa ja lastensuojelussa painopisteenä oli sosiaalityön järjestämisen omavalvonta ja sen tukeminen hyvinvointialueilla. Tietopohjana käytettiin THL:n tilastotietoja, valvontaviranomaisten valvontahavaintoja sekä hyvinvointialueiden omavalvontasuunnitelmia. Joulukuussa järjestettiin hyvinvointialueille Lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun sosiaalityön järjestämisen omavalvonta -webinaari, jossa esiteltiin omavalvontasuunnitelmista tehty koonti ja annettiin ohjausta hyvinvointialueiden omavalvonnan tukemiseksi.

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelujen järjestämisen suunnitelmaperusteinen valvonta jaettiin kahdelle vuodelle palvelukentän laajuuden vuoksi. Vuonna 2024 keskityttiin tietopohjan keräämiseen. Valvira ja aluehallintovirastot osallistuivat THL:n päihde- ja riippuvuuspalvelujen tila 2024 -kyselylomakkeen laatimiseen.

Kotihoidon riittävyyden valvonnassa keskityttiin kotihoidon palveluiden saatavuuden ja jatkuvuuden varmistamiseen järjestämisessä ja omavalvonnassa,

palveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen hyvinvointialueella, asiakkaalle myönnetyn palvelun toteutumiseen sekä siihen, vastaako myönnetty palvelu asiakkaan palvelujen tarvetta. Lisäksi tarkasteltiin kotihoidon etäkäyntien toteuttamista ja asiakkaiden ohjautumista etäpalveluun. Tietopohjana käytettiin THL:n vanhuspalvelujen tila -kyselyn tietoja sekä valvovien viranomaisten valvontahavaintoja. Syksyllä järjestettiin kaksi kotihoidon omavalvontaa koskevaa ohjaavaa webinaaria. Lisäksi kyselytietojen perusteella pyydettiin kymmeneltä hyvinvointialueelta tietoja kotihoidon omavalvonnan toteuttamisesta ja tehdyistä omavalvonnallisista toimenpiteistä. Saatujen tietojen perusteella valvontaviranomaisella ei ollut aihetta ryhtyä enempiin toimenpiteisiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden omavalvonnasta järjestettiin webinaari syksyllä 2024. Siinä annettiin ohjausta koskien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeuksia, työnantajan omavalvontavelvollisuuksia sekä näihin liittyvää lainsäädäntöä, sekä kuultiin hyvinvointialueen käytännön kokemuksia toteuttamastaan ammattihenkilöiden omavalvonnasta.

Kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy

Kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn tilanne oli edelleen lainvastainen. Valvira ratkaisi maaliskuussa 2024 kesällä 2023 aloittamansa valvonnat 16 hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymälle määräämällä 14 hyvinvointialuetta ja HUS-yhtymän järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn alueellaan lainmukaiseksi viimeistään 31.3.2025. Lisäksi kahta hyvinvointialuetta kehoitettiin järjestämään kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy alueella lainmukaiseksi viivytyksettä.

Puolustusvoimien terveydenhuolto ja vankiterveydenhuolto

Valvira toteutti Puolustusvoimien terveydenhuollon ja vankiterveydenhuollon suunnitelmallista valvontaa yhdessä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kanssa. Ohjaus- ja arviointikäynnit tehtiin Vankiterveydenhuollon yksikköön ja Sotilaslääketieteen keskuskeskukseen. Niiden tavoitteena oli selvittää, miten valvontalain mukainen omavalvonta toimii.

Yhteenvetona voidaan todeta, että omavalvonnan organisoituminen ja rakenne olivat organisaatioissa erilaiset ja käytettävissä olevat resurssit olivat pienet. Omavalvontaohjelmat oli laadittu ja omavalvontasuunnitelmat oli osittain laadittu, mutta omavalvonnan prosessit olivat vielä osittain keskeneräiset. Lisäksi tehtiin riskiperusteiset ohjaus- ja arviointikäynnit kahden vankilan poliklinikalle. Sotilaslääketieteen keskuksen ja vankiterveydenhuollon yksikön johdon kanssa pidettiin vakiintuneeseen tapaan ohjaavat yhteistyöneuvottelut. Ne järjestettiin myös Puolustusvoimien pääesikunnan oikeudellisen osaston ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian edustajien kanssa.

5.1.5 Reaktiivinen valvonta

Valvira valvoo valtakunnallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja toimintayksiköiden toimintaa. Valvira otti vuonna 2024 selvitettyväkseen 1 401 terveydenhuoltoa ja 177 sosiaalihuoltoa koskevaa valvonta-asiaa. Lisäksi aluehallintovirastoihin siirrettiin 538 Valviraan saapunutta terveydenhuollon ja 269 sosiaalihuollon valvonta-asiaa lainsäädäntöön perustuvan työnjaon mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asioista Valviran käsiteltäväksi kuuluvat työnjaon mukaisesti muun muassa ne, jotka koskevat usean aluehallintoviraston toimialuetta tai koko maata. Valvira käsittelee myös

periaatteelliset tärkeät ja laajakantoiset asiat. Valvira käsittelee ne terveydenhuollon kantelut, joissa epäillään, että hoitovirhe on aiheuttanut potilaan menehtymisen tai vaikean pysyvän vammautumisen. Lisäksi Valvira selvittää sellaisia ammattihenkilövalvonta-asioita, jotka edellyttävät kurinpito- tai turvaamistoimenpiteitä (ammattioikeuden rajoittamista tai poistamista tai ammattinimikkeen käytön kieltämistä).

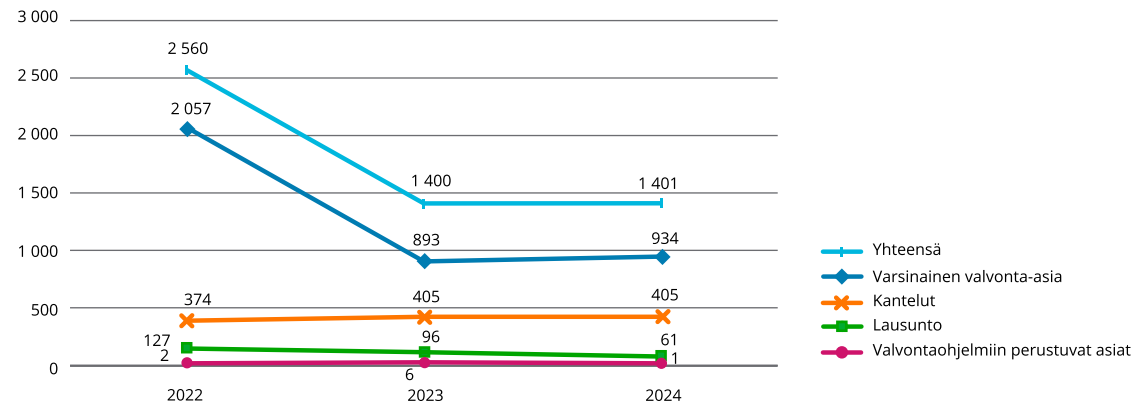
Valviran selvitettyväksi jääneitä terveydenhuollon kanteluita oli 405 ja sosiaalihuollon kanteluita 72. Työnjaollisesti Valviralle kuuluvista terveydenhuollon kanteluista 114 ja sosiaalihuollon kanteluista kymmenen siirrettiin vuoden aikana toimintayksiköihin muistutuksena käsiteltäväksi.

Valvira antaa pyynnöstä lausuntoja muun muassa ylimmille laillisuusvalvojille (oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies) ja poliisille. Terveydenhuoltoon liittyviä lausuntopyyntöjä oli 61 ja sosiaalihuoltoon liittyviä kolme.

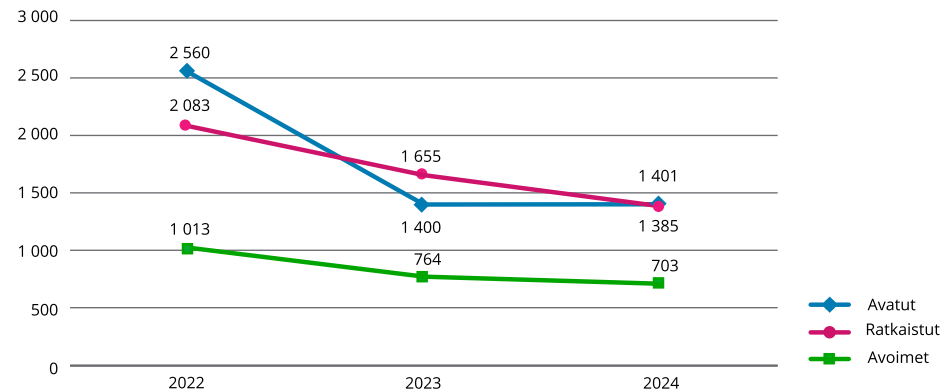
Valvira on tukenut edelleen paljon hyvinvointialueiden palveluiden järjestämisen valvontaa ja omavalvontaa. Valvira on järjestänyt useita webinaareja yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa hyvinvointialueille ja palveluntuottajille sekä antanut paljon ohjausta puhelimitse ja sähköpostitse. Työnantajia on ohjattu myös yksittäisissä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden asioissa siten, että asiat voitaisiin hoitaa omavalvonnan keinoin. Yhteistyö aluehallintovirastojen kanssa on jatkunut erittäin tiiviinä.

Valvira kutsui yli 100 ulkopuolista pysyvää asiantuntijaa täydentämään viraston omaa asiantuntemusta seuraavaksi nelivuotiskaudeksi. Pysyvät asiantuntijat edustavat terveydenhuollon, sosiaalihuollon, lääketieteen, juridiikan ja varhaiskasvatuksen aloja, ja he ovat velvollisia antamaan edustamaansa alaa koskevaa asiantuntija-apua Valviralle ja aluehallintovirastoille.

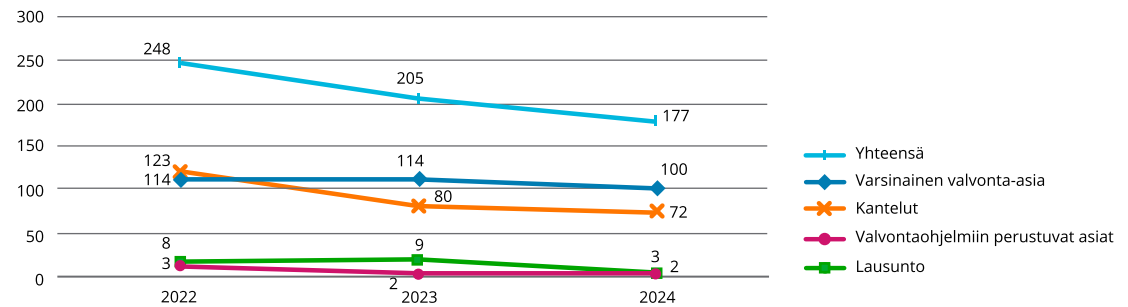
Valvira julkaisi yhteenvedon kaikista Covid-19-sairaudesta hoitoon ja ehkäisyyn liittyneistä Valviran ja aluehallintovirastojen sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asioista ajalta 5.2.2020–31.12.2023. Yhteenvedon mukaan Covid-19-kuolemiin liittyviä valvonta-asioita pandemian aikana oli vain muutamia.

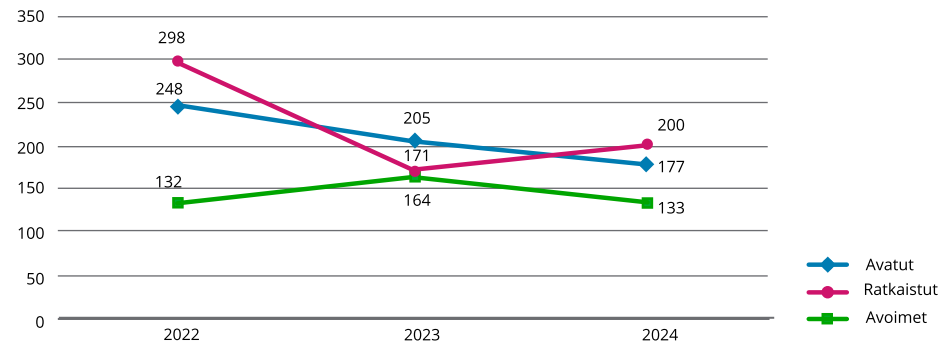
Kuvio 5: Valviraan selvittäväksi tulleet terveydenhuollon valvonta-asiat asiaryhmittäin 2022–2024. Luvut eivät sisällä siirtoja aluehallintovirastoille tai muille viranomaisille.

Kuvio 6: Valviraan selvittäväksi tulleet uudet, ratkaistut ja vuodenvaihteessa kesken olevat terveydenhuollon valvonta-asiat 2022–2024. Luvut eivät sisällä siirtoja aluehallintovirastoille tai muille viranomaisille.

Kuvio 7: Valviraan selvitetäväksi tulleet uudet sosiaalihuollon valvonta-asiat jaoteltuna asiaryhmittäin 2022–2024. Luvut eivät sisällä siirtoja aluehallintovirastoille tai muille viranomaisille.

Kuvio 8: Valviraan selvitetäväksi tulleet uudet, ratkaistut ja keskeneräiset sosiaalihuollon valvonta-asiat 2022–2024. Luvut eivät sisällä siirtoja aluehallintovirastoille tai muille viranomaisille.

Lapsiperheiden palvelut ja lastensuojelu

Lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun valvontaviranomaisten yhteistyötä jatkettiin Valviran johdolla yhdenmukaisten valtakunnallisten valvontakäytänteiden vahvistamiseksi.

Valvira ja aluehallintovirastot toteuttivat valvontaohjelman mukaisesti hyvinvointialueille valtakunnallisen webinaarin, painopisteenä lapsiperheiden palveluiden ja lastensuojelun sosiaalityön omavalvonta.

Valvira laati yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa hyvinvointialueille ohjekirjeen Lapsen tapaaminen ja osallisuus lapsiperheiden palveluiden sekä lastensuojelun työskentelyn aikana. Ohjekirjeessä painotettiin hyvinvointialueiden velvollisuutta varmistaa omavalvonnassaan palveluiden organisoiminen niin, että se mahdollistaa sosiaalityöntekijöiden aktiivisen ja riittävän henkilökohtaisen työskentelyn lasten kanssa.

Lisäksi Valvirassa laadittiin yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa muistio Lasten- ja nuorisopsykiatrian täydentävien palvelujen hankinnasta sijaishuollossa oleville lapsille. Muistio lähetettiin tiedoksi hyvinvointialueille. Muistiossa painotettiin hyvinvointialueiden velvollisuutta huolehtia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis- ja omavalvontavastuun toteuttamisesta kaikissa tilanteissa, sekä täydentävien psykiatrian palvelujen hankintojen asianmukaista toteuttamista.

Vammaispalvelut

Vuoden 2024 aikana valmisteltiin vammaispalvelulain toimeenpanon ohjausta. Tähän liittyen tehtiin tiivistä yhteistyötä STM:n ja THL:n kanssa muun muassa säännöllisillä yhteistyökokouksilla ja osallistumalla THL:n ja Hyvil Oy:n Verkostoituvat vammaispalvelut -webinaareihin.

Osana vammaispalvelulain toimeenpanon ohjausta yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa valmisteltiin myös vammaispalvelulain mukaisten palvelujen rekisteröintiedellytyksiä. Uudistuksella oli vaikutuksia myös Soteri-rekisteriin sekä palveluntuottajien sähköiseen asiointiin.

Valviran ohjauksessa ovat korostuneet kehitysvammaisten itsemääräämisoikeuden rajoittamiseen liittyvät kysymykset sekä erityisen paljon tukea tarvitsevien palveluiden järjestäminen. Valvira on tehnyt tiivistä yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa, erityisesti vammaispalvelulain ja sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain voimaantuloon liittyvissä kysymyksissä.

Läikkäiden palvelut

Valvirassa käsiteltävien iäkkäiden palveluita koskevien valvonta-asioiden määrä vuonna 2024 oli edelleen vähäinen. Valviran ohjaus painottui hyvinvointialueiden sekä palveluntuottajien omavalvonnan ja valvonnan tukemiseen. Valvira ohjasi yhteisöllisestä asumisesta, ympärivuorokautisesta palveluasumisesta sekä ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksesta verkkosivullaan. Valvira järjesti yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa webinaarin yhteisöllisestä asumisesta. Lisäksi Valvira järjesti yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa hyvinvointialueille ohjaukselliset tilaisuudet ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksen omavalvonnasta ja valvonnasta. Valvontaviranomaisten ohjauksen tavoitteena oli tukea palvelujen järjestämistä, kehittämistä, toimeenpanoa ja omavalvontaa sekä selkiyttää rekisteröintikäytäntöjä.

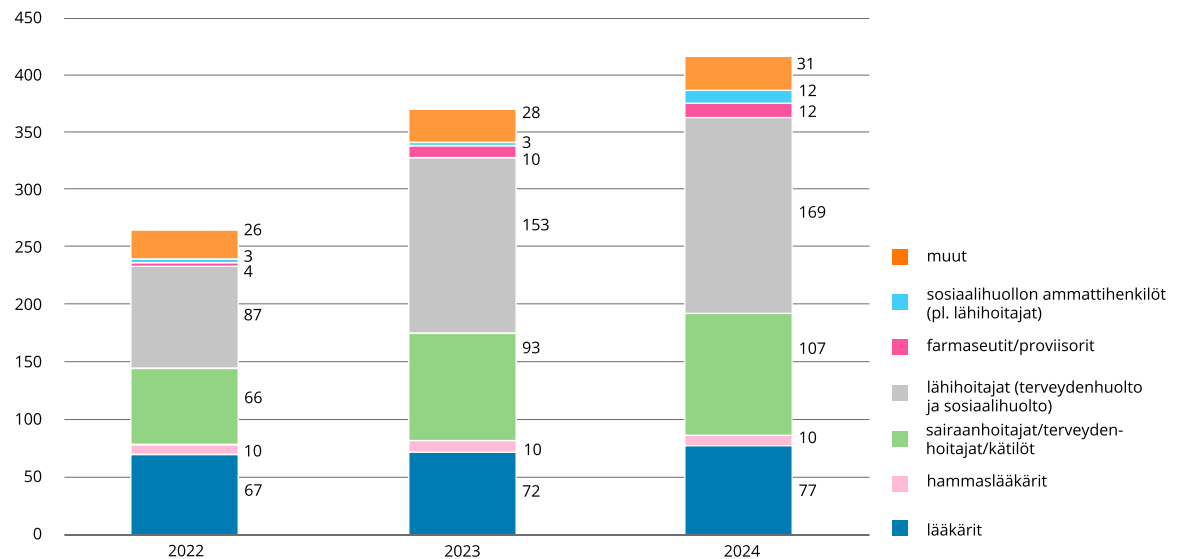
5.1.6 Ammattihenkilöiden valvontalautakunta

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta tekee päätökset, jotka koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista ja poistamista, ammattinimikkeen käytön kieltämistä, kirjallista varoitusta sekä oikeuksien palauttamista, samoin kuin palauttamista koskevien päätösten oikaisuvaatimuksia. Lautakunnan käsittelemien asioiden määrä kasvoi edellisvuodesta.

Vuonna 2024 lautakunta teki 389 päätöstä (347 vuonna 2023). Oikeuden rajoittamista tai poistamista koskevia päätöksiä eli turvaamistoimenpiteitä oli 177. Näistä 132 koski oikeuksien menettämistä ja 45 oikeuksien rajoittamista. Lautakunta poisti kokonaan ammatinharjoittamisoikeuden tai kielsi ammattinimikkeen käytön huomattavasti useammalta ammattihenkilöltä kuin edellisvuonna (91 vuonna 2023). Turvaamistoimenpiteisiin johtaneita syitä olivat ammattihenkilön päihdeongelma, muut terveydentilaan liittyvät asiat, epäasianmukaisuus ammattitoiminnassa tai ammattitaidon puutteet.

Rajoittamalla tai poistamalla ammatinharjoittamisoikeus on voitu ennaltaehkäistä lukuisten asiakkaiden ja potilaiden hoidon vaarantumisen riski silloin, kun se on ollut asiakas- ja potilasturvallisuuden vuoksi perusteltua.

Vuonna 2024 valvontalautakunta teki 182 päätöstä, joissa ammattihenkilö haki oikeuksiaan takaisin (181 vuonna 2023). Näistä 129 hakijalle oikeudet voitiin palauttaa kokonaan tai osittain. Hakemuksista 104 oli sellaisia, joissa aiempi ammattioikeuksien poisto on perustunut ammattihenkilön omaan pyyntöön. Hakemusten sekä osittain tai kokonaan hyväksytyjen päätösten määrä pysyi ennallaan viime vuoteen verrattuna.

Kuvio 9: Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnan päätökset ammattiryhmittäin 2022–2024.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöillä voi olla useampia ammattioikeuksia, minkä vuoksi ammattiryhmittäin jaotellussa kuvaajassa yksittäinen ammattihenkilö voi sisältyä useampaan ryhmään.

5.1.7 Ammattihenkilön omaan pyyntöön perustuvat ammattioikeuksien poistopäätökset

Ammattihenkilöiden omasta pyynnöstä tehtäviä ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista tai poistoa taikka ammattinimikkeen käytön kieltä koskevia päätöksiä ei ratkaista valvontalautakunnassa, mutta ne liittyvät aiheeltaan valvontalautakuntaan. Vuonna 2024 ammattihenkilöiden omien pyyntöjen määrä ammattioikeuksien poistamiseksi laski selvästi edellisvuoteen verrattuna ja ammattioikeudet poistettiin yhteensä 159 henkilöltä (602 vuonna 2023). Näistä 97 oli lähihoitajia ja 30 sairaanhoitajia.

5.2 Asiakastietolain ja toisiolain mukainen ohjaus ja valvonta

Valvira vastaanotti asiakastietolakiin perustuvia tietojärjestelmien poikkeamailmoituksia vuoden 2024 aikana 112. Asiakastietolakiin perustuvia valvonta-asioita aloitettiin 66. Valvira vastaanotti viisi ilmoitusta sosiaali- ja terveydenhuollon tietoturvaohjeista ja loukkauksista NIS-direktiivin eli EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivin perusteella. Tietojärjestelmärekisteröintejä tehtiin asiakastietolain perusteella 217, joka on 74 enemmän kuin edellisenä vuonna. Toisiolain perusteella tehtiin kolme toisiokäyttöympäristön rekisteröintiä.

Valvira on osallistunut eurooppalaisen terveystietojärjestelmän perustamista koskevan asetuksen (EHDS) ja sen kansallisen toimeenpanon valmisteluun sekä vuonna 2025 voimaan tulevan kyberturvallisuusdirektiivin (NIS2-direktiivi) kansallisen täytäntöönpanon valmisteluun. Valvira on myös ollut mukana toisiolain ja tutkimuslainsäädännön korjaamista koskevan STM:n kansallisen työryhmän toiminnassa. Lisäksi Valvira on tehnyt tiivistä sidosryhmäyhteistyötä eri virastojen (muun muassa STM ja THL) kanssa asiakastietolain mukaisissa soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä ja kehittämistarpeissa.

Valvira järjesti keväällä palvelunantajille suunnatun webinaarin asiakastietolain mukaisista tietojärjestelmistä. Valvirassa otettiin käyttöön asiakastietolain ja toisiolain mukainen Astori-tietojärjestelmärekisteri syksyllä 2024. Rekisterissä on tiedot muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmistä ja tietoturva- ja tietosuojavaatimukset täyttävistä tietojärjestelmistä.

5.3 Varhaiskasvatuksen ohjaus ja valvonta

Valvira toteutti yhdessä aluehallintovirastojen kanssa yhteisen valvontaohjelman mukaista suunnitelmallista varhaiskasvatuksen valvontaa. Varhaiskasvatuksen valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuonna 2024 painopisteenä olivat henkilöstön kelpoisuudet sekä omavalvonta. Valvira jatkoi yksityisten perhepäivähoitajien omavalvonnan valvontaa niissä kunnissa, joiden yksityisten perhepäivähoitajien omavalvontasuunnitelmien laadinnassa oli havaittu puutteita vuonna 2023.

Soteri-rekisteri otettiin käyttöön 1.1.2024. Soteri-rekisteriin rekisteröidään varhaiskasvatuksen yksityiset palveluntuottajat osana lupaprosessia. Aluehallintovirastot ovat lupaviranomaisia ja Valvira ylläpitää Soteri-rekisteriä. Vuonna 2024 rekisteriä jatkokehitettiin esimerkiksi valvontaosion osalta.

Omavalvontasuunnitelmiin liittyvää ohjausta annettiin yksityisille palveluntuottajille. Lomaketta päivitettiin lakimuutosten osalta vuonna 2024. Varhaiskasvatuksen lääkehoitoon liittyvää ohjausta annettiin suoraan yksittäisille kunnille sekä Valviran verkkosivujen kautta.

5.4 Alkoholilupahallinto ja -valvonta

Valviran tehtäviin kuuluu alkoholielinkeinon lupien myöntäminen, toimijoiden valvonta ja aluehallintovirastojen ohjaaminen. Valvira myöntää alkoholijuomien ja väkiviinan valmistus- ja tukkumyyntiluvat, käyttöluvut sekä väkiviinan maahantuontiluvat. Valvira vastaanottaa ilmoitukset ravintoloiden, kauppojen ja teollisen käytön maahantuonnista, Suomen ja ulkomaiden välillä kulkevien laivojen ja lentokoneiden anniskelusta ja vähittäismyynnistä, lievästi denaturoidun etanolin myynnistä sekä alkoholijuomien ja väkiviinan maastaviennistä. Lisäksi Valvira vastaanottaa elintarvikelain mukaiset alkoholijuomien valmistus- ja varastopaikan rekisteröintiä koskevat ilmoitukset. Valvira valvoo luonnonmukaisten (luomu) alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta, valmistuttamista, varastointia, markkinoille saattamista ja tukkukauppaa. Valvira myös ohjaa ja valvoo alkoholijuomien valmistajien ja maahantuojien ensi- ja omavalvontaa ja vastaa alkoholin tuotevalvonnasta, kuten koostumuksen ja pakkausmerkintöjen valvonnasta.

Valvira käsitteli vuoden 2024 aikana yhteensä 460 alkoholiin liittyvää lupa- ja ilmoitusasiaa. Asioiden määrä laski 8 % edellisvuoteen verrattuna. Käsitellyistä asioista vuonna 2024 tuli vireille 67 % sähköisen asioinnin kautta. Sekä alkoholijuomien valmistuksen että tukkumyyntiluvan haltijoiden määrä laski vuoden aikana hieman. Luvan haltijoiden vaihtuvuus on kuitenkin edelleen huomattava. Uusia valmistuslupia myönnettiin pienpanimotoimintaan (11), tislattujen alkoholijuomien ja juomasekoitusten valmistukseen (kolme) ja hedelmäviinin tai -siiderin valmistukseen (kolme).

Valvira teki vuoden 2024 aikana yhteensä 190 tarkastusta alkoholielinkeinoon. Tarkastustoiminnassa painotettiin luomuvälvontajärjestelmään kuuluvia toimijoita. Vuoden 2024 tarkastuksista oli 69 valvontatarkastuksia, 112 luomutarkastuksia ja 11 toiminnan aloittamiseen liittyviä tarkastuksia. Tarkastuksista 56 kohdistui alkoholijuomien valmistustoimintaan ja 127 kohdistui alkoholijuomien tukkumyyntitoimintaan. Pääosin tarkastetut kohteet ja niissä tapahtuva toiminta täyttivät niille asetetut vaatimukset. Ohjausta annettiin erityisesti alkoholijuomien pakkausmerkintöihin sekä alkoholi-kirjanpitoon liittyen. Luvan haltijoiden valvonta-asioita mukaan lukien tuotevalvonta-asiat käsiteltiin vuoden aikana 80.

Laatua valvotaan ottamalla näytteitä

Alkoholin tuotevalvonnassa valvotaan alkoholijuomien koostumusta ja pakkausmerkintöjä. Alkoholijuomien merkintöihin sovelletaan samaa lainsäädäntöä kuin muillekin elintarvikkeille, mutta tislattujen alkoholi-juomien, rypäleviinien sekä maustettujen viinituotteiden merkintöihin on EU-tasolla säädetty tarkempia vaatimuksia. Valvira valvoo alkoholijuomien laatua luvanhaltijoiden tarkastuksilla, markkinavalvontana, näytteidenotolla sekä asiakirja- ja rekisterivalvontana.

Tukkumyyntiluvanhaltijoiden tarkastuksilla valvotaan pistokokein alkoholijuomien pakkausmerkintöjä ja valmistusluvanhaltijoiden tarkastuksilla pakkausmerkintöjen lisäksi myös alkoholijuoman koostumusta.

Markkinavalvontanäytteitä otettiin vuoden aikana 40 tuotteesta. Näytteiden analyysit teetettiin Alkoholintarkastuslaboratoriossa (ACL) ja Tullin laboratoriossa ja näytteistä tutkittiin muun muassa alkoholipitoisuus, tehtiin tuoteryhmäkohtaisia analyysejä sekä analysoitiin torjunta-ainejäämiä.

Torjunta-ainejäämät analysoitiin yhteensä 18 viinistä (mukaan lukien 9 luomuviiniä). Yhtä näytettä kohden selvitettiin noin 350 torjunta-aineen jäämät. Tulosten perusteella yhdessä luomutuotteessa havaittiin jäämäpitoisuuksia, viidessä tavanomaisesti tuotetussa näytteessä havaittiin kasvinsuojeluainejäämiä, mutta niiden osalta määrät eivät ylittäneet asetettuja raja-arvoja. Vuoden aikana Valvira sai viisi ilmoitusta luvanhaltijoilta omavalvonnan perusteella tehdyistä alkoholin takaisinvedoista markkinoilta.

Pakkausmerkintöjen valvonnan painopisteenä vuoden aikana jatkui tislattujen alkoholijuomien nimitysten valvonta sekä vähittäismyynnissä myytävien, korkeintaan 8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien rypäletuotteiden nimitysten valvonta. EU:n viinilainsäädännön muutoksella vuonna 2021 mahdollistettiin alkoholin poistaminen viinistä. Ennen muutosta viinin alkoholipitoisuuden tuli olla pääsääntöisesti vähintään 8,5 tilavuusprosenttia. Viinilainsäädännön muutos ja kesäkuussa 2024 voimaan tulleen kansallisen alkoholilain muutos, jossa vähittäismyynnin laajentaminen 8 tilavuusprosenttiin käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien osalta, toi Suomessa vähittäismyyntiin alkoholipitoisuudeltaan aikaisempaa väkevämpiä rypäleistä valmistettuja juomia. Juomia markkinoitiin Suomessa nimityksillä viini, viini - alkoholi poistettu osittain, maustettu viini ja rypäleistä valmistettu alkoholijuoma. Valvira otti vähittäismyynnissä olevista tuotteista näytteitä. Seitsemän näytteen osalta havaittiin poikkeamia pakkausmerkinnöissä. Näytteistä teetettyjen analyysien tulokset sekä tulosten jatkokäsittely siirtyi vuoden 2025 puolelle.

Alkoholijuomien valmistajat ja tukkumyyjät toimittavat Valviran alkoholilain mukaista valvontaa varten tietoa valmistamistaan ja toimittamistaan tuotteista. Toimitustietoja käytetään alkoholilain mukaisen toiminnan valvonnassa ja niiden pohjalta julkaistaan Valviran verkkosivuilla kaksi kuukausittaista tilastoa, alkoholijuomien myyntitilasto ja jakelutietotilasto. Valviran julkaisema alkoholimyyntitilasto on alkoholin tilastoidun kulutuksen osuus kokonaistilastossa. Vuoden 2023 tilastoaineisto julkaistiin kesäkuussa 2024 ja tilastoitu kulutus oli 519 miljoonaa litraa. Laskua edelliseen vuoteen oli 1,1 %.

Uuden alkoholielinkeinorekisterin käyttöönoton ja siihen liittyvien toimijoiden raportoinnin muutosten takia sekä vuoden 2023 tilastojen että vuoden 2024 kuukausittaisten tilastojen julkaisussa on ollut viivettä. Vuoden 2024 tammi-huhtikuun tilastot julkaistiin marraskuussa ja touko-elokuun tilastot joulukuussa. Tilastoinnin viivettä pyrittiin ratkaisemaan päivittämällä luvanhaltijoille kohdistettua, raportointiin liittyvää ohjeistusta, ohjaamalla luvanhaltijoita raportoinnissa sekä kehittämällä rekisteriä.

Alkoholielinkeinorekisterin kehittämiseksi toteutettiin tukkumyyntiluvanhaltijoille kysely, joka koski erityisesti toimitustietojen raportoinnin käyttäjäkokemuksia. Vastauksissa saatiin arvokasta palautetta alkoholielinkeinorekisterin käyttäjäkokemuksista. Vastaajien mukaan rekisterin käytettävyydessä oli tapahtunut merkittävää kehitystä edellisvuoteen verrattuna. Vastaajat toivat esiin hyötyinä muun muassa lupiin, ilmoituksiin kuin raportointiin liittyvien tietojensa löytymisen samasta paikasta. Haasteita toimijoille ovat tuottaneet aikaisemmasta rekisteristä uudistuneet tiedoston lähetysoormatit sekä hakutoiminnot. Vastaajien mukaan näihin haasteisiin on kuitenkin tarvittaessa saanut apua Valvirasta.

Valvira raportoi vuosittain EU:n komissiolle alkoholilyhtiö Alkon toiminnasta. Raportissa informoidaan komissiota Suomen alkoholioloista sekä Alkon roolista. Alkoholilaissa säädetään, että Alkon päätökset alkoholijuomien ottamisesta vähittäismyyntiin, niiden poistamisesta vähittäismyyntistä ja niiden hinnoittelusta tulee tehdä julkisin ja tasapuolisin perustein riippumatta valmistajan tai myyjän kansalaisuudesta tai kotipaikasta. Vuonna 2024 komissiolle toimitettiin vuotta 2023 kuvaava raportti. Raportti käsitteli alkoholi-toimintaympäristön muutoksia tarkasteltavana vuotena ja niiden vaikutuksia Alkon toimintaan. Raportissa käytiin läpi myös Alkoon liittyviä vireillä olleita valvonta-asioita Valvirassa ja Kilpailu- ja kuluttajavirastossa. Vuoden 2023 aikana Valviran käsiteltäväksi ei tullut oikaisupyyntöjä alkoholilyhtiön päätöksistä.

Alkoholielinkeinorekisterin käytettävyydessä myönteistä kehitystä.

Alkoholiluvat ja ilmoitukset (luvanhaltijat)	2022	2023	2024
Alkoholijuomien valmistuslupa	203	229 (191)*	221
Alkoholijuomien tukkumyyntilupa	339	545 (339)*	516
Väkiviinan valmistuslupa	5	19 (5)*	14
Väkiviinan maahantuonti- ja tukkumyyntilupa	16	22 (15)*	29
Valmistuslupa opetus- ja tutkimustarkoituksessa	28	25	26
Käyttölupa	1 582	1 583	1 580
Lievästi denaturoidun väkiviinan myynti-ilmoitus	15	15	16
Anniskelun ja vähittäismyyntin maahantuonti-ilmoitus		298	335
Alkoholijuoman ja väkiviinan maastavienti-ilmoitus	1	5	5
Anniskelu- ja vähittäismyynti-ilmoitus ulkomaan liikenteessä, lentokoneet	2	2	2
Anniskelu- ja vähittäismyynti-ilmoitus ulkomaan liikenteessä, laivat	6	5	16
Elintarviketoiminnan rekisteröinti, alkoholijuomien valmistus- ja varastopaikat	539	647	608
Luonnonmukaisen tuotannon järjestelmään rekisteröidyt luvanhaltijat, valmistajat	30	20	16
Luonnonmukaisen tuotannon järjestelmään rekisteröidyt luvanhaltijat, tukut	141	105	107

Taulukko 9. Alkoholielinkeinon luvat ja ilmoituksen varaisen toiminnan harjoittajien lukumäärä 31.12.2024.

*Suluissa oleva lukuarvo verrannollinen vuoden 2022 laskentatapaan. Vuoteen 2023 asti lupien määrä oli yritysten määrä, jatkossa tilastoinnissa käytetään luvan toimipaikkakohtaisuutta, kuten kaikissa muissakin alkoholiluvissa. Tukkumyyntilupien määrän kasvu vuonna 2023 selittyi sillä, että valmistajien erilliset varastopaikat muuttuivat tukkumyyntiluviksi.

Alkoholiluvat, lupahallinto (käsitellyt lupamäärät)	2022	2023*	2024*
Uudet luvat	144	197	154
- valmistusluvut	25	17	21
- tukkumyyntiluvat	31	70	40
- maahantuontiluvat	0	1	0
- käyttöluvut	88	109	93
Lupamuutokset	328	74	70
- valmistusluvan muutokset	52	16	8
- tukkumyyntiluvan muutokset	96	7	23
- maahantuontiluvan muutokset	1	0	0
- käyttöluvan muutokset	179	51	39
Luvan peruutukset	122	177	160
- valmistuslupia peruutettu	18	23	26
- tukkumyyntilupia peruutettu	32	63	52
- käyttölupia peruutettu	72	91	82
Alkoholilain mukaiset ilmoitukset	46	55	48
Maahantuonti-ilmoitukset	43	44	42
Lievästi denaturoidun etanolin myynti-ilmoitukset	0	2	1
Ulkomaan liikennettä koskevat ilmoitukset (laivat ja lentokoneet) - uudet ja muutokset	3	2	2
- ilmoitetun toiminnan peruutukset		7	3
Elintarvikehuoneiston ilmoitusta vastaanotettu (uudet valmistus- ja varastopaikat)	137	87	47
Luonnonmukaisen tuotannon järjestelmään rekisteröidyt luvanhaltijat	9	6	12

Taulukko 10: Alkoholiluvat 2022–2024.

* Uuden alkoholielinkeinorekisterin käyttöönoton jälkeen uusi valmistuspaikka tai uusi tukkumyyntivarasto käsitellään uutena lupana.

Luvanhaltijoiden valvonta	2022	2023	2024
Verohallinnolle annetut lausunnot	72	48	66
Muille viranomaisille annetut lausunnot	4	8	22
Tarkastusten määrä	167	137	190
Tarkastuksella tehty ohjaavat toimenpiteet	81	51	96
Tarkastuksella annetut kehotukset epäkohtien poistamiseksi	4	3	14
Havaitut epäkohdat suhteessa tarkastuksiin	2 %	2 %	7 %
Alkoholilain mukaisten tarkastuskohteiden määrä (yhteensä valmistus, tukku ja käyttö)	2 172	2 398 (2 158)*	2 317
Elintarvikelain mukaisten tarkastuskohteiden määrä (valmistus- ja tukkumyyntiluvat)	539	647	638
Tarkastuksia suhteessa tarkastuskohteisiin	26 %	21 %	30 %
Tuotevalvonta	2022	2023	2024
Uusien rekisteröityjen tuotteiden määrä	13 567	13 205	12 315
Tuotteita koskevat vientisertifikaatit	41	46	34
Markkinavalvontanäytteet	80	40	40
Tuotteessa havaitut rikkomukset ja puutteellisuudet	14	3	8
Puutteellisuuksien osuus	18 %	8 %	18 %
Vastaanotettuja RASFF-ilmoituksia (Rapid Alert System for Food and Feed)/ilmoitus valmistajille tai maahantuojille	29/7	26/3	14/0
Vastaanotettuja OFIS-ilmoituksia (Organic Farming Information System)/ilmoitus valmistajille tai maahantuojille (luomutuotteet)	0	2/0	8/0
Valvonta-asiat yhteensä (tuotevalvonta ja luvanhaltijoiden valvonta)	49	57	88

Taulukko 11: Alkoholiluvanhaltijoiden valvonta ja tuotevalvonta 2022–2024.

* Suluissa oleva lukuarvo verrannollinen vuoden 2022 laskentatapaan. Vuoteen 2023 asti tarkastuskohteiden määrä oli yritysten määrä. Jatkossa tilastoinnissa käytetään luvan toimipaikkakohtaisuutta kuten kaikissa muissakin alkoholiluvissa.

5.5 Alkoholihallinnon ohjaus ja alkoholimarkkinoinnin valvonta

Valviran tehtäviin kuuluvat aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus ja kehittäminen, alkoholihallinnon tieto- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun valvonta koko maassa. Ohjaus- ja kehittämistoiminnan keskeinen tavoite on alkoholilain täytäntöönpanon yhdenmukainen soveltaminen. Anniskelu- ja vähittäismyyntiasioiden ohjauksen lisäksi Valvira valvoo alkoholijuomien valtakunnallista markkinointia

Valvira päivitti alkusyksystä 2024 alkoholijuomien anniskelua ja vähittäismyyntiä koskevat yleisohjeet. Ohjeiden päivityksessä huomioitiin kesällä voimaan tulleet alkoholilain muutokset koskien vähittäismyynnissä luvanvaraisesti myytävien alkoholijuomien prosenttirajaa. Ohjeita täydennettiin myös alkoholilain tulkintalinjauksilla. Lisäksi Valvira päivitti myös muuta aluehallintovirastoille antamaansa ohjeistusta alkoholilain tulkinnasta.

Valvira laati STM:lle yhteistyössä THL:n kanssa laajan selvityksen alkoholijuomien kotiinkuljetuksesta sekä siihen liittyvistä sääntelyvaihtoehdoista. Lisäksi Valvira aloitti yhteistyössä STM:n ja aluehallintovirastojen kanssa valmistautumisen asiaa koskeviin lainsäädäntömuutoksiin.

Valviran ja aluehallintovirastojen alkoholihallinnon yhteistyöryhmä kokoontui vuoden 2024 aikana kuusi kertaa. Yhteistyöryhmä keskusteli alkoholilain toimeenpanoon liittyvistä linjauksista ja seurasi tiiviisti alkoholilain uudistamiseen tähtäävien hallitusohjelmakirjausten ja hallituksen esitysten etenemistä.

Vuosille 2019–2024 laaditun alkoholihallinnon valtakunnallisen valvontaohjelman toimeenpano jatkui. Valvontaohjelmassa on määritelty alkoholihallinnon tavoitteet ja strategiset painopisteet, joilla ohjataan alueellisen alkoholihallinnon resurssien käyttöä ja selvennetään alkoholilain toimeenpanoon liittyvien eri toimijoiden rooleja ja vuorovaikutusta. Valtakunnallisen valvontaohjelman voimassaoloa jatkettiin vuodelle 2025 alkoholilainsäädännön muutosten ja aluehallinnon uudistuksen vuoksi. Alkoholihallinnon strategisia linjauksia kuitenkin päivitettiin vuoden 2024 aikana.

Vähittäismyynnissä ja anniskelussa Valvira teki laajaa ja säännöllistä viranomais- ja sidosryhmäyhteistyötä. Vuoden 2024 aikana Valvira osallistui eri viranomaisten muodostamaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tilannekuvan toimituskuntatyöskentelyyn. Valvira oli myös yhtenä viranomaistahona kehittämässä viranomaisten välistä tiedonkulkua viranomaistiedon koordinoitiryhmässä. Lisäksi tavattiin säännöllisesti ravintola-alan sekä vähittäiskaupan etujärjestöjä ja alojen elinkeinotoimijoita Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n anniskeluasioiden yhteistyöryhmässä sekä Päivittäistavarakauppa PTY ry:n kaupan alkoholiasioiden neuvotteluryhmässä. Valvira osallistui niin ikään THL:n koordinoimaan ehkäisevän päihdetyön Pakka-kehittäjäverkoston toimintaan.

Kirjallisessa muodossa annetun ohjauksen määrä alkoholin anniskelu- ja vähittäismyyntiasioissa vuonna 2024 tasaantui aikaisemmalle tasolle edellisenä vuonna käyttöön otetun Allu-järjestelmän toiminnan vakiinnuttua.

Alkoholihallinnon lausunnot/vastaukset	2022	2023	2024
Lausunnot/vastaukset muiden viranomaisten (mukaan lukien aluehallintovirastot) tiedusteluihin	162	227	200
Lausunnot/vastaukset elinkeinonharjoittajien, oppilaitosten ja yksityishenkilöiden tiedusteluihin	456	674	483
Yhteensä	618	901	683

Taulukko 12: Vastaukset alkoholitiedusteluihin 2022–2024.

Markkinointiasioissa kirjallisen ohjauksen määrä kasvoi selkeästi edellisvuodesta. Ongelmat väkevien alkoholijuomien markkinoinnissa näkyivät edelleen annetussa ohjauksessa sekä päätöksissä. Varsinkin väkevien alkoholijuomien valmistajien todettiin kaipaavan markkinointiin liittyvää ohjausta toimintaansa.

Ohjausta annettiin runsaasti myös sosiaalisessa mediassa tapahtuvan mainonnan osalta. Erityisesti kilpailuja ja arpajaisia koskevan ohjauksen tarve pysyi korkeana tänäkin vuonna. Valvonnassa kiinnitettiin huomiota myös kohdennetun mainonnan sisältöön.

Aluehallintovirastot ja Valvira valvoivat projektiluonteisesti pääasiassa verkkokaupassa olevien alkoholijuomien paljousalennuksia ja hintatietojen esittämistä maaliskuusta syyskuuhun 2024. Projektissa kehitettiin toimintamalleja verkossa tapahtuvan alkoholijuomien hintailmoittelun valvomiseksi ja samalla kasvatettiin osaamista verkkokauppojen valvontaan.

Valvira järjesti aluehallintovirastoille ja alkoholielinkeinolle markkinointikoulutusta vuoden 2024 aikana. Alkoholilain muutosten takia julkaistiin päivitetty markkinointiohje heinäkuussa 2024. Mahdollisten muiden tulevien alkoholilain muutosten vaikutusten arviointi aloitettiin myös markkinoinnin osalta. Samassa yhteydessä osallistuttiin myös alkoholilain muutosten valmistelutyöhön.

Alkoholimarkkinointiasiat	2022	2023	2024
Kieltopäätökset ja muut päätökset	1	0	3
Ohjeet	1	0	1
Ohjaavat suoritteet	184	219	271
Yhteensä	186	219	275

Taulukko 13: Valvirassa käsitellyt alkoholimarkkinointiasiat 2022–2024.

5.6 Tupakkalain mukainen ohjaus ja valvonta

Yleisemmät asiat ja erityisesti yhteistyö

Valvirassa osallistuttiin aktiivisesti lainsäädännön kehittämiseen erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. Tässä työssä korostuivat savuttomat nikotiinituotteet, joiden osalta Valvira tuki sosiaali- ja terveysministeriötä lainvalmistelutyössä. Valviran rooli toimialansa asiantuntijana näkyi myös julkisessa keskustelussa, jossa erityisesti pinnalla olivat edellisvuoden tapaan nikotiinipussit sekä sähkösavukkeiden käytön lisääntyminen.

Aikaisempien vuosien tapaan Valvira osallistui kansainväliseen yhteistyöhön, ympäristöterveydenhuollon kansalliseen yhteistyöhön sekä markkina- ja valvonnan kansallisen yhteistyöryhmän toimintaan. Valvira osallistui muun muassa Baltian maiden kesken pidettyyn yhteistyökokoukseen sekä laittoman kaupan ehkäisyyn keskittyvään EU-jäsenvaltioiden keskinäiseen kokoukseen. Valviran, aluehallintovirastojen ja kuntien, yhteistoiminta-alueet mukaan luettuina, välinen yhteistyö ja viestintä tiivistyi. Valvira julkaisi 2024 helmikuussa uutiskirjeen, joka lähetettiin kuntiin ja aluehallintovirastoihin. Uutiskirje lähetetään kolmen kuukauden välein sisältäen ajankohtaisimpia aiheita ja nostoja tupakkatoimialalta. Lisäksi Valvira ja aluehallintovirastot aloittivat säännölliset tupakkatoimialaan liittyvät yhteistyökokoukset, joita järjestetään neljä kertaa vuodessa.

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteita Valvira jatkoi kouluttamalla ja jakamalla aktiivisesti tietoa tupakkalain sisällöstä niin kutsutussa nikotiiniviestintäverkostossa sekä erilaisissa muissa ehkäisevää päihdetyötä koskevissa tilaisuuksissa. Erityisenä teemana nousivat esiin ”uusien” tuotteiden määrittely sekä erilaisten nikotiinituotteiden ja niitä muistuttavien tuotteiden käytön lisääntyminen lasten ja nuorten keskuudessa. Ajankohtaisina tuotteina nousivat esiin nikotiinipussit, sähkösavukkeet sekä höyrystettäväksi tarkoitetut, kertakäyttöiset nikotiinittomat nesteet.

Kuntien ja aluehallintovirastojen ohjaus

Vuonna 2024 Valvira laati uuden, vuosille 2025–2028 tarkoitetun ympäristö-terveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman sekä tupakkalain valvontaohjelman. Valvontaohjelmien toimeenpanemiseksi Valvira järjesti webinaarin sekä esitteli valvontaohjelmia useissa muissa sidosryhmätilaisuuksissa. Lisäksi tammikuussa 2024 aloitettiin tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupien ja tukkumyynti-ilmoitusten rekisterin (Turre) kokonaisuudistus yhdessä järjestelmätoimittajan kanssa. Uudistus saatiin toteutettua ja uusi toimiva tupakkarekisteri julkistettua suunnitelman mukaisesti toukokuun lopussa. Uudistuksen yhteydessä tehtiin yhteistyötä useamman eri kunnan kanssa. Kunnille pidettiin uudesta Turresta myös perehdytystilaisuuksia ja webinaariesityksiä.

Viime vuoden tapaan Valviran ohjaustehtävässä korostuivat nikotiinipussien myyntiin ja markkinointiin liittyvät kysymykset. Aikaisempiin vuosiin verrattuna nikotiinipussien markkinoille tulo on lisännyt huomattavasti Valviran ohjaustyötä. Valvira myös siirsi vuonna 2024 erityisen paljon sille tulleita ilmoituksia hallintolain nojalla kuntiin käsiteltäväksi. Lisäksi Valvira ohjasi tupakkalain eri viranomaisten toimivaltakysymyksistä ja tehtävänjaosta.

Kesäkuussa 2024 Valvira päivitti ohjeistusta asuntoyhteisöjen tupakkointikielloista yhteistyössä Kiinteistöliiton, Isännöintiliiton ja Helsingin kaupungin kanssa, sekä järjesti kunnille ja aluehallintovirastoille webinaarin. Webinaarissa käsiteltiin tupakkalakiin tulevia savuttomia nikotiinituotteita koskevia muutoksia sekä muita tupakkalain valvontaan liittyviä ajankohtaisia aiheita. Valvira koulutti kuntia myös muilla ympäristöterveydenhuollon koulutuspäivillä.

Markkinointikiellon valvonta

Keväällä 2023 Suomessa myyntiin tulleet nikotiinipitoiset ja annospusseihin pakatut tupakan vastikkeet, niin sanotut nikotiinipussit, korostuivat tuoter ryhmänä tupakkalain alaisten tuotteiden markkinointikiellon valvonnassa myös vuonna 2024. Valvira vastaanotti vuoden aikana runsaasti epäkohtailmoituksia pääasiassa elinkeinonharjoittajilta ja kuluttajilta koskien erityisesti markkinointikieltoa rikkovia verkkokauppoja sekä sosiaalisen median kanavia. Verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa markkinoitiin usein pääasiassa nikotiinipusseja, mutta myös muita tupakkalain alaisia tuotteita, kuten sähkösavukkeita sekä toisena uutena tuoter ryhmänä hamppukasvia sisältäviä tuotteita. Näihin hamppukasvia sisältäviin tuotteisiin sovelletaan tupakkalakia, jos ne täyttävät jonkin tupakkalain mukaisen tuotteen määritelmän ja eivät sisällä tetrahydrokannabinolia (THC).

Valvira antoi etenkin kunnille ja elinkeinonharjoittajille runsaasti ohjausta tupakkalain markkinointikiellon soveltamisesta. Vuoden 2024 aikana ohjausta annettiin laajasti erityisesti elinkeinonharjoittajille, jotka myyvät ja markkinoivat verkkokaupassa sekä sosiaalisessa mediassa tupakkalain alaisia tuotteita, erityisesti nikotiinipusseja. Nikotiinipussien markkinoinnissa tunnistettiin tilanteita, joissa Valviralla oli syytä epäillä markkinointiin liittyvää rikosta. Lisäksi markkinoinnin valvonnassa tehtiin kieltopäätös, josta odotetaan vielä markkinaoikeuden ratkaisua.

Valvirassa kehitettiin vuoden 2024 aikana edelleen sisäistä markkinointikiellon valvonnan menettelytapaohjeistusta sekä valvontaprosessia. Mahdollisten tulevien tupakkalain muutosten vaikutusten arviointi aloitettiin myös markkinointikiellon valvonnan osalta.

Tuotevalvonta

Vuonna 2024 Valvira laati laajemman tuotteiden valvontaa koskevan valvontasuunnitelman, joka perustuu niin kutsuttuun markkinavalvonta-asetukseen ja markkinavalvontalakiin. Valvirassa kehitettiin huomattavasti tuotevalvonnan menetelmiä ja linjattiin toimintatapoja. Tuotevalvontaan kuuluu olennaisena elementtinä tupakkalaista ja EU:n tupakkatuotedirektiivistä peräisin olevien vaatimustenmukaisuuksien tarkastaminen eräistä tupakkalain alaisista tuotteista, joista on tehty Valviralle määrämuotoinen tuoteilmoitus. Vuonna 2024 näitä ilmoitusten tarkastuksia tehtiin noin 400.

Tuotevalvonnassa korostui tupakkateollisuuden jatkuva ja pitkälle edennyt tuotekehittely. Valvira vastaanotti tuoteilmoituksia useista sellaisista tuoteryhmistä, joille ei löydy suoraan määritelmää tupakkalaista tai tupakkatuotedirektiivistä. Eräs tällainen tuoteryhmä on niin kutsutut kuumennettavat kasviperäiset tuotteet. Teollisuuden tuotekehittely ilmeni myös yhä moninaisempien ainesosien lisäämisenä tuotteisiin. Tuotevalvonnassa määriteltiin korkean prioriteetin lisäaineet, joita sisältäviin tuotteisiin on reagoitava välittömästi ainesosien ihmisen terveydelle aiheuttaman riskin todennäköisyyden vuoksi. Tuotevalvonnan työssä korostuikin tuotteita ja niiden markkinoita valvovan viranomaisen linjanvedon tärkeys tilanteessa, jossa soveltuvasta lainsäädännöstä ei saada suoria vastauksia tulkinnanvaraisiin tilanteisiin. Vuonna 2024 Valviran valvomiin tuoteryhmiin lisättiin tietyt hampukasvia sisältävät tuotteet.

Tuotevalvonnan työssä ohjattiin aktiivisesti valmistajia ja maahantuojia tuoteilmoitusten tekemisestä sekä yleisesti tuotteiden vaatimuksia koskevasta sääntelystä.

Lisäksi Valvira toteutti vähittäismyyntipakkauksia koskevan projektin, jossa tarkasteltiin monipuolisesti erilaisia tupakkatuotteita ja sähkösavuke-tuotteita. Loppuvuonna aloitettiin projekti, jossa tutkittiin nikotiinittomien nesteiden nikotiinipitoisuuksia. Tuotevalvonnassa valmisteltiin valvontapäätös nikotiinisuolojen luokkaan kuuluvan ainesosan käytön kieltämisestä nikotiinipitoisissa sähkösavukenesteissä. Konkreettisen valvontatyön lisäksi Valvirassa aloitettiin tuotevalvonnan tietojärjestelmän projektisuunnittelun ja rahoitushakemuksen työstäminen.

Laittoman kaupan ehkäisy

Vuonna 2023 käynnistetty tupakkatuotteiden jäljitettävyyssjärjestelmän toissijaisen tietovaraston käyttöönotto sekä laittoman kaupan ehkäisyä koskevan sääntelyn laajentuminen kaikkiin tupakkatuotteisiin näkyi Valviran toiminnassa monella tapaa vuoden 2024 aikana. Valvira järjesti valvontayksiköille runsaasti koulutusta, jonka myötä jäljitettävyyssjärjestelmän toissijaisen tietovaraston käyttö on saatu valvontayksiköissä vakiinnutettua. Talouden toimijoille Valvira viesti sääntelyn laajentumisesta johtuvista muutoksista ulkoisissa viestintäkanavissa, minkä lisäksi toimijoille annettiin myös runsaasti ohjausta. Jäljitettävyyssjärjestelmän toissijaisen tietovaraston käyttöönoton myötä havaittiin myös laajoja puutteita jäljitettävyyttä koskevissa kirjauksissa. Kevään 2024 aikana Valviran selvitystyön perusteella virheiden syyksi paljastui useiden talouden toimijoiden puutteelliset tai virheelliset kirjaamista koskevat käytännöt. Valvira aloitti näiden käytäntöjen korjaamisen yhdessä talouden toimijoiden kanssa syksyllä. Tätä yhteistyötä tullaan jatkamaan ja edelleen laajentamaan vuoden 2025 aikana.

Tupakkalain valvonta	2022	2023	2024
Päätökset valvonta-asioissa	8	22	1
Muut käsitellyt asiat	10	21	5
Yhteensä	18	43	6
Tarkistetut tuotetietojen ilmoitukset	10	531	386

Taulukko 14: Valvirassa päätetyt tupakkatoimialan asiat ja muu valvonta 2022–2024.

Tupakkalain ohjaus	2022	2023	2024
Markkinointikieltoon liittyvä ohjaus	15	114	188
Tuotevalvontaan liittyvä ohjaus	58	71	94
Muu ohjaus	315	379	379
Yhteensä	388	564	661

Taulukko 15: Tupakkalain mukaiset ohjausta sisältävät viestit (viranomaisten ohjaaminen ja elinkeinon tukeminen lain noudattamisessa).

Tupakkalain alaisten tuotteiden tuoteilmoitukset	2022	2023	2024
Tupakka	81	128	100
Sähkösavuke	1 972	1 591	751
Myyntimääräilmoitukset, tupakka ja sähkösavuke	1 135	1 295	1 441
Yhteensä	3 188	3 014	2 292

Taulukko 16: Tupakkalain mukaiset tuoteilmoitukset (muun muassa ainesosat, tuoteominaisuudet, haitta-aiheet, myyntimäärät) 2022–2024.

5.7 Terveydensuojelulain mukainen ohjaus, lupahallinto ja valvonta

Valviran lakisääteisenä tehtävänä on ohjata terveydensuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa, joka tapahtuu pääasiassa kunnallisella tasolla. Terveydensuojelussa väestön ja yksilön terveyttä suojellaan muun muassa valvomalla ja tutkimalla talousveden ja sisäolosuhteiden terveellisyyttä sekä varautumalla häiriötilanteisiin. Ohjauksen ylätaso määritellään terveydensuojelun valtakunnallisessa valvontaohjelmassa, jonka Valvira laati ja julkaisi vuosille 2025–2028.

Talousveden pitää olla puhdasta ja terveellistä ja sen tulee täyttää asetetut laatuvaatimukset, mikä varmistetaan viranomaisvalvonnalla. Talousveden laadun valvontaa valtakunnallisesti yhdenmukaistava laaja ohjekokonaisuus Talousvesisäännösten soveltamisohje julkaistiin 2024. Valvira on muutoinkin ohjannut kuntien terveydensuojeluviranomaisten talousveden laadun valvontaa ja tulosten tiedonsiirtoa ympäristöterveydenhuollon keskitettyyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmään (Vati) valvontayksiköille lähetetyillä kirjeillä, luennoimalla ohjaus- ja koulutustilaisuuksissa sekä tiiviillä sidosryhmäyhteistyöllä. Suomi raportoi yhtenä harvoista maista EU:lle uudistetun juomavesidirektiivin mukaisen vuoden 2023 talousveden tietokokonaisuuden. Valvira oli mukana raakaveden riskiperusteisen omavalvonnan tutkimushankkeen ohjausryhmässä. Raakavesistä tutkittiin eri vuodenaikoina useita haitallisia aineita, joiden esiintymisestä tarvitaan valtakunnallista tietoa. Raakaveden riskiperusteisen omavalvonnan tulokset raportoidaan EU:lle ympäristöhallinnon tietojärjestelmien kautta, tiiviissä sidosryhmäyhteistyössä ympäristöhallinnon kanssa. Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteenä on talousvettä toimittavien laitosten riskinhallintasuunnitelmien ajantasaisuuden tarkistaminen. Tarkistamista helpottaa verkkopohjaisen riskienhallintatyökalun päivittyminen. Rakennusten vesilaitteistojen terveysturvallisuudesta on annettu ohjausta sekä ohjaustilaisuudessa että kirjallisilla tulkintaohjeilla. Vesilaitteistojen valvontaa on kehitetty tuloksellisesti kansallisen asiantuntijaryhmän avustuksella.

Asumisterveysasioissa Valvira toteutti lakisääteistä tehtäväänsä kattavan ohjauksen, ajankoh-
taisten koulutusten, suunnitelmallisen ja tavoitteellisen verkosto- ja sidosryhmätyön sekä kansallisen
informaatio-ohjauksen ja vaikuttamisen kautta. Alkuvuonna julkaistusta asuntojen terveystietojen

selvittämisen ohjeesta järjestettiin verkkokoulutusta ja esityksiä Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisilla neuvottelupäivillä sekä Rakennusterveysasiantuntijoiden neuvottelupäivillä. Valvira suunnitteli Ympäristö ja terveys-lehden (YT) toteuttaman verkkokoulutuksen seinäluteiden aiheuttamista terveyshaitoista ja teki aiheesta julkaisuja. Valvira suunnitteli yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön, aluehallintovirastojen ja kouluttajatahojen kanssa kuntien terveydensuojeluviranomaisille suunnatut melu- ja ilmanvaihtoihmiset täydennyskoulutukset sekä sisäilmastoklinikat uhka- ja kuormitustilanteista ja haitta-aineista.

Varautumisessa Valvira osallistui sosiaali- ja terveysministeriön asettaman Poikkeusolojen neuvottelukunnan (PONK) ympäristöterveydenhuollon sekä CBRN-jaoksen (chemical, biological, radiological, nuclear) alatyöryhmien työhön, joiden työn tuloksena valmistuivat loppuraportit vuoden 2024 aikana. Osana valmiuden ja varautumisen parantamista Valvira myös valmisteli yhteistyössä Ruokaviraston ja Säteilyturvakeskuksen kanssa säteilyvaaratilannetta käsittelevän YMPPI24/25-valmiusharjoituspaketin kuntien terveydensuojeluviranomaisille.

Valvira oli aktiivisesti mukana ympäristöterveydenhuollon keskitetyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä Vatin sisällön sekä raporttien ylläpidossa ja kehittämisessä. Vatin valvontatieto auttaa kohdentamaan viranomaisvalvontaa riskiperusteisesti ja tehokkaasti. Kokonaan Valviran vastuualueelle kuuluville Vatin valvontatietoraporteille (kymmenen kpl) laadittiin ja julkaistiin ohjeet viranomaiskäyttäjille. Myös suurimmalle osalle Vatin yhteisistä raporteista julkaistiin ohjeet yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Kokonaan uusi raportti talousveden häiriötilanteista julkaistiin lokakuussa 2024. Valvira osallistui Vatin tukipalvelun toimintaan ja käyttäjien neuvontaan. Vatin käyttäjille järjestettiin työpaja, jossa ohjeistettiin talousveden näytteenottosuunnitelman käyttöä. Talousveden näytetuloslomakkeita

kehitettiin ja parannettiin. Vasta saatavan valvontatiedon hyödyntämistä toiminnan raportoinnissa ja valvonnan ohjauksessa jatkettiin yhteistyössä kuntien valvontayksiköiden ja aluehallintovirastojen kanssa.

Hallitusohjelman eräänä tavoitteena on mahdollistaa uusien ampumara-tojen perustaminen Suomeen, joten Valvira ohjasi terveydensuojeluviranomaisia terveyshaittojen arviointiin ja hallitsemiseen ampumaratatoiminnassa. Valvira julkaisi joulukuussa kauneushoitola ja muun vastaavan tilan sekä ihoa rik-kovan toiminnan hygieniasta sekä omavalvonnan vaatimuksista ohjeen, jolla pyritään helpottamaan ja yhdenmukaistamaan terveydensuojeluviranomaisten päätöksentekoa ja valvontaa.

Viranomaisille tarkoitetut terveydensuojelulain mukaiset talousveden, uimaveden, uima-allasveden ja asumisterveyden tutkimukset on tehtävä hyväksytyssä laboratoriossa. Ennen laboratorion hyväksyntää Valvira selvittää, että laboratorio ja sen käyttämät kemialliset menetelmät täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja lausuu niistä hyväksynnän myöntäjälle. Näitä ja muita ympäristölaboratorioihin liittyviä lausuntoja annettiin 20.

Talous- tai allasvesihygieeninen osaaminen pitää osoittaa suorittamalla Valviran ylläpitämä talous- tai allasvesihygieeninen osaamistesti, jonka hyväksytysti suorittaneille Valvira myöntää vesityökortin. Testaamiseen käytetään Valviran hallinnoimaa osaamistestausjärjestelmää OSTIa. Vuoden aikana Valvira hyväksyi kuusi uutta osaamistestaaajaa. Kaikkiaan aktiivisia testaajia on 150, jotka järjestävät vuosittain yleensä vajaa tuhat testitilaisuutta. Niiden perusteella myönnetään noin 6 000 vesityökorttia.

Verkosto- ja sidosryhmätyötä terveydensuojelussa tehtiin laajasti aiempien vuosien tapaan.

Valvira ylläpitää talous- ja allasvesihygieenian osaamistestausjärjestelmää.

5.8 Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta (Tukija)

Valtakunnallisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan (Tukija) vuoden 2024 toiminnan painopisteenä oli kahden edellisen vuoden tapaan lääketutkimusten uudenlaisen arviointimenetelyn vakiinnuttaminen ja sujuvoittaminen. EU:n lääketutkimusasetuksen (536/2014) soveltamiseen liittyvän siirtymäajan kolmannen eli viimeisen vuoden aikana käsiteltiin erityisen paljon tutkimusten siirtohakemuksia, koska kaikki meneillään olevat tutkimukset on oltava siirrettynä EU-portaaliin (Clinical Trials Information System, CTIS) tammikuun 2025 loppuun mennessä. EU:n lääketutkimusdirektiivin (2001/20/EY) soveltaminen väheni vaiheittain ja lopulta päättyi lähes kokonaan vuoden 2024 loppuun mennessä.

Vuoden 2023 aikana käynnistetyt Tukijaa ja Fimeaa koskevan Unionin valvontaprosessin loppuraportti julkaistiin syksyllä 2024. Sen mukaan Suomi on asianmukaisesti järjestänyt klinisten lääketutkimusten riippumattoman tieteellisen ja eettisen arvioinnin ja siten luonut hyvät edellytykset lääketutkimusasetuksen noudattamiselle.

Toimikunta kokoontui vuoden aikana eri kokoonpanoissa yhteensä 50 kertaa, mikä on seitsemän kertaa enemmän kuin edellisellä vuonna. Niiden lisäksi toimikunta järjesti yhden sisäisen seminaarin ja useita oman toiminnan kehittämiseen liittyviä etiikkatyöpajoja ja webinaareja. Tukijan asiantuntijasihteeristö oli vuoden aikana luennoimassa useissa lääketutkimuksiin liittyvissä seminaareissa ja koulutustilaisuuksissa.

Lääketutkimusten uusi arviointimenettely edellyttää viranomaisilta aiempaa tiiviimpää yhteistyötä, mikä tarkoittaa päivittäistä asioimista Fimean lääketutkimusten yksikön kanssa. Yksittäisten hakemusten lisäksi yhteistyötä tehtiin yhteisten ohjeiden ja käsittelyprosessien sekä yhdistelmä tutkimusten arviointikriteeristön kehittämiseksi. Tukija järjesti Fimean kanssa kolme keskustelutilaisuutta (webinaaria) tutkimusten toimeksiantajille ja tutkijoille.

Tukija on jatkanut viranomaisyhteistyötä myös alueellisten lääketieteellisten tutkimuseettisten toimikuntien kanssa. Yhteisiä kokouksia ja seminaareja järjestettiin vuoden aikana kuusi kertaa.

EU-komission tuella keväällä 2024 perustettiin klinisiä lääke- ja laitetutkimuksia arvioivien eettisten toimikuntien yhteistyöelin, MedEthicsEU, jossa Tukija on Suomen edustaja. Toimikunta osallistui aktiivisesti myös muuhun EU-komission ja Euroopan lääkeviraston (EMA) järjestämään viranomaisyhteistyöhön. Tukija on Suomen edustaja eurooppalaisten tutkimuseettisten toimikuntien verkostossa (EUREC). EUREC:n klinisten tutkimusten työryhmä aloitti syksyllä erityisryhmien lääketieteellistä tutkimusta käsittelevän kansainvälisen webinaarisarjan. Myös pohjoismainen yhteistyö oli aktiivista vuoden aikana, sillä Norja järjesti kaksi kokousta lääketutkimuksia arvioiville toimikunnille.

Tukijan käsittelemät hakemukset

Tukija antoi vuoden aikana yhteensä 212 osan I ja osan II lausuntoa tai päätelmää kaikkiaan 108 uudesta klinisestä lääketutkimuksesta. Kielteisiä lausuntoja annettiin kolme.

Toimikunta käsitteli yhteensä 462 tutkimussuunnitelman muutoshakemusta, joista 59 oli EU:n lääketutkimusdirektiivin mukaisesti käsiteltyä muutoshakemusta. Toimikunta antoi ainoastaan yhdestä hakemuksesta kielteisen lausunnon.

Uusien klinisten lääketutkimusten määrä pysyi samalla tasolla kahteen edelliseen vuoteen verrattuna, mutta muutoshakemusten määrä lisääntyi noin 30 %.

Transitiohakemuksia eli EU:n lääketutkimusdirektiivin perusteella arvioitujen niin sanottujen vanhojen tutkimusten siirtoja käsiteltiin yhteensä 164. Toimikunta käsitteli vuoden aikana vain yhden biopankkia koskevan muutoshakemuksen. Tukija sai muita lausunto- tai selvityspyyntöjä yhteensä kuusi, minkä lisäksi 30 tutkimukseen liittyvää ilmoitusta merkittiin tiedoksi. Toimikunta teki yhteensä 214 erilaista selvityspyyntöä kaikista edellä mainituista hakemuksista.

Tukijan yhteydessä toimivan lääketieteellisen tutkimuksen eettisen ennakkoarvioinnin muutoksenhakujaoston tehtävänä on käsitellä alueellisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain mukaisista lausunnoista tehdyt oikaisuvaatimukset. Muutoksenhakujaosto ei saanut yhtään uutta oikaisuvaatimusta käsiteltäväkseen, mutta yhdestä aiemmin käsitellystä vaatimuksesta tehtiin kantelu hallinto-oikeudelle. Tuomioistuimen ratkaisu ei valmistunut vielä vuoden 2024 aikana.

5.9 Adoptiolautakunta

Valviran yhteydessä toimiva adoptiolautakunta on itsenäinen kansallinen asiantuntija-, lupa- ja valvontaviranomainen adoptioasioissa sekä Haagin kansainvälisen adoptiosopimuksen mukainen Suomen adoptiokeskusviranomainen. Valtioneuvosto asetti lautakunnan nykyiselle toimikaudelle ajalle 1.7.2022–30.6.2027. Sen tehtävänä on seurata muun muassa adoptioasioiden kansallista ja kansainvälistä kehitystä ja tarvittaessa tehdä adoptioasioihin liittyviä aloitteita sosiaali- ja terveysministeriölle.

Adoptiolautakunta myöntää, pidentää ja peruuttaa lupajaostossa adoptionhakijoille luvat kotimaiseen ja kansainväliseen adoptioon. Lisäksi kansainvälisten asioiden jaosto myöntää ja valvoo toimilupia kansainvälisen adoptiopalvelun antajille (Interpedia ry, Pelastakaa Lapset ry ja Helsingin kaupungin adoptiopalvelu). Vuoden 2024 lopussa yhteistyötoimilupia prosessien loppuun saattamiseksi oli viiteentoista yhteistyökontaktiin kahdeksassa maassa (Bulgaria, Etelä-Afrikka, Intia, Kolumbia, Thaimaa, Filippiinit, Tsekki, Kiina).

Helsingin kaupungin kansainvälinen adoptiopalvelu ei ota enää uusia asiakkaita, ja viimeiset sen kautta vireillä olleet prosessit etenivät lasten Suomeen saapumiseen/lapsiesitysvaiheeseen. Palvelunantaja Pelastakaa Lapset ry ilmoitti lopettavansa uusien adoptionhakijoiden vastaanottamisen kansainväliseen adoptiopalveluun 1.1.2025 lukien ja hoitavansa päätökseen keskeneräiset prosessit. Molemmat Helsingin kaupunki ja Pelastakaa Lapset ry ilmaisivat valmiutensa jatkaa jälkipalvelun tarjoamista asiakkailleen.

Palvelunantajien lakisääteisiin tehtäviin kuuluu adoption vahvistamisen jälkeen jälkipalvelun tehtäviä. Vuonna 2024 Valvira jakoi valtion budjetista myönnettyä rahoitusta yhteensä 94 500 euroa, jolla Suomeen adoptoiduille annetaan lakisääteistä ohjausta ja tukea adoptoidun taustaan liittyvän tiedon saamisessa sekä niin sanottujen juurimatkojen suunnitteluun. Valvira esitti adoptiolautakunnan aloitteesta vuodelle 2025 palvelunantajien jälkipalvelumäärärahan nostoa kustannus- ja asiakasmäärätsöjen nousun perusteella.

Kokoukset

Adoptiolautakunnassa kokoontuvat säännöllisesti täysistunto, kansainvälisten asioiden jaosto sekä adoptiolupajaosto suppeassa ja laajassa kokoonpanossa. Täysistunto kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Kansainvälisten asioiden jaosto kokoontui kahdeksan kertaa. Lupajaosto kokoontui 19 kertaa, joista 11 kertaa normaalissa kokoonpanossa ja kahdeksan kertaa suppeassa kokoonpanossa. Vireille tulleiden uusien adoptiolupahakemusten sekä lupien pidennyshakemusten määrä laski 20 % (kansainvälisen adoption lupahakemuksia tuli vireille 16 % ja kotimaan adoption lupahakemuksia 36 % vähemmän kuin vuonna 2023). Lautakunnassa tehtyjen lupapäätösten kokonaislukumäärä laski vastaavasti 25 %.

Adoptiolautakunnan täysistunto jatkoi adoption jälkeisen tuen seurantaa, keskusteli adoption jälkeisen tuen tiedotuksesta sekä tilanteista, joissa lapsi ei syystä tai toisesta ole voinut elää adoptioperheessään. Hyvinvointialueiden adoptioneuvonnan edustajia kutsuttiin keskustelemaan adoptioneuvonnasta ennen ja jälkeen adoption sekä yhteistyömahdollisuuksista adoptiospesifejä palveluita tuottavien tahojen kanssa. Jaosto tuotti tietoa THL:n kouluterveyskyselyn tueksi.

Kansainvälinen toiminta

Suomeen saapui 51 lasta palvelunantajien kautta. Määrä on kolme lasta vähemmän kuin vuonna 2023. Samanaikaisesti palvelunantajien jälkipalvelutyön kysyntä on kasvanut.

Lautakunta jatkoi Pohjoismaissa toteutuvan kansainvälisen adoptiotoiminnan selvitysten ja niistä käytävän keskustelun seuraamista. Lautakunta toteutti valvontamatkan adoptiopalvelunantajan Interpedian Kolumbian yhteistyökohteisiin Bogotassa.

Lautakunnan edustajat osallistuivat pohjoismaisten adoptiokeskusviranomaisten kokoukseen Reykjavikissa sekä EurAdoptin konferenssiin Cambridgessa Englannissa. Lautakunnan puheenjohtaja edusti Suomea Haagin adoptiosopimuksen jäsenvaltioiden maksuasioden ohjeistuksia päivittävssä työryhmässä.

Muu toiminta

Lautakunnan siirtymistä uuteen 2026 perustettavaan Lupa- ja valvontavirastoon valmisteltiin ja muutostyö jatkuu 2025.

Adoptiolupapäätökset	2022	2023	2024
Päätökset adoptioluvan hakijoille	163	160	118
Päätökset olosuhdemuutosilmoitusten perusteella	25	22	19
Yhteensä	188	182	137

Taulukko 17: Adoptiolupapäätökset.

Palvelunantaja. Saapuneet lapset	2022	2023	2024
Interpedia	37	44	42
Pelastakaa lapset ry	19	10	9
Helsingin kaupungin adoptiopalvelu	1	0	0
Yhteensä	57	54	51

Taulukko 18: Saapuneet lapset.

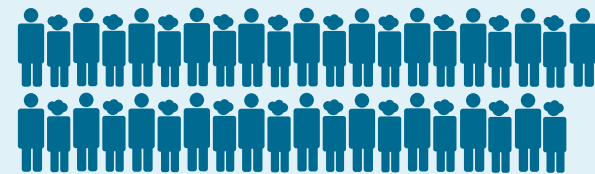
6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Valviran henkilötyövuosien (htv) määrä oli 212 vuonna 2024. Vakinaisen henkilöstön määrä nousi 182:een, kun luku vuonna 2023 oli 167. Henkilötyövuosien kasvu johtui virastolle myönnetystä uusista lisäresursseista, joilla vahvistettiin ydinprosessien mukaista osaamista sekä uusia virastolle osoitettuja tehtäviä. Lisäksi virastossa oli käynnissä useita kehittämissankkeita, joihin oli osoitettu määräaikaista projektihenkilöstöä.

Henkilöstömäärä (htv)

212

Vuonna 2023
vastaava luku oli 207 htv
ja 190 htv vuonna 2022.

Sukupuolijakauma (%)

mies 21

nainen 79

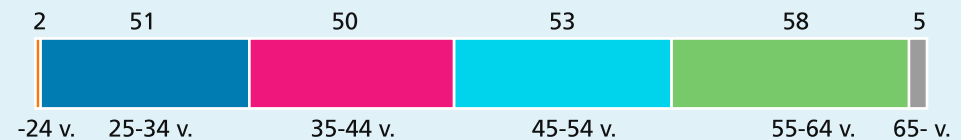

Valviran henkilötyövuoden hinta vuonna 2024 oli 76 043 euroa, vuonna 2023 hinta oli 73 364 euroa ja 71 735 euroa vuonna 2022 (Tahti-henkilöstötietojärjestelmän raportti). Korkeakouluharjoittelijoita oli vuoden 2024 aikana 21. Valviran henkilöstön keski-ikä oli 45,7 vuotta, mikä oli hieman matalampi kuin koko sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan keski-ikä (46,5 vuotta). Laskennallisen eläköitymisiän oli saavuttanut 12 henkilöä.

Työhyvinvointikyselyn kokonaisindeksi hieman laski 3,75:aan (3,78 vuonna 2023 ja 3,67 vuonna 2022). Henkilöstön oma arvio työhyvinvoinnista kuitenkin nousi tasolle 8,19 (edellisvuonna 8,10; asteikolla 4–10). Osaamista, oppimista ja uudistumista koskeva työhyvinvointikyselyn indeksi vuonna 2024 oli 3,75 (3,78 vuonna 2023 ja 3,67 vuonna 2022). Työnantajakuva ja arvot -indeksi oli 4,02 vuonna 2024 (3,99 vuonna 2023 ja 3,91 vuonna 2022).

Valvira panosti entiseen tapaan merkittävästi henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Virastossa kehitettiin edelleen vuonna 2023 määritellyjä strategisia osaamisia ja muuta osaamista tunnistettujen tarpeiden mukaisesti. Valvirassa luotiin myös asiantuntijapolku, jolla mahdollistettiin tunnistettuihin vaativampiin tehtävärooleihin siirtyminen osaamisen

Ikäjakauma

Keski-ikä

45,7 vuotta

Keski-ikä oli 46,0 vuotta vuonna 2023 ja 45,8 vuotta vuonna 2022.

Eläkkeelle siirtymisen keski-ikä

64,3 vuotta

Vuonna 2023 vastaava luku oli 65 ja 65 vuonna 2022.

Työtyytyväisyysindeksi

3,75

Työtyytyväisyysindeksi oli
3,78 vuonna 2023 ja 3,67 vuonna 2022.

Sairauspoissaolo (pv/htv)

6,6

Vuonna 2023 vastaava luku oli 6,8
ja 6,3 vuonna 2022.

kehittymisen ja vastuiden kasvamisen myötä. Vuoden aikana tiivistettiin entisestään yhteistyötä osaamisen kehittämisen alueella erityisesti aluehallintovirastojen kanssa. Henkilöstölle järjestettiin erilaisia koulutuksia ja valmennuksia muun muassa oman työn johtamisesta ja työhyvinvoinnista, valmentavasta työotteesta ja johtamisesta sekä saavutettavuudesta. Henkilöstö osallistui lukuisiin viraston sisäisiin sekä ulkopuolisten järjestämiin koulutuksiin ja seminaareihin. Valvira osallistui myös Kotuksen järjestämään virkakielihaasteeseen, minkä myötä valviralaiset kehittivät virkakielen taitojaan.

Sisäistä ja ulkoista liikkuvuutta tuettiin osana osaamisen kehittämistä. Sisäistä liikkuvuutta on tuettu liittämällä tämä osaksi rekrytointiprosessia, jossa määräaikaista tehtäviä avataan mahdollisuuksien mukaan myös henkilöstölle sisäisen ilmoittautumisen kautta. Liikkuvuutta on edistetty myös valtionhallinnon sisällä. Valvira osallistui muun muassa valtionhallinnon henkilökiertoverkostoon, jossa edistetään organisaatorajat ylittävää yhteistyötä tällä alueella. Viraston henkilöstöstä 6,8 % työskenteli 2024 joulukuussa virkakierrossa – 1,8 % työskenteli viraston ulkopuolella. Lisäksi virastossa työskenteli kolme henkilöä virkakierrossa muualta.

Viraston aiemmin aloittamaa työnantajakuvan kehittämistä jatkettiin vuonna 2024. Ulkoista työnantajakuvaviestintää tehtiin aktiivisesti sosiaalisessa mediassa rekrytointien yhteydessä sekä julkaisemalla tietoa Valvirassa työskentelystä. Osallistuimme myös Contact Forum rekrytointi- ja uratapahtumaan. Myös sisäisen työnantajakuvan kehittämiseen panostettiin. Hyvää palautetta saaneiden perehdyttämistilaisuuksien ja korkeakouluharjoittelijoiden verkoston järjestämistä jatkettiin. Näillä tuettiin harjoittelusta saatua työntekijäkokemusta.

Tasavallan presidentti myönsi itsenäisyyspäivänä neljälle erityisen ansioituneelle valviralaiselle kunniamerkit.

Valviran Rovaniemen toimipisteen muutto Koskenrannasta yhteiskäyttötila Pilkkeeseen toteutettiin onnistuneesti.

	2022	2023	2024
1. Henkilöstöresurssit			
henkilöstömäärä, vuoden lopussa	200	209	219
henkilöstömäärä, naiset	156	162	173
henkilöstömäärä, miehet	44	47	46
henkilötyövuodet	190	207	212
sukupuolijakauma %			
naiset	78,0	77,5	79,0
miehet	22,0	22,5	21,0
keski-ikä	45,8	46,0	45,7
keski-ikä, naiset	45,5	45,6	45,1
keski-ikä, miehet	46,8	47,3	47,9
henkilöstömäärät ikäluokittain			
15-24	1,0	1,0	2,0
25-34	43,0	46,0	51,0
35-44	55,0	52,0	50,0
45-54	40,0	48,0	53,0
55-64	60,0	58,0	58,0
65-	1,0	4,0	5,0
eläkkeelle siirtymisen keski-ikä	65,0	65,0	64,3
henkilöstörakenne			
koulutustasoindeksi	6,4	6,5	6,5
koulutustasoindeksi, naiset	6,4	6,4	6,5
koulutustasoindeksi, miehet	6,7	6,7	6,7
vakinaiset	162,0	167,0	182,0
vakinaiset naiset	127,0	130,0	142,0
vakinaiset miehet	35,0	37,0	40,0

	2022	2023	2024
määräaikaiset (sis.työllistetyt)	38,0	42,0	37,0
määräaikaiset naiset	29,0	32,0	31,0
määräaikaiset miehet	9,0	10,0	6,0
kokoaikaiset	194,0	201,0	207,0
kokoaikaiset naiset	151,0	154,0	164,0
kokoaikaiset miehet	43,0	47,0	43,0
osa-aikaiset	6,0	8,0	12,0
osa-aikaiset naiset	5,0	8,0	9,0
osa-aikaiset miehet	1,0	0,0	3,0
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	82,8	82,8	82,9
kokonaistyövoimakustannukset, €/vuosi	13 647 973,7	15 177 185,2	16 107 723,6
tehdyn työajan palkat, %-osuus palkkasummasta	78,6	78,7	79,2
välilliset työvoimakustannukset, €/vuosi	4 739 884,6	5 122 310,3	5 330 409,4
ja niiden %-osuus tehdyn työajan palkoista	53,2	50,9	49,5
2. Työhyvinvointi			
Kokonaistyytyväisyysindeksi	3,67	3,78	3,75
lähtövaihtuvuus %	8,9	8,2	10,1
tulovaihtuvuus %	12,8	12,9	13,5
työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä	0,0	0,0	0,0
sairauspoissaolot, työpäivää/htv	6,3	6,8	6,6
3. Henkilöstöinvestoinnit			
työtyytyväisyyden edistäminen, €/htv	509,2	328,8	366,8
työkunnon edistäminen, €/htv	252,8	242,2	258,0
koulutus ja kehittäminen, työpäivää/htv	1,8	1,9	2,6
koulutus ja kehittäminen, €/htv	924,7	1 147,3	1 093,4
työterveyshuolto, €/htv	453,3	599,0 *	620,8

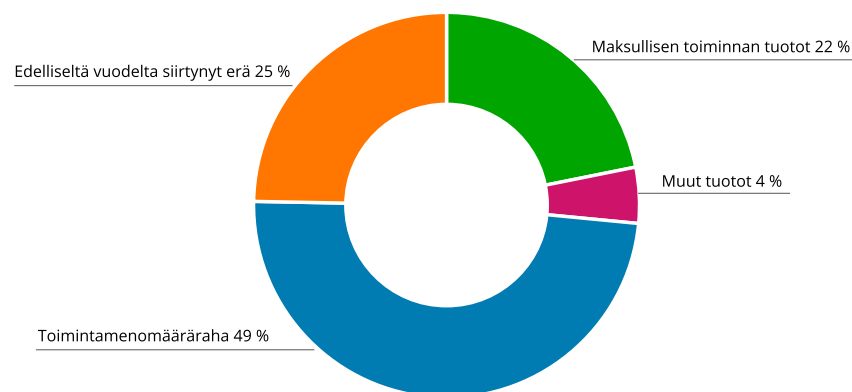
Taulukko 19: Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.

* Vuoden 2023 toimintakertomuksessa ollut luku 605,7 korjattu.

7 Tilinpäätösanalyysi

7.1 Rahoituksen rakenne

Valvira on osittain nettobudjetoitu virasto. Valviran toimintamenomomentille kirjataan terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä koskevista laillistamis- ja nimikesuojauspäätöksistä, tupakkalain mukaisista ilmoituksista, sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain mukaisista suoritteista sekä valtakunnallisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan lausunnoista saatavat tulot. Viraston bruttobudjetoidut tulot kirjataan pääluokkaan 12. Niistä valtaosa on alkoholilupahallinnon ja -valvonnan tuloja sekä tupakan valvontamaksuja.

Kuvio 10: Rahoituksen rakenne.

7.2 Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2024 talousarviossa Valviralle myönnettiin toimintamenomäärärahaa yhteensä 15,786 milj. euroa, jonka lisäksi oli käytettävissä edelliseltä vuodelta siirtynyttä määrärahaa 7,993 milj. euroa. Toiminnan kulut ilman investointimenoja olivat 23,896 milj. euroa. Vuodelle 2025 siirtyi 6,621 milj. euroa. Siirtyvä määräraha väheni edellisestä vuodesta 1,372 milj. euroa. Siirtyvän määrärahan käyttösuunnitelmaa suurempaan määrään vaikuttivat erityisesti nettobudjetoidun maksullisen toiminnan tulojen kasvu 1,318 milj. eurolla sekä yhteistoiminnan kustannusten korvausten kasvu 1,164 milj. euroa. Henkilöstömenot kasvoivat edellisestä vuodesta 1,012 milj. euroa. Henkilöstömenojen kasvuun vaikutti merkittävästi sote-valvontalain mukaisiin rekisteröinteihin tarvittut lisäresurssit.

Siirtyvään määrärahaan sisältyy alkoholilain muutoksesta johtuva tietojärjestelmämuutos Allu-rekisteriin 375 000 euroa.

Valvira sai käyttöönsä loppuvuodesta 2024 valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmäärärahaa Lupa- ja valvontaviraston verkkosivustoprojektin toteuttamiseen 391 000 euroa, josta vuodelle 2025 siirtyi 346 320 euroa.

Tulomomentille 12.33.02 arvioitiin kertyvän tuloja 1,850 milj. euroa. Tuloja kertyi 1,728 milj. euroa.

Toiminnan kulut (1 000 euroa)	Toteutuma 2022	Toteutuma 2023	Toteutuma 2024	Muutos
Henkilöstömenot	13 544	15 187	16 199	1 012
Vuokrat	684	738	775	37
Palvelujen ostot	4 654	7 526	6 461	-1 065
Muut menot	397	433	461	28
Investointimenot	322	462	1 884	1 422
Yhteensä	19 601	24 346	25 780	1 434

Taulukko 20: Toimintamenot (momentti 33.02.05), kulurakenne vuosina 2022–2024.

7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 8,796 milj. euroa ja lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,280 milj. euroa. Muut toiminnan tuotot olivat 1,710 milj. euroa ja lisäystä edelliseen vuoteen oli 1,319 milj. euroa. Maksullisen toiminnan tuotoista kasvua oli eniten ammattioikeustuloissa 1,182 milj. euroa. Maksullisen toiminnan tileistäpoistoja tehtiin 0,795 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Muut toiminnan tuotot kasvoivat yhteistoiminnan kustannusten korvausten kasvun takia.

Toiminnan kulut 24,909 milj. euroa kasvoivat edellisestä vuodesta 3,615 milj. eurolla. Eniten kasvoivat henkilöstökulut 0,898 milj. euroa. Henkilöstökulujen nousuun vaikutti valvontalain mukaisiin rekisteröintitehtäviin tarvittut lisäresurssit. Valmistus omaan käyttöön väheni 3,320 milj. euroa. Poistot kasvoivat 0,408 milj. euroa ja palvelujen ostot vähenivät 1,047 milj. euroa. Vuonna 2023 palvelujen ostoihin on kirjattu myös aktivoitavan projektin kustannuksia.

Satunnaisiin kuluihin on vuonna 2024 kirjattu pääministeri Sipilän hallituksen aikana valmistellun Soteri-järjestelmän epäkurantin osuuden poisto 1,439 milj. euroa. Tämän aiemman Soteri-järjestelmän valmistelu lopetettiin, kun hallitus kaatui 2019.

Tilikauden kulujäämä oli -17,431 milj. euroa. Kulujäämä kasvoi 2,599 milj. euroa edellisestä vuodesta.

7.4 Tase

Taseen loppusumma oli 10,986 milj. euroa. Taseen loppusumma väheni vuoden 2023 tilinpäätöksestä 0,339 milj. euroa.

Muiden pitkävaikutteisten menojen määrä kasvoi 4,997 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu johtui palveluntuottajarekisteri Soterin aktivoimisesta käyttöomaisuuteen sekä vuoden aikana tehtyjen Allu 2.0 lisäinvestoinnin ja Uusi Turre- ja Astori -tietojärjestelmien aktivoinneista. Käyttöomaisuuden poistoja kirjattiin yhteensä 1,061 milj. euroa.

Keskeneräisen käyttöomaisuuden määrä väheni 5,399 milj. euroa. Vanhan Soterin arvoa poistettiin keskeneräisestä käyttöomaisuudesta 1,439 milj. euroa ja loppuosa aktivoitiin käyttöomaisuuteen.

Myyntisaamisten määrä taseessa oli 1,293 milj. euroa. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,281 milj. euroa. Ostovelkojen määrä oli 1,093 milj. euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna 0,155 milj. euroa. Siirtovelkojen määrä väheni 1,014 milj. euroa.

8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Valviran taloussäännön mukaan sisäisen valvonnan menettelyt kytkeytyvät viraston toimintaprosesseihin, ja viraston työntekijät toteuttavat niitä jatkuvasti omissa tehtävissään. Virastossa on sisäisen valvonnan toteuttamiseksi toiminnan ja talouden hallinta- ja raportointimenetelmät täsmäytys-, kontrolli- ja varmennustoimenpiteineen. Ylijohtajan suorittama valvonta perustuu taloussäännön mukaisesti ensisijaisesti johtoryhmätyöskentelyyn ja tulosarviointiin. Ylijohtaja on erikseen seurannut eräiden viraston toimintojen toteutusta ja rekistereiden kehittämistä. Lisäksi johtajat ja esihenkilöt valvovat vastuullaan olevaa toimintaa.

Valviran riskienhallinnan toimintaohjeen mukaisesti riskit ja niiden hallintatoimenpiteet arvioidaan vuosittain viraston vuosikellon mukaisesti. Vuoden 2024 riskikartoitus toteutettiin loppuvuodesta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arviointi toteutettiin viraston ylijohtajalle ja johtajille suunnatulla kyselyllä hyödyntäen valtiovarain controller -toiminnon arviointikehikkoa. Arvioinnin perusteella sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimivat virastossa melko hyvin (pisteluku 2,8/4). Koko arvioinnin keskiarvo laski hieman edellisestä vuodesta (2023: 2,9/4). Tulokset vaihtelivat seurannan pisteluvun 2,5/4 ja riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta pisteluvun 3,1/4 välillä. Laskua aiheutti muun muassa seurantaa ja kontrolleja koskevien arviointien heikentyminen. Tulokset paranivat edellisestä vuodesta esimerkiksi tiedonkulun ja informaation käytettävyyden osalta. Lisäksi voidaan todeta, että arvioinnin perusteella riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallinnan prosessit ovat toimivia ja vakiintuneita. Erillisasiana todetaan, että Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV kiinnitti Valviran huomiota tilanteeseen, jossa Valvira on maksanut virkahenkilölle palkkaa 22 000 euroa vuonna 2024 valtiovarainministeriön määrärahan jakopäätöksen mukaisesti. VTV katsoi, että menettely on kyseisen määrärahan päätösoosan perustelut huomioiden talousarvion vastainen. Asian korjaamiseksi Valvira on ollut yhteydessä valtiovarainministeriöön.

9 Arviointien tulokset

Valvirassa ei toteutettu ulkoisia arviointeja vuonna 2024.

10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Valvirassa ei havaittu väärinkäytöksiä vuoden 2024 aikana.

TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2024	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot		690,66	1 045	1 044,72	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	690,66	1 045	1 044,72	0,00	100
12. Sekalaiset tulot		1 800 500,00	1 921 541	1 921 540,94	0,00	100
12.33.02.	Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulot	1 766 765,80	1 728 009	1 728 009,22	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	33 734,20	193 532	193 531,72	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		1 801 190,66	1 922 586	1 922 585,66	0,00	100

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määrärahojen		Tilinpäätös 2024	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2024	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala			391 944	45 622,94	346 320,56	391 943,50	0,00	0,00	391 000,00	44 679,44	346 320,56
28.01.21.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (S2)		391 000	44 679,44	346 320,56	391 000,00	0,00		391 000,00	44 679,44	346 320,56
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)		944	943,50		943,50	0,00				
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala		17 749 689,17	17 382 829	10 761 832,99	6 620 995,78	17 382 828,77	0,00	7 992 855,28	23 778 855,28	17 157 859,50	6 620 995,78
33.01.29.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	1 485 689,17	1 596 829	1 596 828,77		1 596 828,77	0,00				
33.02.05.	Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (S2)	16 264 000,00	15 786 000	9 165 004,22	6 620 995,78	15 786 000,00	0,00	7 992 855,28	23 778 855,28	17 157 859,50	6 620 995,78
Määrärahatilit yhteensä		17 749 689,17	17 774 772	10 807 455,93	6 967 316,34	17 774 772,27	0,00	7 992 855,28	24 169 855,28	17 202 538,94	6 967 316,34

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole valtuuksia.

TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2024-31.12.2024		1.1.2023-31.12.2023	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	8 796 264,56		7 516 641,99	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	900,00		6 900,00	
Muut toiminnan tuotot	1 710 102,07	10 507 266,63	391 124,01	7 914 666,00
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	34 149,79		46 536,71	
Henkilöstökulut	16 375 958,57		15 477 944,81	
Vuokrat	775 585,20		737 952,44	
Palvelujen ostot	6 479 324,38		7 526 000,72	
Muut kulut	396 963,60		386 152,31	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-214 170,22		-3 533 730,22	
Poistot	1 061 255,84	-24 909 067,16	653 339,54	-21 294 196,31
JÄÄMÄ I		-14 401 800,53		-13 379 530,31
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	36 070,35		32 477,04	
Rahoituskulut	-56,08	36 014,27	-45,09	32 431,95
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	450,81		15,51	
Satunnaiset kulut	-1 469 075,26	-1 468 624,45	0,00	15,51
JÄÄMÄ II		-15 834 410,71		-13 347 082,85
JÄÄMÄ III		-15 834 410,71		-13 347 082,85
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	1 044,72		690,66	
Suoritettut arvonlisäverot	-1 597 772,27	-1 596 727,55	-1 485 632,54	-1 484 941,88
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-17 431 138,26		-14 832 024,73

	31.12.2024			31.12.2023	
VASTAAVAA					
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SJOITUKSET					
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
Muut pitkävaikutteiset menot	9 682 398,90			4 685 343,47	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	9 682 398,90		5 399 332,10	10 084 675,57
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		9 682 398,90			10 084 675,57
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS					
LYHYTAIKAISET SAAMISET					
Myyntisaamiset	1 292 511,48			1 011 229,03	
Siirtosaamiset	8 799,31			223 131,36	
Muut lyhytaikaiset saamiset	2 191,70	1 303 502,49		6 074,14	1 240 434,53
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT					
Kirjanpitoyksikön tulotilit	240,00			400,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-351,07	-111,07		-320,79	79,21
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		1 303 391,42			1 240 513,74
VASTAAVAA YHTEENSÄ		10 985 790,32			11 325 189,31

	31.12.2024		31.12.2023	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Edellisten tilikausien pääoman muutos	5 570 365,18		4 300 279,30	
Pääoman siirrot	18 256 796,06		16 102 110,61	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-17 431 138,26	6 396 022,98	-14 832 024,73	5 570 365,18
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Ostovelat	1 092 795,19		1 248 171,66	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	344 251,56		336 248,77	
Edelleen tilittävät erät	311 109,75		314 876,83	
Siirtovelat	2 836 671,70		3 850 520,37	
Muut lyhytaikaiset velat	4 939,14	4 589 767,34	5 006,50	5 754 824,13
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		4 589 767,34		5 754 824,13
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		10 985 790,32		11 325 189,31

LIITETIEDOT

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

- 1) Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen.
Budjetointiin ei ole tehty muutoksia edellisiin vuosiin verrattuna.
- 2) Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi.
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ulkomaanrahan määräisiä saamisia, velkoja eikä muita sitoumuksia.
- 3) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen.
Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja jaksotusperiaatteita ja -menetelmiä kuin aikaisempina vuosina.
- 4) Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä.
Ei ilmoitettavaa.
- 5) Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa.
Edellisen vuoden tiedot ovat vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa.
- 6) Selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa.
Varainhoitovuoden jälkeisiä erityisen olennaisia tapahtumia ei ole; Ei ilmoitettavaa.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2024 määrärahojen		Tilinpäätös 2024	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2024	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2024	Käyttö vuonna 2024 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.02.05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvonta- viraston toiminta- menot (Siirtomää- räraha 2 v)	Brutto- menot	22 410 658,55	20 706 000	17 787 251,07		24 408 246,85				25 780 106,35	
	Brutto- tulot	6 146 658,55	4 920 000	8 622 246,85		8 622 246,85				8 622 246,85	
	Netto- menot	16 264 000,00	15 786 000	9 165 004,22	6 620 995,78	15 786 000,00	0,00	7 992 855,28	23 778 855,28	17 157 859,50	6 620 995,78

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 3.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 4.

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2024	2023
Henkilöstökulut	13 821 645,51	13 006 687,57
Palkat ja palkkiot	13 681 137,71	12 759 321,91
Tulosperusteiset erät	5 429,00	2 631,00
Lomapalkkavelan muutos	135 078,80	244 734,66
Henkilösivukulut	2 554 313,06	2 471 257,24
Eläkekulut	2 341 039,16	2 194 750,07
Muut henkilösivukulut	213 273,90	276 507,17
Yhteensä	16 375 958,57	15 477 944,81
Johdon palkat ja palkkiot, josta	498 837,00	486 701,71
- tulosperusteiset erät	5 429,00	2 631,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	720,00	397,80
Johto	480,00	320,00
Muu henkilöstö	240,00	77,80

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Varainhoitovuoden aikana ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5	20 %	0 %
114 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5 - 10	10 - 20 %	0 %

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet		Yhteensä
	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakko-maksut ja keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2024	7 432 186,14	5 399 332,10	12 831 518,24
Lisäykset	6 058 311,27	658 979,17	6 717 290,44
Vähennykset	0,00	-6 058 311,27	-6 058 311,27
Hankintameno 31.12.2024	13 490 497,41	0,00	13 490 497,41
Kertyneet poistot 1.1.2024	-2 746 842,67	0,00	-2 746 842,67
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-1 061 255,84	0,00	-1 061 255,84
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2024	-3 808 098,51	0,00	-3 808 098,51
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2024	9 682 398,90	0,00	9 682 398,90

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 8.

Liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 9.

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 10.

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 11.

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole voimassa olevia takauksia.

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole voimassa olevia takuita.

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavia tietoja.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2024	Määrärahatarve 2025	Määrärahatarve 2026	Määrärahatarve 2027	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	806 825,04	799 479,36	0,00	0,00	0,00	799 479,36

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

Ei esitettävää tietoa

Muut monivuotiset vastuut yhteensä	806 825,04	799 479,36	0,00	0,00	0,00	799 479,36
---------------------------------------	------------	------------	------	------	------	------------

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 13.

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 14.

Liite 15: Velan muutokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 15.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Soteri-rekisterin käyttöönoton yhteydessä tammikuussa 2024 Valvirassa todettiin, että ”vanhan Soterin” osuudet olivat epäkurantteja, eikä niitä voitu hyödyntää Soteri2-hankkeessa. Keskeneräisestä käyttöomaisuudesta poistettiin tämän vuoksi yhteensä 1 439 075,26 €.

Liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 18.

Allekirjoitukset

Tilinpäätös on käsitelty Valviran johtoryhmässä 12.2.2025.

Tilinpäätös hyväksytty Helsingissä 12.2.2025.

Ylijohtaja

Markus Henriksson

Hallintojohtaja

Jussi Luomajärvi

Tilintarkastajan merkintä

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran tilintarkastuksesta vastaa Valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Valvira, PL 43, 00521 Helsinki
Käyntiosoite: Ratapihantie 9, Helsinki (Pasila)
vaihde 0295 209 111
kirjaamo(at)valvira.fi

©Valvira 2025